

UCHWAŁA NR XXX/185/21
RADY POWIATU PISZ

z dnia 29 kwietnia 2021 r.

**w sprawie zatwierdzenia i przyjęcia do realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
Powiatu Piskiego na lata 2021 – 2030**

Na podstawie Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3 i art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 920) w związku z art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. Z 2020r. poz.1876 z późn. zm.) Rada Powiatu Pisz uchwala, co następuje:

§ 1. Zatwierdza się i przyjmuje do realizacji Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Piskiego na lata 2021 – 2030, która stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w sposób zwyczajowo przyjęty.

Przewodnicząca Rady
Powiatu

Irena Jatkowska

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Piskiego na lata 2021-2030

2021 r.

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI	1
WPROWADZENIE	4
CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA	7
PODSTAWY PRAWNE	7
UWARUNKOWANIA FORMALNE OPRACOWANIA STRATEGII	10
DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE	10
DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE	11
CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA	14
DIAGNOZA SYTUACJI POWIATU PISKIEGO	14
POŁOŻENIE	14
DANE DEMOGRAFICZNE	16
RYNEK PRACY	20
SYTUACJA GOSPODARCZA I FINANSE PUBLICZNE	22
EDUKACJA	26
OCHRONA ZDROWIA	29
GOSPODARKA MIESZKANIOWA I KOMUNALNA	31
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	32
CHARAKTERYSTYKA SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ	32
ANALIZA SWOT	96
PROBLEM BEZROBOCIA	97
PIECZA ZASTĘPCZA, PROBLEMY OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE	98
PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOC W RODZINIE	99
STARZENIE SIĘ SPOŁECZEŃSTWA	100
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ I ZABURZENIA PSYCHICZNE	100
ZASOBY POMOCY SPOŁECZNEJ	101
CZĘŚĆ PROGRAMOWA	102
MISJA, WIZJA I CELE STRATEGII	102

MISJA POWIATU PISKIEGO W OBSZARZE POMOCY SPOŁECZNEJ	102
WIZJA POWIATU PISKIEGO W OBSZARZE POMOCY SPOŁECZNEJ	102
CELE STRATEGICZNE I CELE OPERACYJNE	102
ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI STRATEGII.....	112
SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII.....	113
PLAN KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ DOKUMENTU	113
MONITORING	113
EWALUACJA	114
ZAKRES EWALUACJI.....	114
SPOSÓB EWALUACJI.....	114
NARZĘDZIA EWALUACJI	115
OKRES EWALUACJI.....	115
OCENA RYZYKA	115
WNIOSKI I PODSUMOWANIE	116
BIBLIOGRAFIA.....	118
SPIS RYSUNKÓW, WYKRESÓW I TABEL	119
SPIS RYSUNKÓW	119
SPIS TABEL	119
ZESPÓŁ DS. OPRACOWANIA STRATEGII.....	122

Wykaz używanych skrótów:

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej

NGO – (ang. non-government organization) – organizacja pozarządowa

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

NFZ – Narodowy Fundusz Zdrowia

POZ – Podstawowa Opieka Zdrowotna

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

GUS – Główny Urząd Statystyczny

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

KBPN – Krajowe Biuro Do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii

PARPA – Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

ZI - Zespół Interdyscyplinarny

KPP – Komenda Powiatowa Policji

CIS – Centrum Integracji Społecznej

*Strategia rozwiązywania problemów
społecznych dla Powiatu Piskiego na lata
2021-2030*

WPROWADZENIE

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest kluczowym i podstawowym dokumentem strategicznym nowoczesnej pomocy społecznej. Stanowi ona narzędzie wspierające długofalowe planowanie i realizację celów w zakresie rozwiązywania problemów społecznych w skali lokalnej. Obowiązek przyjęcia i realizowania strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej.

Zgodnie z art.19 ust.1 ustawy do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka - po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami;

Jednakże nie tylko sam obowiązek realizacji ustawowo nałożonych zadań zdecydował o przyjęciu, a następnie wdrażaniu dokumentu. Potrzeba jego przygotowania, przyjęcia i wprowadzania w życie wynika z zaangażowania władz powiatu piskiego oraz instytucji samorządowych działających w sferze rozwiązywania problemów społecznych w pracę na rzecz poprawy warunków życia mieszkańców poprzez diagnozowanie i rozwiązywanie kluczowych problemów społecznych.

Podkreślić należy, że Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Piskiego na lata 2021-2030 stanowi nadrzędny dokument w sferze społecznej, a jej uszczegółowienie stanowią przyjmowane systematycznie, w krótszym horyzoncie czasowym programy działań. Tworzy to spójny systemu planowania strategicznego w sferze społecznej oparty o Strategię oraz programy działań społecznych:

1. Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w powiecie piskim na lata 2016-2022;
2. Powiatowy program działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2016-2020;
3. Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej na lata 2019-2021.

Planowość działań w sferze społecznej zakłada, że programy działań będą przyjmowane również w następnych latach tak, aby zapewnić ciągłość planowania strategicznego i realizację wytyczonych przez niniejszą Strategię celów.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Piskiego na lata 2021-2030¹ jest dokumentem definiującym najważniejsze kierunki interwencji w odniesieniu do problemów społecznych występujących na terenie Powiatu. Wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe kierunki działań oraz wytyczne dla wdrażania planowanych zadań. W celu osiągnięcia rezultatów i celów Strategii, planowane do realizacji działania podlegają stałemu monitoringowi i okresowej ewaluacji.

Planowanie strategiczne zakłada myślenie długofalowe, skupione na dążeniu do realizacji określonego strategicznego celu działań – w obszarze rozwiązywania problemów społecznych jest to przede wszystkim integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, a w konsekwencji zachowanie lub podniesienie spójności społecznej w społeczności lokalnej.

Badania wskazują, iż „zarządzanie i rozwój przy pomocy konstruowania strategii jest skuteczną i wypróbowaną metodą zarówno w regionach, poszczególnych krajach i gminach. Wypróbowaną, czyli przyspieszającą osiągnięcie założonego celu lub celów”².

W Strategii uwzględniono zakres problematyki społecznej, który ma swoje źródło w regulacjach normatywnych. W części diagnostycznej Strategii przedstawiono problemy występujące w następujących obszarach:

- ubóstwo,
- bezrobocie,
- bezdomność,
- niepełnosprawność, długotrwałe lub ciężkie choroby,
- uzależnienia,
- przemoc w rodzinie,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego,
- problemy związane z zapewnieniem opieki dzieciom pozbawionym opieki rodziców,
- starzenie się społeczeństwa,
- przestępczość.

¹ Na potrzeby niniejszego opracowania dla występujących w tekście sformułowań „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Piskiego na lata 2021-2030” stosowana będzie skrócona nazwa „Strategia”.

² Joanna Staręga-Piasek, *Metodologia strategicznego rozwiązywania problemów społecznych*, Warszawa 2013, s. 10.

Wyróżnione dziedziny nie mają charakteru rozłącznego – cechą charakterystyczną są wzajemne powiązania, zarówno w odniesieniu do obszaru funkcjonalnego, jak i na płaszczyźnie podmiotowej. Współwystępowanie u beneficjentów pomocy różnych problemów społecznych nakłada na realizatorów polityki społecznej konieczność uwzględniania adekwatnych instrumentów pomocowych. Świadomość przenikania się perspektyw problemowych nakazuje uznać, iż w rozwiązywanie problemów społecznych powinni zostać zaangażowani różni przedstawiciele społeczni –sektora publicznego, pozarządowego oraz członkowie wspólnoty samorządowej.

Przy rozwiązywaniu problemów społecznych należy położyć nacisk na wykorzystanie dostępnych instrumentów o charakterze innowacyjnym, aktywizującym, w tym z zakresu ekonomii społecznej. Aby można było mówić o angażowaniu członków społeczności lokalnej w proces strategicznego rozwiązywania problemów społecznych, ich udział musi zostać uwzględniony na każdym etapie planowania strategicznego – począwszy od diagnozy, poprzez wybór kierunków priorytetowych, a skończywszy na opracowaniu planu wdrażania i monitorowania Strategii. Skuteczna strategia to taka, która jest konkretnym instrumentem kierunkowania i programowania działań społecznych. To zbiór reguł, które metodycznie stosowane pozwalają na efektywne działanie, urzeczywistniając jednocześnie sukces podejmowanych przedsięwzięć. Stanowią szansę na skuteczne budowanie i wykorzystanie potencjału w sferze instytucjonalnej i społecznej na rzecz kształtowania ładu społecznego.

Obowiązek opracowania Strategii dla gminy i powiatu nakłada ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej³. Wskazuje ona podstawowe elementy Strategii, nie określając szczegółowych zasad dotyczących sposobu opracowania dokumentu. Ostateczną decyzję w tej sprawie pozostawiono samorządom. W procesie opracowywania Strategii dla zastosowano podejście partycypacyjno-eksperckie. Wynika to z wymagań stawianych przed samorządami oraz z dostrzegalnej przez przedstawicieli władzy samorządowej potrzeby, aby jak najpełniej angażować lokalną społeczność w podejmowanie decyzji.

Partycypacja społeczna, czyli zwiększenie zaangażowania i roli obywateli, to efekt wdrażania konstytucyjnej zasady subsydiarności. Zasada ta ma fundamentalne znaczenie dla budowania współpracy i zapewnienia warunków udziału w życiu publicznym obywateli, najczęściej zrzeszonych w nieformalnych grupach społecznych lub działających w ramach organizacji pozarządowych.

³ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1507 z późn. zm.).

CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA

PODSTAWY PRAWNE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem o charakterze polityki, wskazującym podstawowe cele i kierunki działań oraz programy funkcjonujące bądź opracowywane w dziedzinach planowania Strategii, będące średniookresowymi planami wykonawczymi, skonkretyzowanymi do poziomu zadań i działań, ich kosztów oraz harmonogramów realizacji.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Piskiego na lata 2021-2030, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z brzmienia art. 19 ust. 1, ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1507 z późn. zm.), który nakłada na samorządy powiatowe obowiązek „opracowania i realizacji powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka - po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami”⁴. Natomiast kierunki i obszary oddziaływania Strategii, zostały wskazane w ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 r., poz. 920).

Na treść Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych obok wyżej cytowanej ustawy o pomocy społecznej mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 2009 r. poz. 946),
2. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2133),
3. ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821),
4. ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 426 z późn. zm.),
5. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 685 z późn. zm.),
6. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.),

*Strategia rozwiązywania problemów
społecznych dla Powiatu Piskiego na lata*

7. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 852 z późn. zm.),
8. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.),
9. ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1409),
10. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 176),
11. ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1205 z późn. zm.),
12. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1057),
13. ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 23 z późn. zm.),
14. ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 35),
15. ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1472),
16. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1666 z późn. zm.),
17. ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 111),
18. ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 808 z późn. zm.),
19. ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1460 z późn. zm.),
20. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359),
21. ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 53 z późn. zm.),
22. ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 266 z późn. zm.),
23. ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 256 z późn. zm.),

*Strategia rozwiązywania problemów
społecznych dla Powiatu Piskiego na lata
2021-2030*

24. ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 351 z późn. zm.),
25. ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 869 z późn. zm.),
26. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie Gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 611),
27. ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia mieszkalnych na wynajem mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 508),
28. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1398 z późn. zm.),
29. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 969),
30. ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 295 z późn. zm.),
31. ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1327),
32. ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowych w perspektywie finansowej 2014-2020 (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 818),
33. uchwała Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019 – 2023,
34. ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1348),
35. ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1329),
36. ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2407),
37. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz. U. z 2018 r. poz. 1061 z późn. zm.),
38. ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 833 z późn. zm.).

UWARUNKOWANIA FORMALNE OPRACOWANIA STRATEGII

DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Piskiego, jak już wspomniano wcześniej, konstruowana jest zgodnie z logiką kaskadowego układu strategii i programów. Celem takiej konstrukcji jest uspoźnienie podejścia do procesu tworzenia programów, zarówno w odniesieniu do relacji strategii z programami szerszego zasięgu jak i konstruowanymi w jej ramach programów.

W praktyce oznacza to, że długo i średniookresowe programy operacyjne i strategiczne na poziomie krajowym są planami wykonawczymi dla polityk formułowanych na poziomie Unii Europejskiej. Z kolei na poziomie lokalnym programy operacyjne i strategie rozwoju stanowią głównie długo i średniookresowe plany wykonawcze dla polityk formułowanych na poziomie krajowym. Zachowanie spójności niesie ze sobą również korzyści związane z możliwością aplikowania o środki pomocowe z funduszy UE.

W opisywanym zakresie, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Piskiego wpisuje się w elementy polityki spójności Unii Europejskiej, która ma wspierać rozwój inteligentny, zrównoważony i sprzyjający włączeniu społecznemu. Jest to jeden z głównych priorytetów Strategii „Europa 2020”, która zastąpiła „Strategię Lizbońską”. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu koncentruje się na zwiększeniu aktywności zawodowej społeczeństw UE, podnoszeniu kwalifikacji obywateli oraz walce z ubóstwem.

W powyższe cele wpisuje się siedem projektów przewodnich (zwanymi także inicjatywami flagowymi) oraz 10 Zintegrowanych Wytycznych dla polityki gospodarczej i zatrudnienia państw członkowskich. Projekty przewodnie składają się z działań realizowanych zarówno na poziomie unijnym jak i krajowym, należą do nich m. in.: „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” oraz „Europejski program walki z ubóstwem”.

Na poziomie krajowym Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Piskiego wpisuje się w dokumenty strategiczne, które powstawały w okresie finalizacji prac nad strategią „Europa 2020”. Wspólną podstawę dla krajowych dokumentów strategicznych stanowi raport „POLSKA 2030. Wyzwania rozwojowe”, w którym wskazane zostały wyzwania rozwojowe stojące przed Polską w perspektywie do 2030 r.

Wśród wyzwań tych wymieniono m. in: sytuację demograficzną, wysoką aktywność zawodową, poprawę spójności społecznej oraz wzrost kapitału społecznego Polski.

Strategia średniookresowa do 2020 roku wytycza obszary strategiczne (Sprawne i efektywne państwo, Konkurencyjna gospodarka, Spójność społeczna i terytorialna), w których koncentrować się będą główne działania do 2020 roku oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych.

W kontekście objętych procesem planowania strategicznego dziedzin Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Piskiego najważniejszym programem na poziomie krajowym jest „Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020”. Program uwzględnia długofalowe wyzwania związane z globalizacją, rozwojem ekonomicznym, jakością polityk publicznych, zjawiskami demograficznymi, czy inwestycjami w kapitał ludzki.

DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE

Na poziomie regionalnym najważniejszym dokumentem w zakresie polityki społecznej jest Strategia Polityki Społecznej Województwa Warmińsko-Mazurskiego do 2030 roku, która zawiera szczegółową diagnozę problemów społecznych i zagrożeń lokalnych oraz opracowane na jej podstawie kierunki działań i pożądanych zmian. Strategia opracowana została zgodnie z wiodącymi założeniami i celami dokumentów na szczeblu krajowym i europejskim. Realizacja Strategii Polityki Społecznej odbywa się w ramach 4 wyodrębnionych obszarów będących celami priorytetowymi:

- 1. Prawidłowo funkcjonująca rodzina** – w tym celu władze województwa podejmują działania na rzecz promocji wartości rodzinnych, wspierają aktywność społeczną młodzieży, wzmacniają system poradnictwa rodzinnego oraz realizują szereg działań podnoszących kompetencje zawodowe osób pracujących z rodzinami i mieszkańcami regionu;
- 2. Wzmacnianie integracji społecznej** – w szczególności osób starszych, niepełnosprawnych, dotkniętych problemem uzależnień oraz przemocy. Integracja rodzin i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym odbywa się poprzez ich aktywizację społeczną i zawodową.
- 3. Wspieranie aktywności i mobilności zawodowej oraz edukacyjnej osób bezrobotnych** – zwiększenie aktywności mieszkańców Województwa

*Strategia rozwiązywania problemów
społecznych dla Powiatu Piskiego na lata
2021-2030*

na lokalnym rynku pracy ma za zadanie przede wszystkim zmniejszenie nierówności społecznych ze względów ekonomicznych w regionie. Prowadzone działania mają na celu także podniesienie umiejętności i kompetencji osób pozostających bez pracy poprzez rozwijanie instrumentów polityki rynku pracy i uspołnienie oferty edukacyjnej do lokalnych potrzeb.

- 4. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego** – obszar ma na celu przede wszystkim wzmocnienie postaw prospołecznych mieszkańców regionu i współpracy lokalnych środowisk, instytucji i organizacji w celu wspólnego kreowania polityk publicznych i działań, którymi są bezpośrednimi odbiorcami.

Na obszarze Województwa Warmińsko-Mazurskiego kluczową funkcję w zakresie ogólnego rozwoju regionu pełni Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do 2030 roku, w której zdefiniowane zostały 3 obszary określające cele i kierunki działań w sferze człowieka, gospodarki oraz relacji. Do wskazanych w dokumencie priorytetów określono strategiczne oraz operacyjne cele rozwojowe:

- 1. Wzrost konkurencyjności gospodarki**, poprzez rozwój inteligentnych specjalizacji w regionie, wzrost innowacyjności firm oraz liczby miejsc pracy;
- 2. Wzrost aktywności społecznej**, osiągnięty przez wzmacnianie kapitału społecznego i wzrost dostępności do usług publicznych;
- 3. Wzrost liczby i jakości powiązań sieciowych**, czyli stałe doskonalenie kadry administracji publicznej i form jej pracy oraz intensyfikowanie współpracy międzyregionalnej;
- 4. Nowoczesna infrastruktura rozwoju**, uzyskana poprzez zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz wewnętrznej spójności, dostosowanie do potrzeb sieci nośników energii, a także poprawa jakości i ochrona środowiska naturalnego.

Ponadto, Strategia ta jest komplementarna ze Strategią Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich w Województwie Warmińsko-Mazurskiego do 2020, w której bardziej szczegółowy sposób określono planowane działania i przedsięwzięcia z zakresu aktywizacji mieszkańców województwa na rynku pracy. Dokument precyzuje kwestie przewidywanych zmian w obszarach jak:

*Strategia rozwiązywania problemów
społecznych dla Powiatu Piskiego na lata
2021-2030*

1. **Wzrost zatrudnienia**, czyli wzmocnienie systemu wsparcia dla inwestorów tworzących miejsca pracy, zwiększenie produktywności i konkurencyjności pracy, rozwój społeczeństwa informacyjnego oraz popularyzację i wzmacnianie postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców, m.in. w formie samozatrudnienia;
2. **Kształcenie i wychowanie dla zatrudnienia i integracji społecznej**, polegające na uspołnieniu systemu edukacji, w tym kształcenia zawodowego z lokalnymi potrzebami na rynku pracy, wspieranie placówek oświaty w poszerzeniu oferty kierunków oraz wzmacnianie przedsiębiorczości wśród młodych mieszkańców regionu;
3. **Efektywna organizacja rynku pracy**, w ramach której określony został rozwój nowoczesnych struktur zarządzania i monitorowania rynku pracy, upowszechnienie partnerstwa i dialogu społecznego oraz zrównoważone i zharmonizowane korzystanie ze środków unijnych;
4. **Równość szans do zatrudnienia**, w której przewiduje się wzrost dostępności, elastyczności i bezpieczeństwa zatrudnienia oraz mobilności i integracji mieszkańców na rynku pracy, w szczególności grup w szczególnej sytuacji;
5. **Aktywna i zintegrowana polityka w obszarze bezrobocia**, będąca kompleksowym działaniem ukierunkowanym na zapobieganie bezrobociu oraz aktywizację osób pozostających bez pracy.

Wskazane dokumenty strategiczne wyszczególniają główne obszary, które wymagają podejmowania stałych działań i realizowania zadań z zakresu kreowania i realizacji odpowiedzialnej polityki społecznej w województwie. Ponadto, umożliwiły one opracowanie strategii i programów o charakterze lokalnym, m.in. Strategii Rozwoju Powiatu Piskiego na lata 2014-2023, będąca najważniejszym dokumentem wskazującym na kierunki działań powiatu. Cele strategiczne oraz zadania zawarte w niej są ściśle powiązane z działaniami przewidzianymi w regionalnych strategiach, które dotyczą przede wszystkim przeciwdziałania bezrobociu, aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w środowisku lokalnym, wsparcia rodzin, dostosowania oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy, tworzenia placówek pomocy społecznej, wsparcia i integracji społecznej, rozwoju systemu pieczy zastępczej, dostępności usług medycznych oraz poziomu bezpieczeństwa zdrowotnego i publicznego na terenie powiatu piskiego.

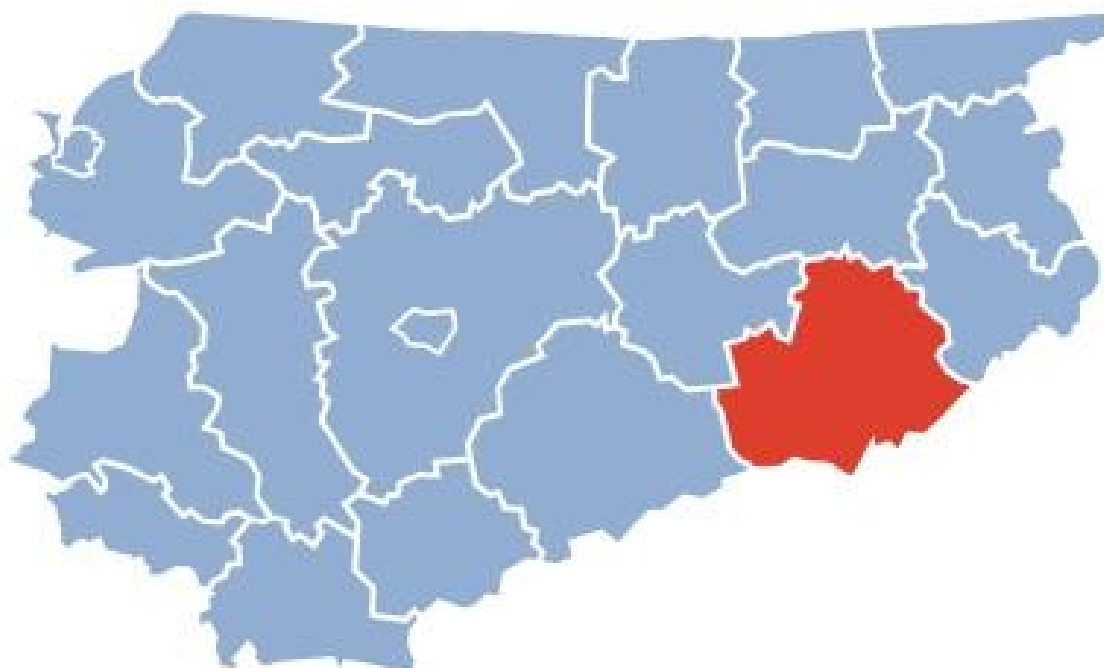
CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA

DIAGNOZA SYTUACJI POWIATU PISKIEGO

POŁOŻENIE

Powiat piski położony jest w południowo-wschodniej części województwa warmińsko-mazurskiego, a jego siedzibą jest miasto Pisz. Powiat zlokalizowany jest na obszarze Krainy Wielkich Jezior Mazurskich w bezpośrednim sąsiedztwie największego jeziora w Polsce – Śniardwy. Położony jest nad licznymi jeziorami, stanowiącymi zarówno największą atrakcję turystyczną regionu jak i potencjał dla jego rozwoju gospodarczo-społecznego. Graniczy z następującymi powiatami: szczycieńskim, mrągowskim, giżyckim, ełckim, grajewskim oraz kolneńskim. Powierzchnia powiatu piskiego obejmuje 1 776 km², co stanowi 7,4% powierzchni województwa.

Rysunek 1. Położenie powiatu piskiego na mapie województwa warmińsko-mazurskiego

Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Powiat_piski

*Strategia rozwiązywania problemów
społecznych dla Powiatu Piskiego na lata
2021-2030*

W skład powiatu wchodzi 4 gminy miejsko-wiejskie: Ruciane-Nida, Pisz, Biała Piska oraz Orzysz.

Rysunek 2. Gminy wchodzące w skład powiatu piskiego

Herb gminy Ruciane-Nida

Herb gminy Biała Piska

Herb gminy Orzysz

Herb gminy Pisz

Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Powiat_piski

Pod względem powierzchni największą część stanowi gmina Pisz - jej obszar zajmuje 634,8 km². Na drugim miejscu pod względem powierzchni znajduje się gmina Biała Piska (420,14 km²), na trzecim gmina Orzysz (363,49 km²), natomiast na czwartym gmina Ruciane-Nida (357,74 km²). Najwięcej gruntów rolnych jest na terenie gminy Biała Piska – stanowią one 50% całej powierzchni gminy. Jeśli chodzi o lasy, to najwięcej jest ich na terenie gminy Ruciane-Nida – stanowią tam 71% całości. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla Powiatu Piskiego na lata 2021-2030

Tabela 1. Powierzchnia gmin znajdujących się na terenie powiatu piskiego

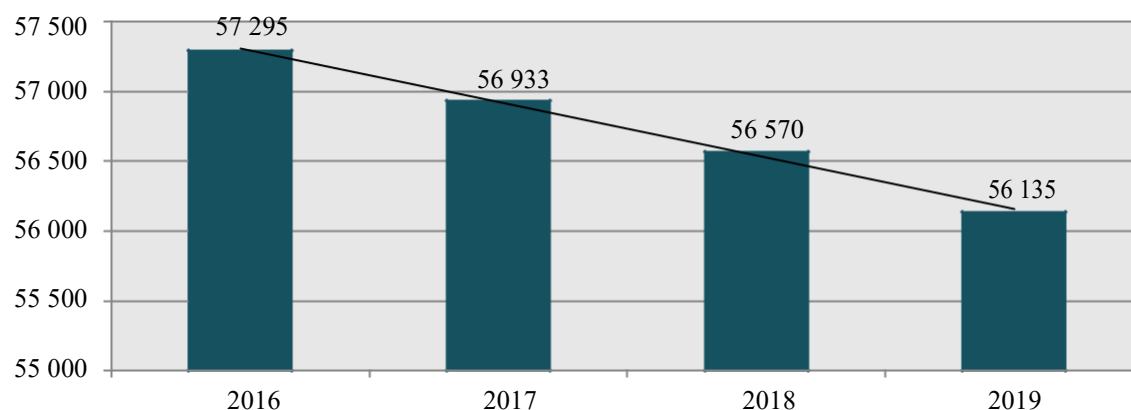
wyszczególnienie	Pisz	Ruciane-Nida	Orzysz	Biała Piska
powierzchnia km ²	634,8	357,74	363,49	420,14
grunty rolne (%)	28	12	33	50
lasy (%)	45	71	38	40

Źródło: Raport o Stanie Powiatu Piskiego 2019

DANE DEMOGRAFICZNE

Struktura demograficzna, będąca rezultatem procesów demograficznych w przeszłości, determinuje kształtowanie się zjawisk demograficznych i społecznych w przyszłości. Rozpoznanie istotnych cech, zjawisk i procesów społecznych jest także kontekstem dla weryfikacji kierunków dotychczasowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, a co za tym idzie umożliwia wnioskowanie dotyczące wymaganych w tym zakresie zmian, zarówno w odniesieniu do skali interwencji, jak i jej rodzaju.

Powiat piski zamieszkuje 56 135 osób (stan na 31.12.2019 roku). Na przestrzeni ostatnich lat liczba mieszkańców systematycznie zmniejszała się – w stosunku do 2016 roku nastąpił spadek o 1 160 osób.

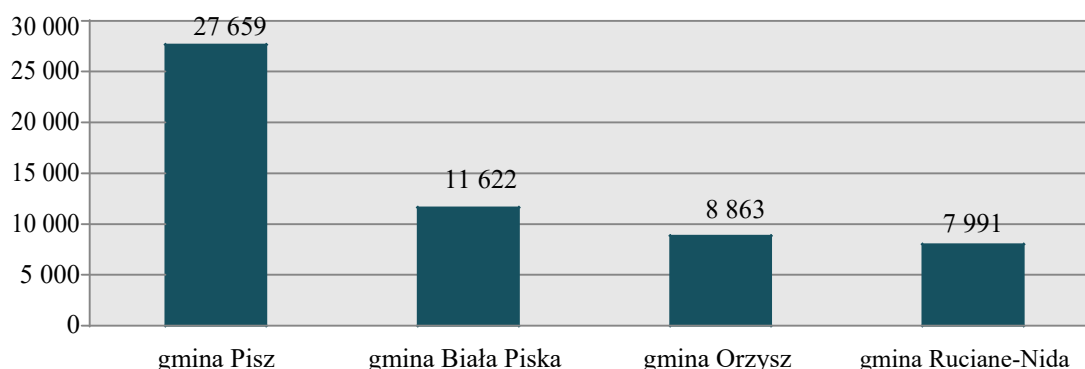
Wykres 1. Liczba mieszkańców powiatu piskiego w latach 2016-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla Powiatu Piskiego na lata 2021-2030

Rozpatrując liczbę ludności z podziałem na poszczególne gminy widzimy, że najwięcej mieszkańców na terenie powiatu piskiego jest w gminie Pisz – zamieszkuje ją 27 659 osób. Na drugim miejscu pod względem liczby mieszkańców znajduje się gmina Biała Piska – z zamieszkującymi ją 11 622 osobami, na trzecim gmina Orzysz – mieszkają na jej obszarze 8 863 osoby, natomiast gmina Ruciane-Nida z 7 991 mieszkańcami jest najmniej liczną gminą powiatu.

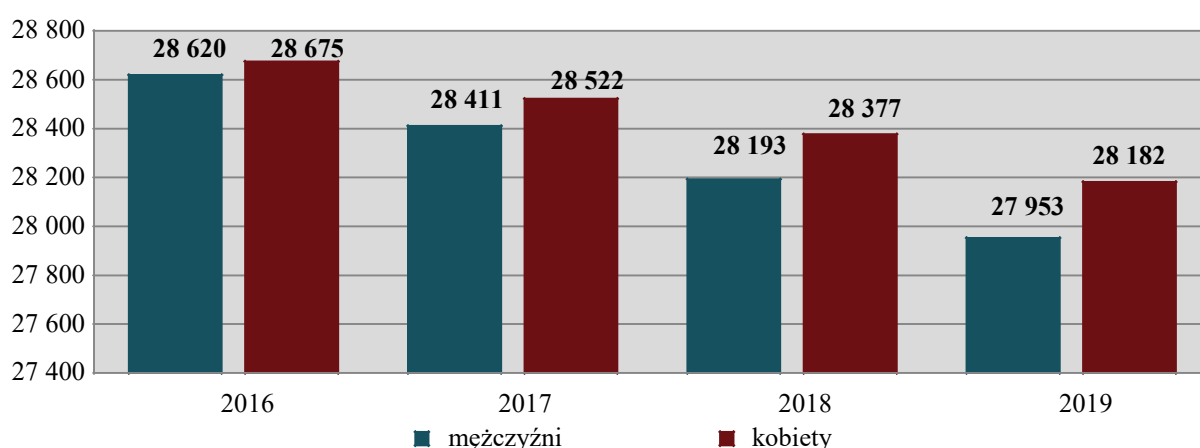
Wykres 2. Liczba mieszkańców powiatu piskiego w podziale na Gminy w 2019 roku

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Liczba mężczyzn zamieszkujących powiat piski jest nieco mniejsza niż liczba kobiet - kobiety stanowią 50,2% ogólnej liczby ludności (28 182 kobiety), natomiast mężczyźni 49,8% (27 953 mężczyzn). Współczynnik feminizacji w powiecie wynosi 101, co oznacza, że na każdych 100 mężczyzn przypada 101 kobiet.

Wykres 3. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących powiat piski na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla Powiatu Piskiego na lata 2021-2030

Przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów jest w powiecie piskim ujemny i wynosi -69 (stan na koniec 2019 roku), co odpowiada przyrostowi naturalnemu -1,22 na 1000 mieszkańców. Na przestrzeni ostatnich czterech lat przyrost naturalny w powiecie tylko raz osiągnął wartość dodatnią – najwyższy przyrost odnotowany został w 2017 roku kiedy wynosił 2.

Tabela 2. Przyrost naturalny w powiecie piskim na przestrzeni lat 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
urodzenia żywe	502	534	541	512
zgony	515	532	578	581
przyrost naturalny	-13	2	-37	-69

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Struktura ludności w powiecie piskim według ekonomicznych grup wieku w roku 2019 przedstawia się następująco:

- 15,1% jest w wieku przedprodukcyjnym - do 15 roku życia;
- 65,5% mieszkańców powiatu jest w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 15-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 15-64;
- 19,4% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym (dla kobiet 60 lat i więcej, a dla mężczyzn 65 lat i więcej).

Poniższa tabela przedstawia ekonomiczne grupy wieku w powiecie piskim. Na przestrzeni lat 2016-2019 dostrzegalny jest stopniowy wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności, natomiast odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym spada.

Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w powiecie piskim w latach 2016-2019 (w procentach)

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
wiek przedprodukcyjny	15,4	15,2	15,2	15,1
wiek produkcyjny	67,1	65,6	67	65,5
wiek poprodukcyjny	17,5	18,2	18,8	19,4

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

*Strategia rozwiązywania problemów
społecznych dla Powiatu Piskiego na lata
2021-2030*

W 2019 roku zarejestrowano 574 zameldowania w ruchu wewnętrznym oraz 939 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych było dla powiatu piskiego ujemne i wyniosło -365. Ponadto w tym samym roku odnotowano 46 zameldowań z zagranicy oraz 48 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące -2. W stosunku do 2016 roku możemy zaobserwować zwiększenie się liczby wymeldowań w stosunku do zameldowań, w wyniku czego ujemne saldo migracji wewnętrznych pogłębiło się.

Tabela 4. Saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych w powiecie piskim w latach 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
saldo migracji wewnętrznych	-306	-290	-247	-365
saldo migracji zagranicznych	-10	-40	-23	-2

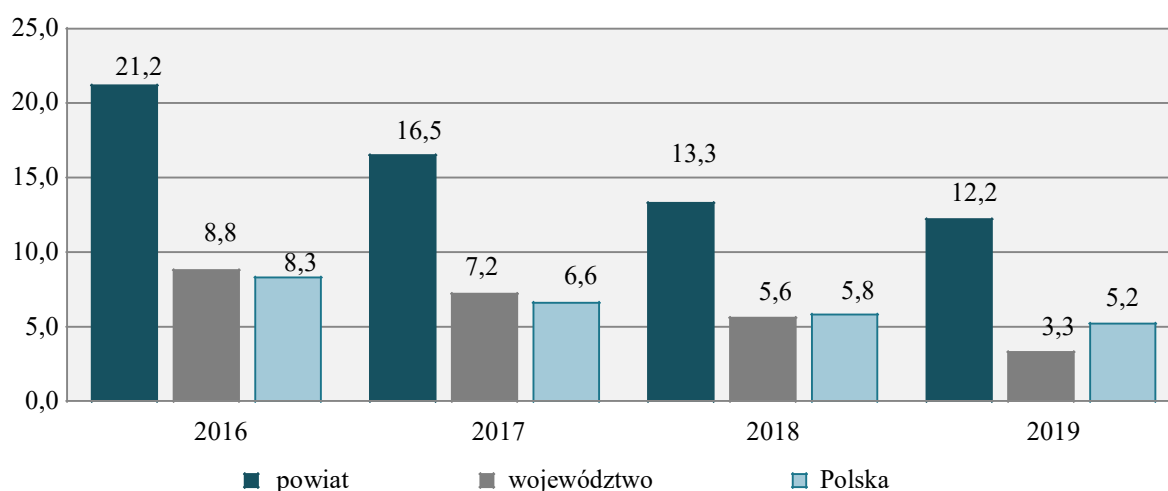
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

RYNEK PRACY

Ważnym wskaźnikiem w ocenie rynku pracy jest stopa bezrobocia rejestrowanego, która jest wyrażonym w procentach stosunkiem liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w urzędach pracy, do liczby ludności aktywnej zawodowo (zasobu siły roboczej danej populacji).

Poniższy wykres przedstawia stopę bezrobocia w powiecie piskim. W 2019 roku wynosiła ona 12,2%, a więc była ona niemal czterokrotnie wyższa od stopy bezrobocia rejestrowanego w województwie warmińsko-mazurskim oraz dwukrotnie wyższa niż stopa bezrobocia rejestrowana w całej Polsce. Od 2016 roku stopa bezrobocia w powiecie piskim uległa znacznemu zmniejszeniu, podobnie jak ma to miejsce w całej Polsce. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższy wykres.

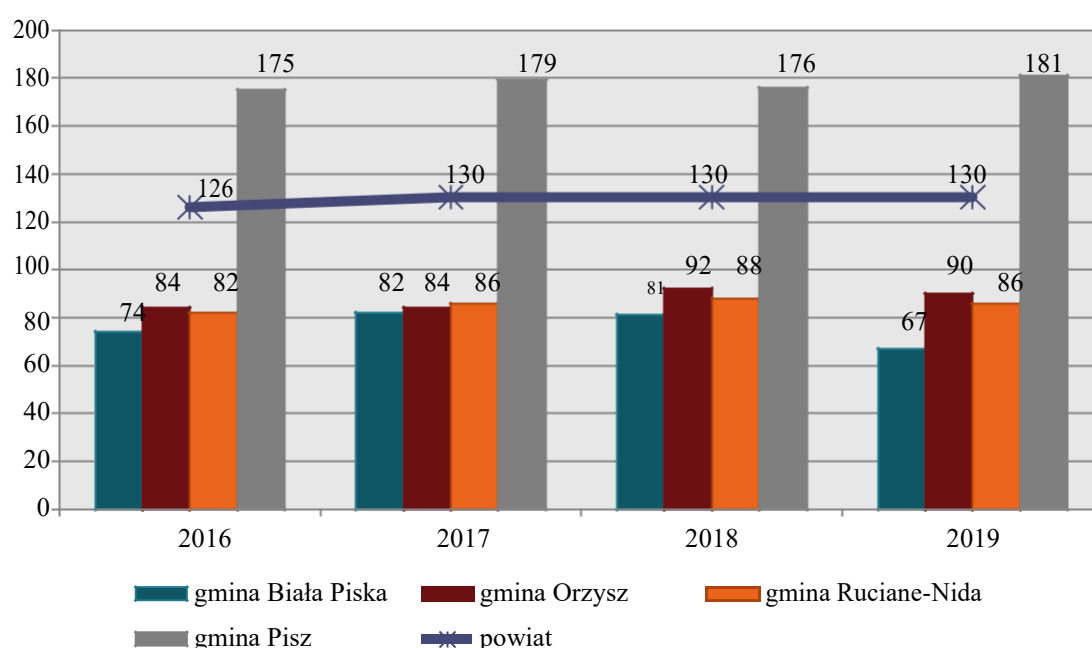
Wykres 4. Stopa bezrobocia w powiecie piskim na przestrzeni lat 2016-2019 w porównaniu do województwa warmińsko-mazurskiego i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego za 2019 rok, w powiecie piskim na 1000 mieszkańców pracowało 130 osób⁴. Wszystkich pracujących w 2019 roku było 7 277. Analizując tą kwestię z podziałem na poszczególne gminy powiatu piskiego możemy stwierdzić, że najwięcej osób pracujących na 1000 ludności było w gminie Pisz – 181 osób. W pozostałych Gminach pracujących na 1000 ludności było nawet o połowę mniej - w gminie Orzysz było to 90 osób, w gminie Ruciane-Nida niewiele mniej, tj. 86 osób, natomiast w gminie Biała Piska na 1000 ludności pracowało 67 mieszkańców. Na przestrzeni ostatnich czterech lat w całym powiecie piskim dostrzegalna jest stabilna liczba pracujących osób na 1000 ludności, co zostało przedstawione na poniższym wykresie. Jedyną gminą, która odnotowała spadek w tego wskaźnika w stosunku do 2016 roku jest Biała Piska – liczba osób pracujących na 1000 ludności zmniejszyła się o 10%.

Wykres 5. Liczba osób pracujących na 1000 ludności w powiecie piskim z podziałem na Gminy na przestrzeni lat 2016-2019

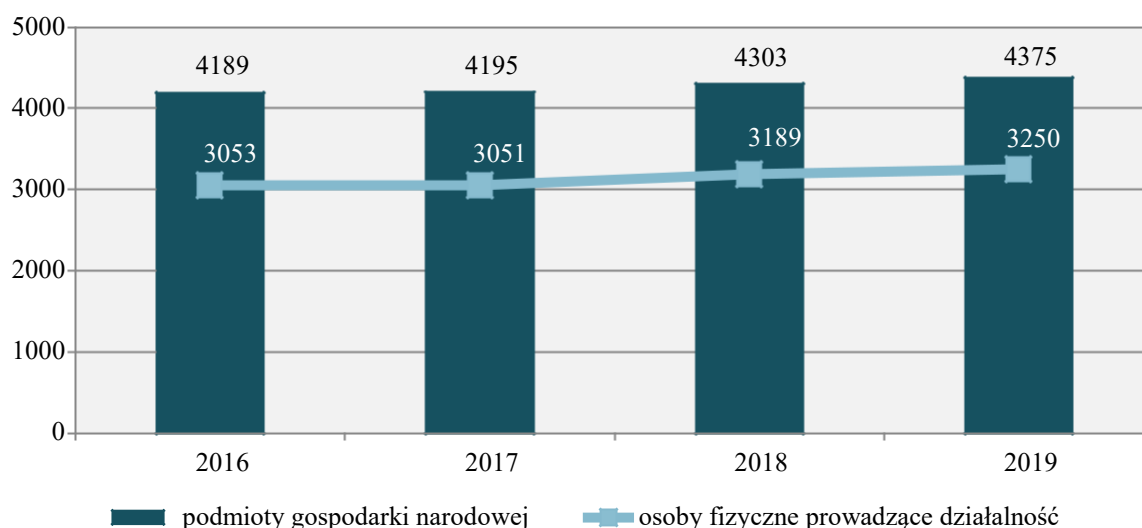

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

⁴ Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

Jednym ze wskaźników określających aktywność gospodarczą danej zbiorowości, jest liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na danym terenie. W powiecie piskim na koniec 2019 roku w rejestrze REGON zarejestrowanych było łącznie 4 375 podmiotów gospodarki narodowej, w tym większość stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – było ich 3 250. Podobnie sytuacja wyglądała w 2018 roku, kiedy to osób fizycznych prowadzących własną działalność było 3 189, natomiast wszystkich podmiotów prowadzących działalność – 4 303. Na przestrzeni lat 2016-2019 liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w powiecie systematycznie się zwiększała – w stosunku do 2016 roku nastąpił wzrost o 4% .

Wykres 6. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2016-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Na przestrzeni ostatnich lat najwięcej podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych było w gminie Pisz – 2 460. Gmina Ruciane-Nida plasowała się na drugim miejscu pod względem ich liczby (799 podmiotów), w gminie Biała Piska odnotowanych było 576 podmiotów, natomiast w gminie Orzysz 540. W latach 2016-2019 liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON zwiększała się we wszystkich gminach powiatu piskiego.

Tabela 5. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w poszczególnych gminach powiatu piskiego w latach 2016-2019

gmina	2016	2017	2018	2019
gmina Orzysz	511	511	526	540
gmina Biała Piska	569	554	552	576
gmina Pisz	2 372	2 380	2 456	2 460
gmina Ruciane-Nida	737	750	769	799

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Zgodnie z poniższą tabelą, prywatna działalność gospodarcza w powiecie piskim koncentruje się głównie na handlu hurtowym i detalicznym; naprawie pojazdów samochodowych (714 podmiotów). Ważnymi sekcjami są również: budownictwo (621 podmiotów), działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (250 podmiotów), przetwórstwo przemysłowe (249 podmiotów) oraz opieka zdrowotna i pomoc społeczna (249 podmiotów). Najmniej zarejestrowanych jest natomiast działalności związanych z dostawą wody, gospodarowaniem ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją (16 podmiotów).

Tabela 6. Rodzaj prowadzonej działalności osób fizycznych w powiecie piskim (stan na koniec 2019 roku)

sekcja	liczba
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją - sekcja E	16
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją - sekcja R	33
działalność związana z obsługą rynku nieruchomości - sekcja L	29
informacja i komunikacja - sekcja J	76
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi - sekcja I	250
Edukacja - sekcja P	67
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo - sekcja A	207
działalność finansowa i ubezpieczeniowa - sekcja K	56
działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca - sekcja N	120
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – sekcja G	714
pozostała działalność usługowa - sekcja S, T, U	150
opieka zdrowotna i pomoc społeczna - sekcja Q	249

Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla Powiatu Piskiego na lata 2021-2030

budownictwo - sekcja F	621
transport i gospodarka magazynowa - sekcja H	207
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna - sekcja M	195
przetwórstwo przemysłowe - sekcja C	249

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Największa ilość podmiotów gospodarczych działających w powiecie piskim według klas wielkości to mikro-przedsiębiorstwa zatrudniające 0-9 pracowników - jest ich 4 217 (stan na koniec 2019 roku). Małych przedsiębiorstw zatrudniających 10-49 pracowników jest w powiecie 134. Działalność prowadzą również 22 średnie przedsiębiorstwa zatrudniające 50-249 pracowników oraz 2 duże przedsiębiorstwa z ponad 250 osobami zatrudnionymi.

Rysunek 3. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie powiatu piskiego według klas wielkości (stan na koniec 2019 roku)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Dochodami powiatu są:

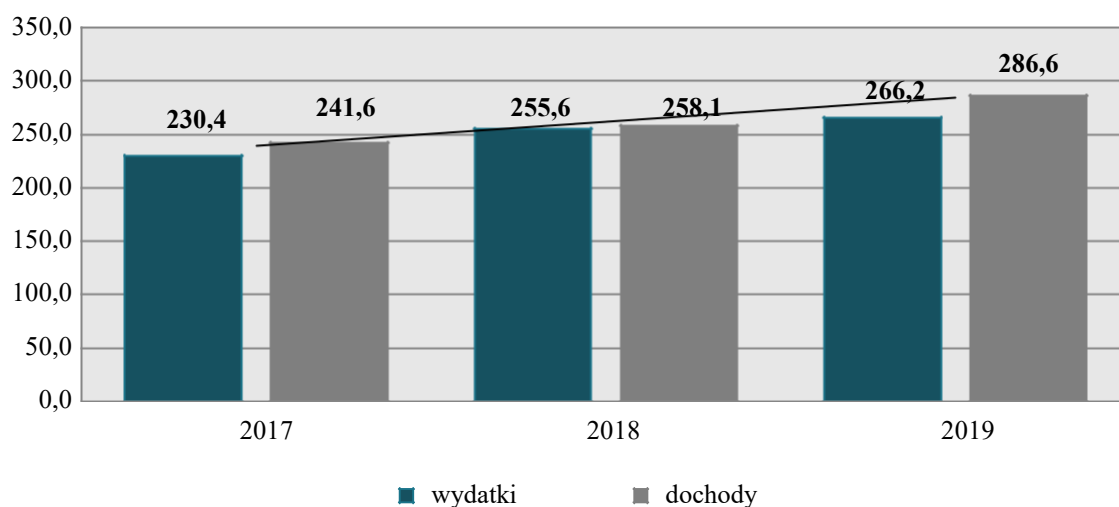
- działy w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa w wysokości określonej odrębną ustawą,
- subwencje z budżetu państwa na zadania realizowane przez powiat,
- dotacje celowe z budżetu państwa na zadania realizowane przez powiatowe służby, inspekcje i straże,
- dochody powiatowych jednostek budżetowych oraz wpłaty innych powiatowych jednostek organizacyjnych,
- dochody z majątku powiatu,
- odsetki za nieterminowe przekazywanie udziałów, dotacji i subwencji.

Dochodami powiatu mogą być również:

- subwencja wyrównawcza z budżetu państwa,
- dotacje celowe z budżetu państwa przekazywane na wykonanie czynności
- dotacje z państwowych funduszy celowych,
- dotacje celowe z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej wykonywane przez powiat na mocy porozumień zawartych z organami administracji rządowej,
- dotacje celowe z budżetu województwa na zadania z zakresu samorządu województwa wykonywane przez powiat na mocy porozumień zawartych z województwem,
- spadki, zapisy i darowizny,
- odsetki od środków finansowych powiatu gromadzonych na rachunkach bankowych,
- odsetki i dywidendy od wniesionego kapitału,
- inne wpływy uzyskiwane na podstawie odrębnych przepisów.

W 2017 roku dochody powiatu piskiego kształtowały się na poziomie 241,6 mln złotych, natomiast wydatki na poziomie 230,4 mln złotych, natomiast w 2019 roku dochody wyniosły 286,6 mln, a wydatki 266,2 mln. Struktura dochodów i wydatków powiatu na przestrzeni lat 2017-2019 wykazuje tendencję wzrostową - od 2017 roku nastąpił wzrost zarówno dochodów jak i wydatków powiatu.

Wykres 7. Dochody i wydatki powiatu piskiego ogółem w latach 2017-2019 (w milionach złotych)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla Powiatu Piskiego na lata 2021-2030

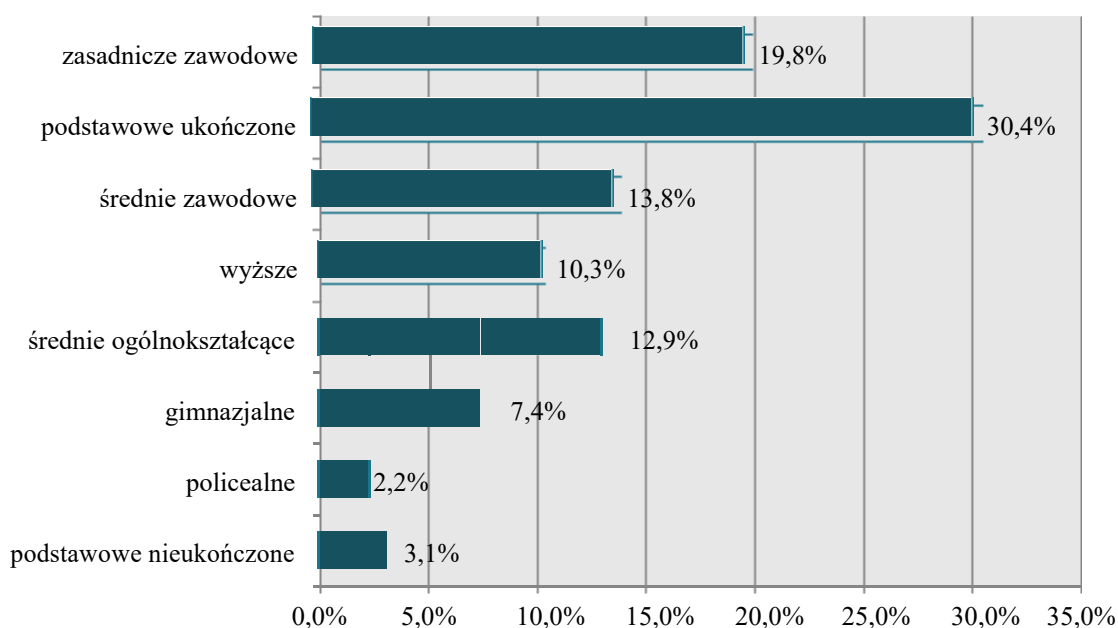
EDUKACJA

Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku struktura wykształcenia mieszkańców powiatu piskiego przedstawia się następująco:

- 10,3% ludności posiada wykształcenie wyższe,
- 2,2% wykształcenie policealne,
- 12,9% średnie ogólnokształcące,
- 13,8% średnie zawodowe,
- 19,8% zasadnicze zawodowe,
- 7,4% gimnazjalne,
- 30,4% podstawowe ukończone,
- 3,1% zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej.

W porównaniu do całej Polski, mieszkańcy powiatu piskiego mają nieznacznie niższy poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w powiecie największy odsetek ma wykształcenie podstawowe ukończone (30,2%) oraz średnie ogólnokształcące (15,1%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie podstawowe ukończone (30,5%) oraz zasadnicze zawodowe (25,4%).

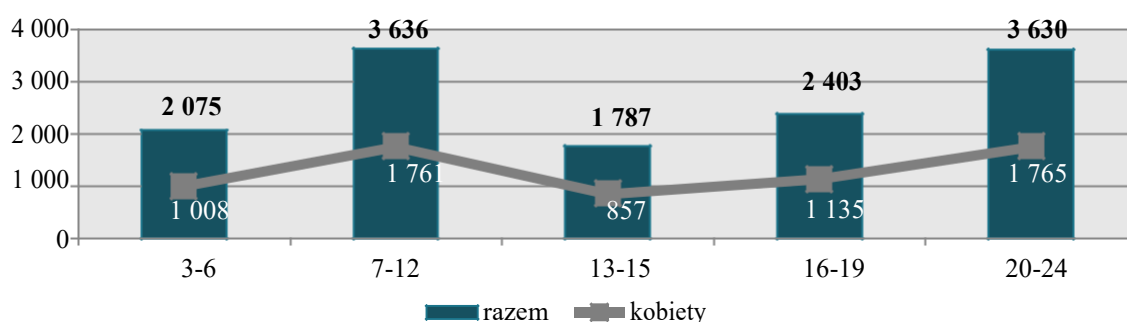
Wykres 8. Poziom wykształcenia mieszkańców powiatu piskiego według danych Narodowego Spisu Powszechnego

Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011

W wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) w 2019 roku było 13 531 mieszkańców powiatu piskiego. Rozpatrując kwestię ludności powiatu z podziałem na poszczególne edukacyjne grupy wiekowe możemy zauważyć, że najwięcej osób miało w przedmiotowym roku 7-12 lat (3 636 osób) oraz 20-24 lata (3 630 osób). Na kolejnym miejscu pod tym względem znalazły się osoby mające 16-19 lat (2 403 osoby), natomiast grupa osób w wieku 3-6 lat liczyła 2 075 osób. Ludność powiatu według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku prezentuje poniższy wykres.

Wykres 9. Ludność powiatu piskiego według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Powiat piski jest organem prowadzącym dla następujących placówek oświatowych:

- I Liceum Ogólnokształcące im. Bojowników o Polskość Mazur w Pisz,
- II Liceum Ogólnokształcące w Pisz,
- Zespół Szkół Ogólnokształcących w Orzyszu,
- Zespół Szkół nr 1 w Białej Piskiej,
- Zespół Szkół Leśnych w Rucianem-Nidzie,
- Zespół Placówek Kształcenia Ustawicznego w Pisz,
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Łupkach,
- Zespół Szkół Zawodowych z Biblioteką Pedagogiczną w Pisz,
- Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Pisz,
- Powiatowy Międzyszkolny Ośrodek Sportowy.

Na terenie powiatu piskiego funkcjonują także szkoły niepubliczne prowadzone przez inne podmioty, takie jak:

- Ośrodek Rewalidacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy w Pisz,
- Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Pisz,
- Katolickie Liceum Ogólnokształcące w Pisz,
- Prywatne Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Pisz,

*Strategia rozwiązywania problemów
społecznych dla Powiatu Piskiego na lata
2021-2030*

- Prywatne Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Piszcu,
- Studium Policealne Mentor w Piszcu,
- Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych SCE w Rucianem-Nidzie,
- Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych SCE w Rucianem-Nidzie,
- Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Drygałach,
- Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Drygałach,
- Szkoła Przysposabiająca do Pracy w Piszcu.

Finansowanie działań oświatowych odbywa się na podstawie przyznawanych subwencji. Subwencja oświatowa jest ustalana na finansowanie zadań oświatowych realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, o których mowa w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2019 r. poz. 1481 z późn. zm.) z wyłączeniem zadań związanych z dowozem uczniów oraz zadań związanych z dowozem uczniów oraz zadań związanych z prowadzeniem przedszkoli ogólnodostępnych i oddziałów ogólnodostępnych w przedszkolach z oddziałami integracyjnymi oraz zadań związanych z prowadzeniem innych form wychowania przedszkolnego. Wielkość części oświatowej subwencji ogólnej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ustala corocznie ustawa budżetowa. Przepisy gwarantują minimalną wysokość tej kwoty. Zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego kwotę przeznaczoną na część oświatową subwencji ogólnej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ustala się w wysokości łącznej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej, nie mniejszej niż przyjęta w ustawie budżetowej w roku bazowym, skorygowanej o kwotę innych wydatków z tytułu zmiany realizowanych zadań oświatowych. Kwota części oświatowej subwencji ogólnej jest rozdzielana pomiędzy poszczególne jednostki samorządu terytorialnego na podstawie algorytmu, określanego corocznie w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego⁵.

W 2017 roku wydatki na oświatę i wychowanie w powiecie piskim wyniosły 65 506 537,10 zł, w 2018 roku kształtowały się na poziomie 68 604 030,29 zł, natomiast w 2019 roku poniesiono wydatki z tym związane w wysokości 73 707 791,15 zł.

⁵ <http://sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/BASLeksykon.xsp?id=06F226039DB0C772C1257A80003297FE&litera=C>

OCHRONA ZDROWIA

Zadania w zakresie ochrony na terenie powiatu piskiego realizują różnorodne placówki ochrony zdrowia, w tym szpital oraz przychodnie i praktyki lekarskie. Kluczowym podmiotem świadczącym usługi ochrony zdrowia jest instytucja powiatowa – Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Szpital Powiatowy w Piszu. Szpital oferuje leczenie i opiekę na następujących oddziałach:

1. Chirurgii Ortopedyczno-Urazowym,
2. Neonatologicznym,
3. Położniczo-Ginekologicznym,
4. Chirurgii Ogólnej,
5. Wewnętrznym,
6. Dziecięcym,
7. Anestezjologii i Intensywnej Terapii,
8. Zakaźnym,
9. Medycyny Paliatywnej.

W szpitalu znajduje się także Szpitalny Oddział Ratunkowy oraz nocna i świąteczna opieka zdrowotna dla mieszkańców powiatu piskiego. Placówka dysponuje laboratorium, pracownią RTG oraz Działem Rehabilitacji, który świadczy szeroki zakres zabiegów dla pacjentów.

Poniższa tabela przedstawia placówki ochrony zdrowia znajdujące się na terenie poszczególnych gmin powiatu piskiego. Specjalistyczną opiekę lekarską mieszkańcy całego powiatu uzyskują w Szpitalu w Piszu. W ramach Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Piszu funkcjonuje 14 poradni specjalistycznych oraz 7 pracowni diagnostycznych. W powiecie działają łącznie 23 placówki zdrowia. Podział punktów opieki zdrowotnej z podziałem na poszczególne gminy powiatu piskiego prezentuje poniższa tabela.

Tabela 7. Placówki ochrony zdrowia znajdujące się na terenie powiatu piskiego

Gmina	Nazwa placówki
gmina Ruciane-Nida	Przychodnia Zdrowia w Rucianem-Nidzie
	Przychodnia Lekarska Lidia Palmi-Kukielko
	MAG-DENT Magdalena Buczyńska
gmina Orzysz	Ośrodek Medycyny Środowiskowo-Rodzinnej Pielęgniarek i Położnych "Sep-Med"
	Przychodnia Zespołu Lekarzy Rodzinnych s.c. "Zdrowie Rodziny"
	Ośrodek Medycyny Szkolnej „Zdrowa Szkoła
	NS ZOZ „Ewmed”
	Specjalistyczna Położniczo-Ginekologiczna Praktyka Lekarska Ryszard Signetzk
gmina Pisz	Niepubliczny Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej „Rodzinna Przychodnia Zdrowia”
	Niepubliczny Ambulatoryjny Zakład Opieki Zdrowotnej
	Niepubliczny Zakład Opieki Paliatywnej - Opieka Paliatywna i Hospicyjna
	NZOZ "Delfinek"
	NZOZ ESMED Pielęgniarska Opieka Domowa Edyta Szczęsna
	NZOZ Gabinet Lekarza Rodzinnego
	NZOZ Gabinet Neurologiczny Dalita Anna Kalinowska
	NZOZ lek. med. Witold Cudakiewicz
	NZOZ Poradnia Medycyny Rodzinnej
	NZOZ "Profilaktyka, Leczenie, Oświata Zdrowotna"
	Lidia Waszkiewicz-Duda NZOZ Przychodnia Zdrowia
	NZOZ "Rodzinna Przychodnia Zdrowia"
gmina Biała Piska	NZOZ Przychodnia Medycyny Rodzinnej
	NZOZ Przychodnia Medycyny Rodzinnej Lucyna Ostolska, Zbigniew Ostolski
	NZOZ "Poradnia Zdrowia Rodziny" Krystyna Skarzyńska

Źródło: <https://rpwdl.csioz.gov.pl/RPM/RegistryList>

Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla Powiatu Piskiego na lata 2021-2030

GOSPODARKA MIESZKANIOWA I KOMUNALNA

Z danych GUS wynika, że całkowite zasoby mieszkaniowe w powiecie piskim to łącznie 19 306 nieruchomości (stan na koniec 2018 roku), w tym 150 nieruchomości to lokale socjalne. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w całym powiecie w 2018 roku kształtowała się na poziomie $70,0 \text{ m}^2$, co jest wartością niewiele wyższą w porównaniu do całego województwa warmińsko-mazurskiego, gdzie kształtowała się na poziomie $68,7 \text{ m}^2$. Przeciętna liczba osób przypadająca na 1 mieszkanie w przedmiotowym roku wyniosła 2,93 osoby.

Na przestrzeni lat 2016-2018 możemy zauważyć spadek liczby wypłaconych dodatków mieszkaniowych i jednocześnie odnotowany został wzrost liczby mieszkań, w omawianym okresie zaobserwowane zostało także wahanie liczby lokali socjalnych. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w ostatnich latach uległa minimalnemu wzrostowi o $0,5 \text{ m}^2$.

Tabela 8. Zasoby mieszkaniowe w powiecie piskim na przestrzeni lat 2016-2018

wyszczególnienie	2016	2017	2018
liczba mieszkań	19 054	19 194	19 306
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m^2)	69,5	69,7	70,0
przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	3,01	2,97	2,93
liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych	11 079	9 445	8 477
liczba lokali socjalnych	155	166	150

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwo publiczne jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa.

Przestrzeganiem porządku publicznego na terenie całego powiatu piskiego zajmuje się Komenda Powiatowa Policji w Pisz, natomiast w gminach Orzysz, Biała Piska oraz Ruciane-Nida o bezpieczeństwo i porządek dbają funkcjonariusze z tamtejszych Komisariatów Policji. Powiat piski podzielony jest na 10 rejonów, których ochronę gwarantują dzielnicowi.

Ochroną przeciwpożarową na terenie całego powiatu piskiego zajmuje się Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Pisz oraz Ochotnicze Straże Pożarne działające w gminach Biała Piska, Pisz, Ruciane-Nida oraz Orzysz.

CHARAKTERYSTYKA SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ

PROBLEMY SPOŁECZNE I POMOC SPOŁECZNA

W świetle ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest „instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są oni w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.”⁶ System pomocy społecznej uwzględnia kluczową rolę współpracy międzyinstytucjonalnej w rozwiązywaniu problemów społecznych. Wsparcie administracji rządowej i samorządowej, organizacji pozarządowych, kościołów oraz osób prywatnych pozawala na kompleksowe wsparcie klienta pomocy społecznej, skuteczniejszą pracę z nim oraz wykorzystanie i budowanie jego potencjału w środowisku lokalnym. Takie współdziałanie umożliwia osobom potrzebującym otrzymanie zgodnej z jej potrzebami i oczekiwaniami pomocy, co ma również kluczowy wpływ na zapobieganie sytuacjom kryzysowym i trudnościom w życiu społecznym w przyszłości.

Pomoc społeczna powinna mieć charakter interdyscyplinarny i być udzielana przez właściwych specjalistów w ramach zintegrowanego lokalnego systemu. Ważne jest, by powstały zespoły koordynujące pracę poszczególnych wyspecjalizowanych instytucji

⁶ ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2019 r., poz. 1507 z późn. zm.)

(pomoc społeczna, szkoła, sąd, policja, służba zdrowia itp.) lub system współpracy przy podejmowaniu decyzji dotyczącej świadczenia pomocy. Pomimo tego brak jest obecnie skutecznych rozwiązań systemowych. Nieliczne pozytywne przykłady budowania sieci współpracy nie zmieniają faktu, że dominuje model realizacji własnych ustawowych zadań przez poszczególne instytucje. Brak jest wyspecjalizowanych środowiskowych służb pomocy i wsparcia, które reagowałyby w sytuacjach potencjalnego zagrożenia, wychodziły z ofertą pomocy do społeczeństwa z grupy ryzyka.

W systemie pomocy poza świadomością braków systemowych, powinna dominować świadomość nadrzędnych zasad i wartości, na których opiera się polityka zabezpieczenia społecznego. Ważna jest świadomość wartości porządkujących ład społeczny takich jak: zasada pomocniczości, personalizmu, prymatu i autonomii rodziny.

PROBLEMY SPOŁECZNE W POWIECIE PISKIM

Identyfikując problemy społeczne na terenie powiatu piskiego oparto się na kategoriach problemów społecznych, z powodu których uzyskać można wsparcie systemu pomocy społecznej.

Problemy określono bazując na dostępnych danych empirycznych, przede wszystkim danych ośrodków pomocy społecznej z gminy Pisz - Orzysz, Biała Piska, Ruciane Nida oraz informacji z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Piesz. Skoncentrowano się na tych problemach, które występują na terenie powiatu piskiego, chociaż służby społeczne muszą być przygotowane na wystąpienie także innych problemów w przyszłości. Przeprowadzono diagnozę problemów społecznych w zakresie m.in. ubóstwa, niepełnosprawności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, problemów związanych z zapewnieniem opieki dzieciom pozbawionym opieki rodziców czy przemocy w rodzinie. Kwestie te zostały omówione w kolejnych rozdziałach.

Na szczeblu powiatu zadania z zakresu pomocy społecznej realizuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piesz.

Na szczeblu samorządu gminnego zadania z zakresu pomocy społecznej realizują ośrodki pomocy społecznej. Na terenie powiatu piskiego funkcjonują:

- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rucianem-Nidzie,
- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piesz,

*Strategia rozwiązywania problemów
społecznych dla Powiatu Piskiego na lata
2021-2030*

- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Białej Piskiej,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Orzyszu.

Ośrodki realizują zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej polegające w szczególności na:

- przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń;
- pracy socjalnej;
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej;
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
- realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych;
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb;
- realizacji zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym;
- realizacji zadań zleconych gminie z zakresu administracji rządowej.

Na szczeblu powiatu piskiego zadania z zakresu pomocy społecznej, przeciwdziałania przemocy oraz rehabilitacji społecznej realizowane są przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz.

W powiecie piskim zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizują przede wszystkim Policja, Sąd, Prokuratura, samorządy gminne (Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych działają we wszystkich gminach) oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz.

Na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych samorząd powiatowy powołuje Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności. Teren powiatu piskiego leży we właściwościach Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Ełku.

Na przestrzeni lat 2017-2019 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminach należących do powiatu piskiego ulegała zmniejszeniu o 15%. W 2017 roku z pomocy skorzystało łącznie rodzin, w 2018 – 3 057 rodzin, natomiast w 2019 roku 2 595 rodzin. W stosunku do 2017 roku liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Ruciane-Nida oraz Pisz uległa zmniejszeniu o 13%, w gminie Biała Piska o 28%, natomiast w gminie Orzysz wahała się.

Tabela 9. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminach należących do powiatu piskiego w latach 2017-2019

gmina	2017	2018	2019
gmina Ruciane-Nida	293	362	256
gmina Orzysz	778	900	729
gmina Pisz	1 148	1 049	1 004
gmina Biała Piska	838	657	606
łącznie	3 057	2968	2 595

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej to te, które w ciągu ostatnich 3 lat (36 miesięcy) były zarejestrowane w systemie świadczeń pomocy społecznej przez co najmniej 18 miesięcy.

W porównaniu do 2017 roku, w 2018 roku liczba osób długotrwale pobierających świadczenie ogółem we wszystkich gminach powiatu piskiego uległa zmniejszeniu, łącznie o 7%. W 2019 roku ponownie zmniejszyła się, z wyjątkiem gminy Pisz, gdzie odnotowany został wzrost o 4%. Rozpatrując tą kwestię z podziałem na poszczególne gminy powiatu piskiego możemy zauważyć, że największy spadek liczby osób długotrwale pobierających świadczenie w stosunku do 2017 roku, dostrzegalny jest w gminie Ruciane-Nida o 52% oraz w gminie Orzysz o 31%.

Tabela 10. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w latach 2017-2019 w gminach należących do powiatu piskiego

gmina	2017	2018	2019
gmina Ruciane-Nida	411	200	199
gmina Orzysz	476	431	298
gmina Pisz	698	640	668
gmina Biała Piska	795	629	535
łącznie	1 780	1 900	1700

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

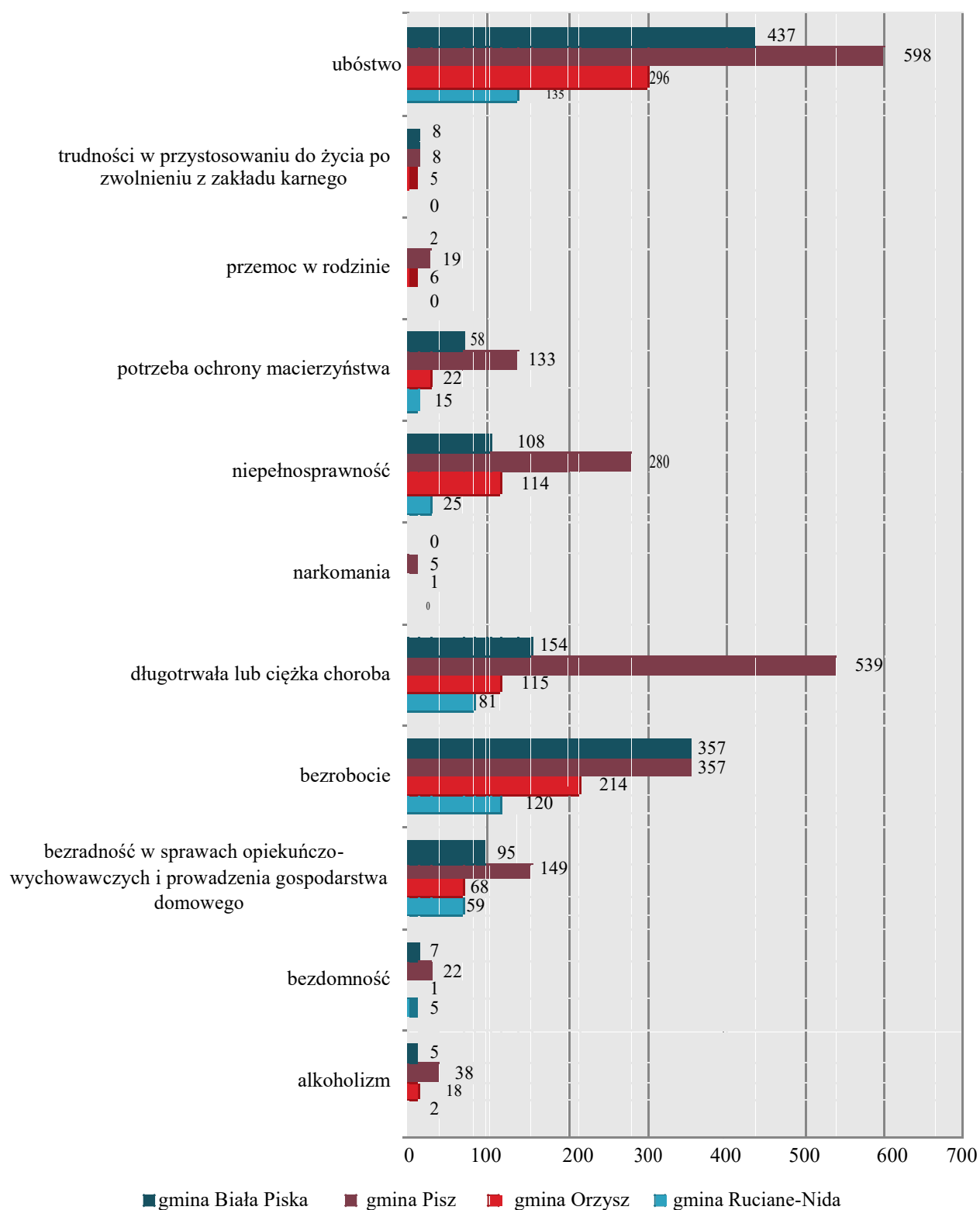
Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej obowiązującą od 12 marca 2004 roku, Ośrodek udziela i świadczy pomoc osobom i rodzinom zgodnie z art. 7, w szczególności z powodu:

- ubóstwa;
- sieroctwa;
- bezdomności;
- bezrobocia;
- niepełnosprawności;
- długotrwałej lub ciężkiej choroby;
- przemocy w rodzinie;
- potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi;
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą;
- alkoholizmu i narkomanii;
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej;
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Najczęstszymi powodami udzielania pomocy rodzinom z gminy Biała Piska w 2019 roku były kolejno: ubóstwo, bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Podobnie sytuacja wyglądała w gminie Pisz - najczęstszymi powodami udzielania pomocy rodzinom były kolejno: ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba, bezrobocie oraz niepełnosprawność. W gminie Orzysz oraz Ruciane-Nida głównymi powodami udzielenia wsparcia również było ubóstwo, bezrobocie oraz długotrwała lub ciężka choroba. Można zauważyć, że problemy mieszkańców poszczególnych gmin są zbieżne i jednoznacznie wskazują na trudności, które dotyczą osoby zamieszkujące powiat piski.

*Strategia rozwiązywania problemów
społecznych dla Powiatu Piskiego na lata
2021-2030*

Wykres 10. Powody udzielania świadczeń w 2019 roku w gminach powiatu piskiego (liczba rodzin)

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla Powiatu Piskiego na lata 2021-2030

POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE W PISZU

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piszku jest jednostką organizacyjną Powiatu Piskiego, która realizuje zadania powiatu wynikające z następujących aktów prawnych:

- ✓ ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- ✓ ustawa o wspieraniu z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- ✓ ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
- ✓ ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- ✓ innych ustaw i rozporządzeń.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piszku jest instytucją odpowiedzialną za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej na obszarze powiatu piskiego. Kluczowe zadania PCPR dotyczą obszarów pomocy społecznej, wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, wsparcia i rehabilitacji osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku PCPR zatrudniał 18 osób, w tym 8 osób na umowę o pracę, w tym dyrektora, pracownika socjalnego, specjalistę pracy z rodziną oraz 10 osób w ramach umowy na warunkach zlecenia, w tym min.: psychologa, prawnika, pedagoga, mediatora rodzinnego czy doradcę do spraw osób niepełnosprawnych.

W ramach PCPR w Piszku funkcjonują:

- Zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej,
- Zespół do spraw osób starszych i niepełnosprawnych.

W strukturze Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie działają następujące placówki:

Specjalistyczna Poradnia Rodzinna

Specjalistyczna Poradnia, w której mieszkańcy powiatu piskiego, bez względu na posiadany dochód, uzyskują wsparcia w rozwiązywaniu problemów życiowych. W poradni dyżury pełnią następujący specjaliści:

- prawnik,
- psycholog,
- mediator rodzinny.

*Strategia rozwiązywania problemów
społecznych dla Powiatu Piskiego na lata
2021-2030*

Grupa Wsparcia dla Rodzin Zastępczych „Rodzina zastępcza na plus”

Głównym celem grupy wsparcia jest zapewnienie pomocy i wsparcia osobom sprawującym pieczę zastępczą poprzez wskazanie sposobów rozwiązywania konfliktów pomiędzy rodzicami zastępczymi i dziećmi, rozwiązywanie pojawiających się problemów w rodzinach, upowszechnienie wiedzy z zakresu przyczyn zachowań agresywnych u dzieci, trudności wieku dojrzewania, wymiana własnych doświadczeń.

W ramach grupy wsparcia rodziny zastępcze zostały objęte pomocą w postaci:

- grupy wsparcia dla opiekunów z rodzin zastępczych,
- konsultacji indywidualnych dla dzieci i rodziców z rodzin zastępczych,
- warsztatów kompetencji społecznych dla dzieci i młodzieży.

Ośrodek Interwencji Kryzysowej dla ofiar przemocy w rodzinie

Przy PCPR w Pieszku od 2002 r. działa Ośrodek Interwencji Kryzysowej, który udziela wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie. W ramach interwencji kryzysowej udzielamy pomocy psychologicznej, a w zależności od potrzeb poradnictwa socjalnego lub prawnego, natomiast w sytuacjach uzasadnionych schronienia do 3 miesięcy.

Osoby przebywające w Ośrodku mogą skorzystać ze wsparcia specjalistów pracujących w Specjalistycznej Poradni Rodzinnej, tj. psychologa, prawnika oraz mediatora rodzinnego oraz pomocy socjalnej pracownika Centrum. Interwencja kryzysową obejmuje się osoby rodziny bez względu na posiadany dochód, po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego.

Mieszkanie Chronione

Mieszkanie chronione jest formą pomocy społecznej przygotowującą osoby tam przebywające, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia. Pomoc w formie mieszkania chronionego może zostać przyznana osobie opuszczającej rodzinę zastępczą lub placówkę opiekuńczo – wychowawczą. Wsparcie udzielane w postaci mieszkania chronionego jest dostosowane do indywidualnych potrzeb i możliwości osób tam przebywających. Mieszkanie jest przeznaczone do jednoczesnego pobytu trzech osób. Wychowankowie pieczy zastępczej przebywając w mieszkaniu chronionym zostają objęci: pracą socjalną, poradnictwem specjalistycznym (w szczególności poradnictwem prawnym, psychologicznym i rodzinnym) oraz nauką lub utrzymaniem posiadanego poziomu w zakresie

*Strategia rozwiązywania problemów
społecznych dla Powiatu Piskiego na lata
2021-2030*

samoobsługi, samodzielności życiowej, rozwijania i realizacja kontaktów społecznych, pełnienia ról społecznych, zagospodarowania czasu wolnego, ubiegania się o uzyskanie mieszkania. Mieszkanie jest przeznaczone do jednoczesnego pobytu trzech osób.

Na terenie powiatu piskiego funkcjonują powiatowe placówki, które wspierają mieszkańców powiatu piskiego:

Środowiskowy Dom Samopomocy w Ukie

Środowiskowy Dom Samopomocy w Ukie jest jednostką prowadzoną przez Parafię Ewangelicko-Augsburską Świętej Trójcy w Mikołajkach. Dom przeznaczony jest dla **45**

osób:

- przewlekle psychicznie chorych
- upośledzonych umysłowo
- wskazujących inne przewlekle zaburzenia czynności psychicznych

Środowiskowe domy samopomocy służą budowaniu sieci oparcia społecznego i przygotowują do życia w społeczeństwie oraz funkcjonowania w środowisku. Jest to placówka dziennego pobytu. Środowiskowy dom samopomocy świadczy usługi w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym.

Dom Pomocy Społecznej Ewangelicki Dom Opieki „BETEZDA” w Ukie

Dom Pomocy Społecznej jest jednostką prowadzoną przez Parafię Ewangelicko-Augsburską Św. Trójcy w Mikołajkach. Dom przeznaczony jest dla **40 osób** przewlekle psychicznie chorych. Dom świadczy usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające, zdrowotne na poziomie obowiązujących standardów w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb osób w nim przebywających.

Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy w Białej Piskiej

Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy w Białej Piskiej jest jednostką prowadzoną przez Ewangelickie Stowarzyszenie Betel w Pisz. Środowiskowy Dom w Białej Piskiej przeznaczony jest dla **52 osób:**

*Strategia rozwiązywania problemów
społecznych dla Powiatu Piskiego na lata
2021-2030*

- przewlekłe psychicznie chorych
- upośledzonych umysłowo
- wskazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych

Środowiskowy Dom Samopomocy świadczy usługi w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym.

Warsztaty Terapii Zajęciowej w Pisku

Warsztaty Terapii Zajęciowej w Pisku są jednostką prowadzoną przez Stowarzyszenie „Przymierze - Ziemia Piska” w Pisku. Warsztaty przeznaczone są dla **35 uczestników** posiadających orzeczenia o stopniu niepełnosprawności umiarkowanym lub znacznym, ze wskazaniem do terapii zajęciowej.

Warsztaty Terapii Zajęciowej są placówką która umożliwia rehabilitację społeczną i zawodową w zakresie zdobywania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podejmowania zatrudnienia. Zadaniem WTZ jest usprawnienie i rehabilitacja osób niepełnosprawnych, uwzględniając ich stan zdrowia oraz możliwości.

Ponadto na terenie powiatu piskiego funkcjonują dwa gminne środowiskowe domy samopomocy, tj. Środowiskowy Dom Samopomocy w Pisku oraz Środowiskowy Dom Samopomocy w Orzyszu.

Kluczowe obszary działania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pisku to:

- Piecza zastępcza;
- Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych;
- Wsparcie w formie pobytu w mieszkaniu chronionym;
- Prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej;
- Specjalistyczne poradnictwo psychologiczne;
- Działania korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy w rodzinie;
- Prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich skierowanych osób.

Obszary te zostaną kolejno zaprezentowane.

*Strategia rozwiązywania problemów
społecznych dla Powiatu Piskiego na lata
2021-2030*

DZIECI W PIECZY ZASTĘPCZEJ

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na powiat zadania związane z organizacją pieczy zastępczej, sprawowanej w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Powiat zapewnia dzieciom opiekę i wychowanie zarówno w rodzinnych formach pieczy – rodzinach zastępczych (spokrewnionych, niezawodowych i zawodowych) oraz rodzinnych domach dziecka, a także w pieczy instytucjonalnej.

Poza pobytem w pieczy zastępczej powiat realizuje także zadania związane z usamodzielnianiem wychowanków opuszczających pieczę zastępczą.

W 2019 roku na terenie powiatu piskiego funkcjonowało 52 rodziny zastępcze, w tym 33 rodziny zastępcze spokrewnione, 16 rodzin niezawodowych, 2 rodziny zastępcze zawodowe i 1 rodzinny dom dziecka.

Analiza rodzin zastępczych za okres od 2017-2019 pozwala na wykazanie, że dominują rodziny spokrewnione z dziećmi, a więc tworzone przez dziadków lub rodzeństwo – w 2017 roku było to 30 rodzin spokrewnionych z dzieckiem, w 2019 roku - 33 rodziny spokrewnione. Opiekę nad dziećmi sprawowały 2 rodzin zastępcze zawodowe. Jedna rodzina tworzy Rodzinny Dom Dziecka.

Tabela 11. Liczba podmiotów pieczy zastępczej w powiecie piskim

Rok	Rodziny zastępcze spokrewnione	Rodziny zastępcze niezawodowe	Rodziny zastępcze zawodowe	Rodzinny dom dziecka	Ogółem
2017	30	25	2	1	58
2018	30	19	2	1	52
2019	33	16	2	1	52

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisku

W ostatnich latach liczba rodzin zastępczych utrzymuje się na podobnym poziomie, ale zmniejszyła się liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

Tabela 12. Liczba dzieci w pieczy zastępczej w powiecie piskim

Rok	Liczba dzieci w rodzinach zastępczych spokrewnionych	Liczba dzieci w rodzinach zastępczych niezawodowe	Liczba dzieci w rodzinach zastępczych zawodowe	Liczba dzieci w rodzinnym domu dziecka	Ogółem
2017	47	37	10	10	104
2018	46	32	5	8	91
2019	47	25	8	8	88

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz

Zadania administracji publicznej oraz zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej określa ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Za organizację pieczy zastępczej odpowiada powiat, zaś obowiązek ten realizuje PCPR w Pisz. Zgodnie z art. 33 tejże ustawy, piecza zastępcza ma zapewnić:

- pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym;
- przygotowanie dziecka do:
 - godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia,
 - pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki,
 - nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych;
- zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno -rekreacyjnych.

W powiecie piskim głównymi przyczynami umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej są niezaradność życiowa rodziców, alkoholizm, przemoc domowa oraz choroby psychiczne rodziców. Po ukończeniu 18 roku życia i usamodzielnieniu większość dzieci objętych pieczą zastępczą wraca do swojej rodziny biologicznej.

Pamiętać jednak należy, że zdarza się, iż dzieci z powiatu piskiego umieszczane są w pieczy na terenie innych powiatów, szczególnie dotyczy to rodzin spokrewnionych z dzieckiem. W 2019 roku na terenie powiatu piskiego utworzono 6 nowych rodzin zastępczych, w których umieszczono 9 dzieci.

W 2019 roku w pieczy zastępczej umieszczono 94 dzieci, w tym w pieczy zastępczej rodzinnej 88 dzieci, a w instytucjonalnej 6 dzieci.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla Powiatu Piskiego na lata 2021-2030

Zadania wynikające z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej realizowane przez PCPR

Zgodnie z art. 180 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych powiatu w w/w zakresie należy między innymi:

- zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
- organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia;
- tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;
- prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym;
- organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
- organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania grup wsparcia,
- specjalistycznego poradnictwa;
- zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich;
- prowadzenie rejestru danych o osobach:
- zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka;
- pełniących funkcje rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępcze niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka;
- kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;

*Strategia rozwiązywania problemów
społecznych dla Powiatu Piskiego na lata
2021-2030*

- finansowanie:
 1. świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu;
 2. pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne;
 3. szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.

Natomiast do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, którym w powiecie jest PCPR, zgodnie z art.76 ust.4 w/w ustawy należy w szczególności:

- prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej;
- organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka;
- organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
- zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby;

*Strategia rozwiązywania problemów
społecznych dla Powiatu Piskiego na lata
2021-2030*

- zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą,
- w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych;
- organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy;
- współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi;
- prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
- zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego;
- dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej;
- prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczą;
- przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy, dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego;
- zapewnianie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji;
- przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy;
- zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki,

*Strategia rozwiązywania problemów
społecznych dla Powiatu Piskiego na lata
2021-2030*

w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku.

Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych

Kolejnym ważnym obszarem działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Piszcu jest wsparcie osób niepełnosprawnych. Pomoc osobom niepełnosprawnym w rehabilitacji społecznej jest realizowana przede wszystkim poprzez dofinansowania ze środków PFRON:

- udziału w turnusie rehabilitacyjnym,
- likwidację barier architektonicznych,
- likwidację barier w komunikowaniu się i technicznych,
- kosztów nabycia przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych
- zakupu sprzętu rehabilitacyjnego,
- dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki,
- kosztów tłumacza języka migowego lub tłumacza –przewodnika.

Umożliwia to niepełnosprawnym lepsze funkcjonowanie społeczne. Szczegółowe informacje o formach wsparcia przyznanych osobom niepełnosprawnym na terenie Powiatu zostały przedstawione w dziale „Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych”.

Na podstawie danych empirycznych przekazanych między innymi przez Ośrodki Pomocy Społecznej funkcjonujące w powiecie piskim, danych GUS, Powiatowego Urzędu Pracy oraz Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, do każdego z obszarów wymienionych we wprowadzeniu do Strategii przeprowadzono analizy diagnostyczne, w skład których wchodzi:

- charakterystyka problemu i działań interwencyjnych,
- analiza SWOT⁷.

⁷ Analiza SWOT wskazuje czynniki mające wpływ na możliwości interwencji, w podziale na mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia. Mocne i słabe strony to czynniki wewnętrzne (GMK), takie na które mamy wpływ i takie które odnoszą się do teraźniejszości; szanse i zagrożenia to czynniki zewnętrzne (województwo, kraj, Europa), takie na które mamy niewielki wpływ i takie które mogą odnosić się do przyszłości.

UBÓSTWO

Diagnozy w zakresie poziomu ubóstwa dokonano na podstawie danych statystycznych dotyczących liczby beneficjentów pomocy społecznej oraz przyznanych świadczeń z pomocy społecznej. Ich zakres umożliwił zarówno opis stanu najbardziej aktualnego, jak również porównanie dynamiki zachodzących procesów poprzez porównanie zmian na przestrzeni lat. W tym celu analizie poddano liczbę osób, które uprawniane były do korzystania ze świadczeń ogółem oraz tych, które uprawnione były do pomocy z tytułu ubóstwa.

W 2019 roku ubóstwo jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowało się na **pierwszym** miejscu pod względem liczby rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia we wszystkich gminach należących do powiatu piskiego.

Dane źródłowe pokazują, że łączna liczba rodzin zamieszkujących gminy powiatu piskiego, którym zostały udzielone pomoc i wsparcie z powodu ubóstwa uległa na przestrzeni lat 2017-2019 spadkowi (w stosunku do 2017 roku o 15%). W 2017 roku z tego powodu z pomocy skorzystało łącznie 1 836 rodzin, w 2018 roku 1 514, natomiast w 2019 roku – 1 466. W gminie Orzysz spadek liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa wyniósł 20%, w gminie Pisz – 28%, a w gminie Biała Piska – 25%, natomiast w gminie Ruciane-Nida zwiększył się o 45%.

Tabela 13. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu ubóstwa w gminach wchodzących w skład powiatu piskiego w latach 2017-2019

gmina	2017	2018	2019
gmina Ruciane-Nida	93	117	135
gmina Orzysz	333	293	296
gmina Pisz	825	640	598
gmina Biała Piska	585	464	437
łącznie	1 836	1 514	1 466

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018, 2019 rok

Poniższa tabela prezentuje liczbę osób, którym przyznano zasiłki stałe, celowe i okresowe we wszystkich gminach należących do powiatu piskiego w latach 2017-2019. Jak wynika z przedstawionych danych:

*Strategia rozwiązywania problemów
społecznych dla Powiatu Piskiego na lata
2021-2030*

- w gminie Ruciane-Nida liczba świadczeniobiorców zasiłków stałych nieznacznie się zwiększyła, w 2017 roku pobierało je 15 osób, a w latach kolejnych 17. Jeśli chodzi o zasiłki celowe, liczba osób je pobierających zmniejszyła się w stosunku do 2017 roku o 19%, a liczba osób pobierających zasiłki okresowe o 29%;
- w gminie Orzysz liczba świadczeniobiorców zasiłku stałego w porównaniu do 2017 roku nieznacznie się zwiększyła o 7%, zasiłek celowy z kolei pobierało o 19% osób mniej, niż w 2017 roku, natomiast zasiłek okresowy o 7% mniej;
- w przypadku gminy Pisz, w stosunku do 2017 roku dostrzegalny jest spadek liczby świadczeniobiorców wszystkich zasiłków – stałych o 10%, celowych o 16%, natomiast okresowych o 32%;
- w gminie Biała Piska jedynie w przypadku zasiłków okresowych nastąpił spadek liczby świadczeniobiorców o 21%, natomiast w 2019 roku zasiłek stały i celowy pobierało kolejno 10% i 9% osób więcej niż w roku 2017.

Tabela 14. Liczba osób, którym przyznano zasiłki stałe, celowe i okresowe na przestrzeni lat 2017-2019 w gminach należących do powiatu piskiego

gmina Ruciane-Nida			
rodzaj zasiłku	2017	2018	2019
stały	15	17	17
celowy	145	135	118
okresowy	129	118	86
gmina Orzysz			
rodzaj zasiłku	2017	2018	2019
stały	58	61	62
celowy	410	334	333
okresowy	188	198	175
gmina Pisz			
rodzaj zasiłku	2017	2018	2019
stały	117	109	105
celowy	833	1 181	700
okresowy	515	395	349

Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla Powiatu Piskiego na lata 2021-2030

gmina Biała Piska			
rodzaj zasiłku	2017	2018	2019
stały	51	57	56
celowy	215	216	234
okresowy	473	373	317

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Mieszkańcy gmin należących do powiatu piskiego w okresie od 2014 do 2018 roku korzystali również z programu finansowego w zakresie dożywiania - „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020. Strategicznym celem Programu było ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub osób niepełnosprawnych⁸.

Wśród osób otrzymujących świadczenie pieniężne w 2018 roku, 80 mieszkańców gminy Ruciane-Nida, 245 mieszkańców gminy Orzysz, 1 181 mieszkańców gminy Pisz i 120 mieszkańców gminy Biała Piska to osoby, którym zostało ono przyznane w ramach wieloletniego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. W formie świadczenia niepieniężnego pomoc otrzymało w przedmiotowym roku 223 mieszkańców gminy Ruciane-Nida, 256 z gminy Orzysz, 559 z gminy Pisz oraz 410 osób z gminy Biała Piska. W stosunku do poprzedniego roku liczba świadczeniobiorców niepieniężnej formy zasiłku nieznacznie wzrosła w gminie Ruciane-Nida, natomiast w pozostałych gminach powiatu piskiego zmalała. Spadek liczby osób pobierających świadczenie pieniężne dostrzegalny jest w gminie Ruciane-Nida oraz Orzysz, natomiast w gminie Biała Piska utrzymywał się na stałym poziomie. W gminie Pisz odnotowano znaczący wzrost liczby osób pobierających świadczenie pieniężne, w roku 2018 w stosunku do roku poprzedniego o 30%. Jednocześnie widoczne jest to, że największa liczba osób pobierających świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane w ramach programu wieloletniego „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”, dostrzegalna jest w gminie Pisz.

⁸ www.gov.pl/web/rodzina

Tabela 15. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane mieszkańcom gmin powiatu piskiego w ramach programu wieloletniego „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” w latach 2017-2018 (liczba osób)

gmina Ruciane-Nida		
rodzaj świadczenia	2017	2018
pieniężne	115	80
niepieniężne	216	223
gmina Orzysz		
rodzaj świadczenia	2017	2018
pieniężne	326	245
niepieniężne	318	256
gmina Pisz		
rodzaj świadczenia	2017	2018
pieniężne	833	1 181
niepieniężne	623	559
gmina Biała Piska		
rodzaj świadczenia	2017	2018
pieniężne	121	120
niepieniężne	473	410

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2018 rok

15 października 2018 roku ustanowiony został Wieloletni Rządowy Program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023. W 2019 roku świadczenie pieniężne w ramach tego Programu przyznane zostało 84 osobom z gminy Ruciane-Nida, 270 osobom z gminy Orzysz, 432 osobom z gminy Pisz oraz 175 osobom z gminy Biała Piska. Świadczenie niepieniężne z kolei przyznane zostało w omawianym roku 195 mieszkańcom gminy Ruciane-Nida, 177 osobom z gminy Orzysz, 473 osobom z gminy Pisz oraz 358 osobom gminy Biała Piska. W przypadku świadczeń pieniężnych, odnotowany został niewielki spadek liczby ich świadczeniobiorców jedynie w gminie Pisz. Spadek liczby osób pobierających świadczenie niepieniężne w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” widoczny jest również w gminie Orzysz, Pisz, a także w gminie Biała Piska.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla Powiatu Piskiego na lata 2021-2030

Tabela 16. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane mieszkańcom gmin powiatu piskiego w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w 2018 roku i „Posiłek w szkole i w domu” w 2019 roku

gmina Ruciane-Nida		
rodzaj świadczenia	2018	2019
pieniężne	80	84
niepieniężne	187	195
gmina Orzysz		
rodzaj świadczenia	2018	2019
pieniężne	245	270
niepieniężne	256	177
gmina Pisz		
rodzaj świadczenia	2018	2019
pieniężne	435	432
niepieniężne	559	473
gmina Biała Piska		
rodzaj świadczenia	2018	2019
pieniężne	120	175
niepieniężne	410	358

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Mieszkańcy gminy Ruciane-Nida mogli również korzystać z pomocy żywnościowej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020. Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020 (PO PŻ) jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym. Celem Programu to udzielenie wsparcia osobom doświadczającym najgłębszych form ubóstwa poprzez udostępnienie pomocy żywnościowej w formie paczek lub posiłków. W tym celu MGOPS podjął współpracę ze Stowarzyszeniem „Kobieta na PLUS”, które prowadzi dystrybucję żywności z Banku Żywności w Olsztynie.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla Powiatu Piskiego na lata 2021-2030

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Białej Piskiej oraz Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Orzyszu przy współpracy z Caritas Diecezji Łęckiej realizują Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa współfinansowany z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym. Celem programu było zapewnienie najuboższym mieszkańcom Polski pomocy żywnościowej. W 2016 roku za pośrednictwem Parafii w Białej Piskiej, wsparcie w formie przyznania paczki z najpotrzebniejszymi produktami żywnościowymi otrzymało 4 207 osób.

Osoby uzyskujące niskie dochody lub pozbawione dochodów mają możliwość ubiegania się o dofinansowanie do wydatków mieszkaniowych ponoszonych z związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego. W 2019 roku świadczenie pieniężne w formie dodatków mieszkaniowych otrzymało 132 gospodarstwa domowe w gminie Ruciane-Nida, 221 w gminie Orzysz, 299 w gminie Pisz oraz 335 w gminie Biała Piska. Od roku 2017 obserwuje się tendencję spadkową w zakresie liczby gospodarstw domowych objętych tą formą pomocy we wszystkich gminach powiatu piskiego. Spadek przyznanych dodatków na przestrzeni ostatnich 3 lat w powiecie wyniósł 14%.

Tabela 17. Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały dodatki mieszkaniowe w latach 2017-2019

gmina	2017	2018	2019
gmina Ruciane-Nida	157	140	132
gmina Orzysz	250	212	221
gmina Pisz	346	303	299
gmina Biała Piska	397	365	335
łącznie	1 150	1 020	987

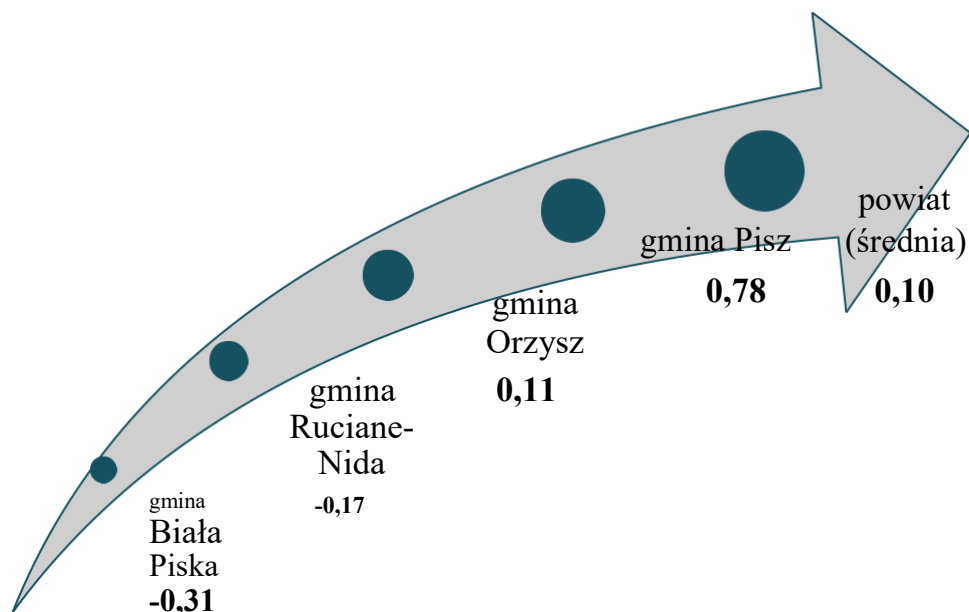
Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Wartość wskaźnika barometru ubóstwa w wymiarze finansowym kształtuje się w powiecie piskim (wartość uśredniona) na wyższym poziomie, niż ma to miejsce na terenie całego województwa, którego wartość została wskazana na poziomie 0. Na wartość barometru ubóstwa w wymiarze finansowym składają się następujące wskaźniki: dochód w gminie przypadający na jednego mieszkańca, liczba osób, którym przyznano świadczenie (pieniężne/niepieniężne) przypadająca na każde 1000 mieszkańców gminy oraz odsetek osób

*Strategia rozwiązywania problemów
społecznych dla Powiatu Piskiego na lata
2021-2030*

długotrwale korzystających z pomocy społecznej do liczby wszystkich osób korzystających z pomocy społecznej. Im wyższa wartość wskaźnika, tym sytuacja gminy jest korzystniejsza. Rozpatrując wskaźniki barometrów ubóstwa z podziałem na poszczególne gminy powiatu piskiego możemy zauważyć, że najkorzystniejsza sytuacja jest w gminie Pisz – tam wskaźnik przyjmuje wartość 0,78, natomiast najgorsza w gminie Biała Piska – tam wskaźnik jest ujemny i wynosi – 0,31.

Rysunek 4. Wartość wskaźnika barometru ubóstwa w wymiarze finansowym w gminach należących do powiatu piskiego w 2019 roku

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

BEZROBOCIE

Wśród głównych zjawisk kryzysowych zachodzących w sferze społecznej jest bezrobocie. Bezrobocie, w szczególności długotrwale (przekraczające 12 miesięcy), jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak również kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia psychicznego, dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną (pogłębiająca się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy). Czynniki te bardzo często skutkują wzrostem ubóstwa, pogłębiają stan wykluczenia zawodowego i społecznego (np. zanik posiadanych kwalifikacji zawodowych i trudności w przystosowaniu się do zmieniających się zasad funkcjonowania rynku pracy), a także mogą prowadzić

Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla Powiatu Piskiego na lata 2021-2030

do pojawienia się patologicznych zjawisk takich jak: nadużywanie alkoholu i przestępczość. Negatywne skutki bezrobocia odciskają również piętno na funkcjonowaniu rodziny osoby pozostającej bez pracy. W szczególności dotyczy to dzieci osoby bezrobotnej, które odczuwając własną sytuację materialną jako gorszą, w porównaniu do swoich rówieśników, stopniowo mogą izolować się, co jest dotkliwym ograniczeniem naturalnych potrzeb związanych z rozwojem intelektualnym i społecznym. Bezrobocie jest również przyczyną zaniechania uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym.

W 2019 roku bezrobocie jako powód udzielania pomocy i wsparcia OPS znalazło się w gminie Biała Piska, Orzysz oraz Ruciane-Nida na **drugim** miejscu pod względem liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej. W gminie Pisz uplasowało się z kolei na trzecim miejscu.

W 2019 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia Ośrodków Pomocy Społecznej na terenie gmin powiatu piskiego z powodu bezrobocia kształtowała się na poziomie 1 048. Na przestrzeni lat 2017-2019 można zauważyć tendencję spadkową liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z tego powodu – liczba rodzin zmalała prawie o jedną trzecią.

Tabela 18. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w gminach wchodzących w skład powiatu piskiego w latach 2017-2019

Gmina	2017	2018	2019
gmina Ruciane-Nida	153	141	120
gmina Orzysz	302	239	214
gmina Pisz	585	443	357
gmina Biała Piska	502	390	357
łącznie	1 542	1 213	1 048

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018, 2019 rok

Poniższa tabela przedstawia liczbę zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy mieszkańców powiatu piskiego oraz wchodzących w jego skład gmin. Z danych źródłowych wynika, że pod koniec 2019 roku w PUP zarejestrowanych było ogółem 1 853 mieszkańców powiatu, w tym 60,7% stanowiły kobiety, a mężczyźni 39,3%. Wśród ogółu osób

bezrobotnych 277 osób to mieszkańcy gminy Ruciane-Nida, 268 - gminy Orzysz, 792 – gminy Pisz, a 516 osób bezrobotnych zamieszkuje gminę Biała Piska. Udział w ogólnej liczbie ludności zarejestrowanych w PUP mieszkańców poszczególnych gmin prezentuje się dla każdej z gmin podobnie – nieco większy udział mieli mieszkańcy gminy Biała Piska, natomiast najniższy mieszkańcy gminy Ruciane-Nida. Na przestrzeni ostatnich lat dostrzegalna jest ogólna tendencja spadkowa w zakresie udziału mieszkańców gmin powiatu piskiego zarejestrowanych w PUP w ogólnej liczbie ich ludności – w stosunku do roku 2017 spadek wyniósł 1,2 pp.

Tabela 19. Mieszkańcy powiatu piskiego i wchodzących w jego skład gmin zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy na przestrzeni lat 2017–2019 oraz ich udział w ogólnej liczbie ludności (stan na koniec roku)

wyszczególnienie	2017		2018		2019	
	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%
gmina Ruciane-Nida	406	3,4	335	2,8	277	2,4
gmina Orzysz	403	4,4	309	3,4	268	3
gmina Pisz	1 088	3,9	854	3,1	792	2,9
gmina Biała Piska	689	5,8	521	4,4	516	4,4
powiat piski	2 586	4,5	2 019	3,6	1 853	3,3

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy to takie, które ze względu na określone uwarunkowania mają znaczne trudności z wkroczeniem lub utrzymaniem się na rynku pracy. W poniższej tabeli przedstawiona została liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Piszczu zamieszkujących powiat piski będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy oraz ich udział w ogólnej liczbie ludności. Jak wynika z prezentowanych danych, udział osób bezrobotnych do 25 roku na przestrzeni ostatnich trzech lat utrzymuje się na względnie stałym poziomie, natomiast udział mieszkańców powyżej 50 roku życia oraz osób niepełnosprawnych wahał się w tym okresie.

Ze zjawiskiem długotrwałego bezrobocia mamy do czynienia w przypadku osoby zarejestrowanej w urzędzie pracy jako bezrobotnej przez okres powyżej 12 miesięcy. Jest to zjawisko niekorzystne, ponieważ świadczy albo o braku chęci podjęcia pracy albo o braku możliwości podjęcia zatrudnienia. Udział osób długotrwale bezrobotnych w przeciągu

Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla Powiatu Piskiego na lata 2021-2030

ostatnich lat uległ zmniejszeniu. Na szczególną uwagę zasługuje jednak fakt, że osoby długotrwale bezrobotne pomimo spadku, stanowiły znaczny odsetek spośród wszystkich osób bezrobotnych – niemal połowa zarejestrowanych w PUP mieszkańców była osobami długotrwale bezrobotnymi.

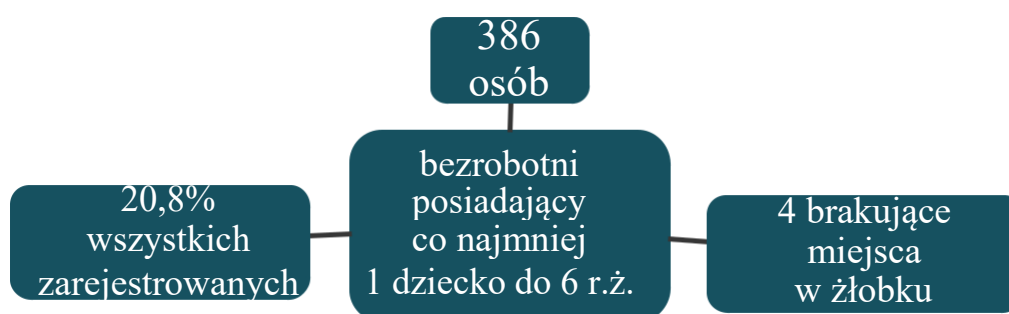
Tabela 20. Mieszkańcy powiatu piskiego będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy na przestrzeni lat 2017–2019 oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców w latach 2017-2019 (stan na koniec roku)

wyszczególnienie	2017		2018		2019	
	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%
do 25 roku życia	331	12,8	300	14,9	247	13,3
do 30 roku życia	689	26,6	617	30,6	501	27
powyżej 50 roku życia	793	30,7	639	31,7	642	34,6
długotrwale bezrobotni	1 408	57	961	47,6	829	44,7
niepełnosprawni	106	4,1	104	5,2	85	4,6

Źródło: Sytuacja na rynku pracy powiatu piskiego w roku 2017, 2018 i 2019

Należy zwrócić uwagę na fakt, że osoby posiadające co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia stanowiły w 2019 roku znaczny odsetek wszystkich osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP – 20,8%. Jak wynika z Oceny Zasobów Pomocy Społecznej, w 2019 roku w żłobku znajdującym się na terenie powiatu piskiego brakowało dla dzieci 4 miejsc.

Rysunek 5. Bezrobotni posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia w powiecie piskim w 2019 roku

Źródło: Sytuacja na rynku pracy powiatu piskiego w roku 2019

Kolejną analizowaną kwestią jest udział zarejestrowanych w PUP osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy w każdej z gmin należących do powiatu piskiego w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców. Największa część zarejestrowanych w PUP mieszkańców gmin to osoby powyżej 50 roku życia. Stanowią oni 41,2% wszystkich zarejestrowanych mieszkańców gminy Ruciane-Nida, 34,9% bezrobotnych z gminy Biała Piska, 33,6% z gminy Orzysz, a w gminie Pisz - 32,6%. W przypadku osób do 25 roku życia rozbieżność ich udziału w ogóle osób bezrobotnych między gminami wynosi 4,5 pp. W gminie Ruciane-Nida stanowią oni 11,6% bezrobotnych mieszkańców, a w gminie Orzysz 16,1%. Największy udział osób długotrwale bezrobotnych odnotowany został z kolei w gminie Biała Piska (55,4%), a najmniejszy w gminie Ruciane-Nida (33,2%).

Tabela 21. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy z podziałem na gminy należące do powiatu piskiego w 2019 (stan na koniec grudnia) oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców

wyszczególnienie	do 25 roku życia		powyżej 50 roku życia		długotrwale bezrobotni	
	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%
gmina Ruciane-Nida	32	11,6	114	41,2	92	33,2
gmina Orzysz	43	16,1	90	33,6	135	50,4
gmina Pisz	93	11,7	258	32,6	316	39,9
gmina Biała Piska	79	15,3	180	34,9	286	55,4

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Miejszem reintegracji społecznej i zawodowej dla uczestników i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w powiecie piskim jest prowadzone przez Stowarzyszenie 'Kobieta na Plus' Centrum Integracji Społecznej mające swoją siedzibę w Pisz. W ramach CIS uczestnicy mają możliwość podjęcia specjalistycznych szkoleń i kursów zawodowych. W zajęciach CIS w 2019 roku uczestniczyło 115 osób, w 2018 roku 64 osoby, natomiast w 2017 roku 58 osób – na przestrzeni ostatnich lat nastąpił zatem wzrost liczby osób będących uczestnikami CIS, co wskazuje na zapotrzebowanie wśród mieszkańców w tym zakresie.

Innym podmiotem funkcjonującym na terenie powiatu piskiego, którego celem jest powrót do uregulowanego życia społecznego, aktywności pracy jej członków oraz integracja osób zmagających się z podobnymi trudnościami życiowymi jest Klub Integracji Społecznej

*Strategia rozwiązywania problemów
społecznych dla Powiatu Piskiego na lata
2021-2030*

w Piszu, który powstał w 2006 roku przy Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Piszu. W 2017 roku w zajęciach uczestniczyło 52 osoby, w 2018 roku – 40, a w 2019 roku 18 osób.

Ponadto, od 2015 roku w gminie Pisz działalność prowadzi Piski Zakład Aktywności Zawodowej „Wieża”, w którym zatrudnienie znalazło w 2019 roku - 35 osób, w 2018 – 23 osoby, a w roku 2017 – 21 osób z niepełnosprawnością. W ramach PZAZ działa: Pracownia Rękodzieła Artystycznego, Pracownia Małej Gastronomii oraz Pracownia Sprzątania i Pielęgnacji Ziemi.

Mieszkania chronione są formą pomocy społecznej przygotowującą osoby usamodzielniane, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia i rozpoczęcia pracy zawodowej do czasu uzyskania przez nie innych możliwości zamieszkania i rozwoju społecznego. Powiatowe Centrum Wspierania Rodziny w Piszu prowadzi jedno mieszkanie chronione, które skierowane jest dla 3 osób opuszczających rodzinę zastępczą lub placówkę opiekuńczo-wychowawczą.

AKTYWIZACJA OSÓB BEZROBOTNYCH

W 2019 roku Powiatowy Urząd Pracy brał udział w wielu projektach, finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego oraz rezerwy ministra, mających na celu aktywizację osób bezrobotnych:

- „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie piskim (IV)” realizowanego przez Powiat Piski / Powiatowy Urząd Pracy w Piszu w ramach Osi priorytetowej I Osoby młode na rynku pracy, Działania 1.1 Wsparcie osób młodych pozostających bez pracy na regionalnym rynku pracy, Poddziałania 1.1.1 Wsparcie udzielane z Europejskiego Funduszu Społecznego, Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój;
- „Aktywizacja zawodowa osób powyżej 30 roku życia pozostających bez pracy w powiecie piskim (V) w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014 – 2020, Oś priorytetowa 6: Rynek pracy, Działanie 6.1: Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych i poszukujących pracy – projekty pozakonkursowe realizowane przez PSZ, realizowanego przez Powiat Piski/ Powiatowy Urząd Pracy w Piszu;

*Strategia rozwiązywania problemów
społecznych dla Powiatu Piskiego na lata
2021-2030*

Do Urzędu Pracy w Pisz w 2019 roku wpłynęło łącznie 1 413 ofert pracy, w tym 646 ofert subsydiowanych, których głównym przedmiotem były prace gospodarcze, ale znaczna część (115 ofert) skierowana była do operatorów maszyn i urządzeń. Inne oferty pracy, które wpłynęły do PUP w Pisz w omawianym roku to: obsługa biurowa i administracyjna, prace budowlane, pomoc kuchenna, obsługa klienta, pomoc domowa, a także jako kierowca samochodu dostawczego, magazynier, kelner i stolarz.

Mieszkańcy powiatu piskiego dzięki pośrednictwu PUP w Pisz mają dostęp do europejskiej sieci ofert pracy – EURES. Wśród działań podjętych przez Urząd na rzecz międzynarodowego pośrednictwa pracy można wskazać na:

- udzielanie informacji o działaniu sieci EURES, poprzez rozpowszechnianie ulotek i broszur wśród klientów Urzędu oraz potencjalnych pracodawców;
- udzielanie informacji o warunkach pracy i dostępności ofert pracy;
- informowanie zainteresowanych o możliwościach korzystania z portalu internetowego i odbywających się wirtualnych; Targach Pracy, Giełdach Pracy oraz wideokonferencjach z potencjalnymi pracodawcami.

W 2019 roku z Urzędem skontaktowało się 144 osoby, a wśród nich 109 było polskimi obywatelami, którzy poszukiwali pracy za granicą, 2 osoby to obywatele UE szukający ofert pracy w Polsce, a pozostali klienci kontaktowali się w celu uzyskania ogólnych informacji.

W okresie od stycznia do grudnia 2019 roku w ramach poradnictwa zawodowego udzielono 543 porad indywidualnych, a 525 osób objęto poradnictwem zawodowym. W tym zakresie nie wystąpiły dysproporcje względem płci, bowiem w tej grupie znalazły się 273 kobiety. Z usług grupowego poradnictwa zawodowego skorzystało 44 osoby, przy czym należy zwrócić uwagę, że wśród 32 osoby to kobiety.

W 2019 roku do pracy w ramach prac interwencyjnych skierowano 212 osób, w tym 120 kobiet. Znaczna część osób objętych taką formą wsparcia to osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy – wśród wszystkich osób, które podjęły pracę 55 było osobami długotrwale bezrobotnymi, a 73 osoby to osoby po 50 roku życia. Dodatkowo, 8 osób po 50 roku życia zostało skierowanych do pracy w ramach podpisanej umowy z pracodawcą o dofinansowanie wynagrodzenia. Kolejne 2 osoby skierowane w ramach prac interwencyjnych to osoby niepełnosprawne, nie pozostające w zatrudnieniu ze środków PFRON.

*Strategia rozwiązywania problemów
społecznych dla Powiatu Piskiego na lata
2021-2030*

Wsparciem w formie robót publicznych objęto 117 osób, wśród których 72 to kobiety. Wśród osób korzystających z tego rodzaju pomocy 42 to bezrobotni powyżej 50 roku życia, 13 to bezrobotni do 25 roku życia, a kolejne 36 to osoby długotrwale bezrobotne.

Do Powiatowego Urzędu Pracy w Piszcu wpłynęło w 2019 roku 38 wniosków o refundację wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy, a zawarto 24 umowy. Łącznie doposażono 25 stanowisk pracy, w tym dla 8 kobiet.

W okresie od stycznia do grudnia 2019 roku wsparciem objęto także osoby rozpoczynające własną działalność gospodarczą. Dofinansowanie otrzymało 46 osób bezrobotnych będących absolwentami CIS, KIS oraz opiekunom osób niepełnosprawnym pozostającym bez pracy.

Szkolenia są kolejną formą wsparcia osób bezrobotnych. Przez PUP w Piszcu zostało skierowanych do instytucji szkoleniowych łącznie 44 osoby.

W oparciu o analizę danych, której wyniki zaprezentowane zostały w tej części należy zwrócić uwagę na znaczny udział osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy wśród osób bezrobotnych, tj. osób długotrwale bezrobotnych, posiadających co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia oraz powyżej 50 roku życia.

BEZDOMNOŚĆ

Zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej, za osobę bezdomną uważa się „osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o najmie lokali mieszkalnych i dodatkach mieszkaniowych i nigdzie niezameldowaną na pobyt stały w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych”. Jednak jak podkreśla wielu badaczy, bezdomność jest przede wszystkim zjawiskiem społecznym, niepoddającym się opisowi w kategoriach czysto prawnych. Ani formalne prawo do zamieszkania w danym lokalu ani brak tego prawa nie przesądzają, bowiem niczego w kwestii bezdomności. Możliwe są sytuacje, gdy konflikty rodzinne uniemożliwiają faktyczne współzamieszkiwanie w lokalu, w którym jest się zameldowanym, lub też zaspakajanie potrzeb mieszkaniowych pomimo braku zameldowania i formalnego prawa do zamieszkiwania w danym lokalu. Bezdomność to w dzisiejszych czasach problem, który dotyczy wszystkich krajów na świecie. Nie ma znaczenia czy są to państwa biedne, czy

*Strategia rozwiązywania problemów
społecznych dla Powiatu Piskiego na lata
2021-2030*

bogate. Bezdomni żyją wszędzie. Każdy kraj stara się w miarę możliwości radzić sobie z tym problemem.

W 2019 roku z powodu bezdomności w całym powiecie piskim udzielono pomocy z Ośrodków Pomocy Społecznej 35 osobom, w tym 22 osobom z gminy Pisz, 7 osobom z gminy Biała Piska, 5 osobom z gminy Ruciane-Nida oraz 1 osobie z gminy Orzysz. W stosunku do 2017 roku nastąpił spadek liczby osób, które otrzymały pomoc i wsparcia z tego powodu w gminie Pisz (o 10 osób) oraz Orzysz (o 3 osoby), natomiast istotny wzrost liczby osób w gminie Biała Piska (o 5 osób). W gminie Ruciane-Nida liczba osób bezdomnych, którym udzielono pomocy i wsparcia zwiększyła się o 3 osoby.

Tabela 22. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezdomności w gminach wchodzących w skład powiatu piskiego w latach 2017-2019

gmina	2017	2018	2019
gmina Ruciane-Nida	2	5	5
gmina Orzysz	4	1	1
gmina Pisz	32	21	22
gmina Biała Piska	2	5	7
łącznie	40	32	35

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018, 2019 rok

Zapewnianie wsparcia osobom pozbawionym schronienia jest jednym z obowiązkowych zadań własnych gminy. Prowadzenie placówek dla osób bezdomnych zlecone zostało organizacjom pozarządowym otrzymującym dotacje z budżetu Gminy. Na terenie powiatu piskiego nie jest prowadzone schronisko dla bezdomnych ani noclegownia. Mieszkańcy powiatu na wniosek Ośrodków Pomocy Społecznej mogą zostać skierowani do schronisk funkcjonujących w sąsiednich powiatach, m.in. Schronisko dla Osób Bezdomnych MARKOT w Marwałdzie, w Elku oraz w Oryszewie - Osadzie.

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ, DŁUGOTRWALE LUB CIĘŻKIE CHOROBY

Dla potrzeb Strategii wykorzystano elementy definicji osoby niepełnosprawnej z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych i przyjęto, że: *osoby niepełnosprawne to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, a w szczególności do wykonywania pracy zawodowej*. Osoby niepełnosprawne dzieli się według różnych kryteriów: rodzaju niepełnosprawności, okresu życia, w którym ona wystąpiła oraz stopnia niepełnosprawności. Wartym podkreślenia jest fakt, że osoby niepełnosprawne tworzą bardzo niejednorodną grupę, w związku z czym działania na ich rzecz powinny być adresowane z uwzględnieniem specyfiki występujących schorzeń i dysfunkcji.

W 2019 roku niepełnosprawność jako powód udzielania pomocy i wsparcia OPS znalazło się w gminie Pisz, Biała Piska i Orzysz na **4 miejscu** pod względem liczby korzystających z pomocy społecznej, natomiast w gminie Ruciane – Nida na **5 miejscu**.

W 2019 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia Ośrodków Pomocy Społecznej na terenie gmin powiatu piskiego z powodu niepełnosprawności kształtowała się na poziomie 527. W stosunku do 2017 roku nastąpił spadek liczby rodzin o 6%.

Wykres 11. Rodziny z terenu gmin wchodzących w skład powiatu piskiego, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2017-2019

gmina	2017	2018	2019
gmina Ruciane-Nida	27	21	25
gmina Orzysz	117	102	114
gmina Pisz	305	316	280
gmina Biała Piska	112	106	108
łącznie	561	545	527

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla niepełnosprawnego dziecka. Łącznie we wszystkich gminach powiatu piskiego w 2017 roku przyznano 3 150 świadczeń, w 2018 roku liczba świadczeń wynosiła 3 069, z kolei w 2019 roku kształtowała się na poziomie 2 993 świadczeń.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla Powiatu Piskiego na lata 2021-2030

Na przestrzeni ostatnich trzech lat, liczba przyznanych świadczeń ulegała niewielkiemu spadkowi – w stosunku do 2017 roku zmniejszyła się o 5%.

Tabela 23. Liczba wypłaconych zasiłków pielęgnacyjnych dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2017-2019

gmina	2017	2018	2019
gmina Ruciane-Nida	320	294	300
gmina Orzysz	478	476	463
gmina Pisz	1 718	1 669	1 599
gmina Biała Piska	634	630	631
łącznie	3 150	3 069	2 993

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W ciągu ostatnich trzech lat, łącznie we wszystkich gminach powiatu piskiego, liczba przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności uległa nieznacznemu zmniejszeniu. W 2017 roku przyznano 3 616 świadczeń, w 2018 roku – 3 588, natomiast w 2019 roku – 3 504.

Tabela 24. Liczba wypłaconych zasiłków pielęgnacyjnych dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2017-2019

gmina	2017	2018	2019
gmina Ruciane-Nida	652	720	679
gmina Orzysz	605	584	572
gmina Pisz	1 658	1 581	1 576
gmina Biała Piska	701	703	677
łącznie	3 616	3 588	3 504

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2017 roku przyznano łącznie 4 355 świadczeń dla osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności która powstała przed 21 rokiem życia, w 2018 roku – 4 147 świadczeń, natomiast w 2019 roku – 4 089. Na przestrzeni ostatnich lat dostrzegalne jest stopniowe zmniejszanie się liczby przyznanych zasiłków w tym zakresie. W porównaniu do 2017 roku nastąpił spadek o 6%.

Tabela 25. Liczba wypłaconych zasiłków pielęgnacyjnych dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2017-2019

gmina	2017	2018	2019
gmina Ruciane-Nida	567	497	466
gmina Orzysz	677	627	611
gmina Pisz	2 156	2 096	2 054
gmina Biała Piska	955	927	958
łącznie	4 355	4 147	4 089

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2019 roku długotrwała lub ciężka choroba jako powód udzielania pomocy i wsparcia OPS znalazło się w gminie Pisz na **drugim** miejscu pod względem liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej, natomiast w gminie Orzysz, Biała Piska oraz Ruciane-Nida, na **trzecim**

W 2019 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia Ośrodków Pomocy Społecznej na terenie gmin powiatu piskiego z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby kształtowała się na poziomie 889. W okresie trzech ostatnich lat liczba rodzin ulegała wahaniom – w roku 2018 wzrosła w stosunku do roku poprzedniego o 37.

Tabela 26. Rodziny z terenu gmin wchodzących w skład powiatu piskiego, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2017-2019

gmina	2017	2018	2019
gmina Ruciane-Nida	75	79	81
gmina Orzysz	122	120	115
gmina Pisz	540	572	539
gmina Biała Piska	151	154	154
łącznie	888	925	889

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla Powiatu Piskiego na lata 2021-2030

Istotnym wsparciem dla osób niepełnosprawnych z powiatu piskiego są Środowiskowe Domy Samopomocy, funkcjonujące na terenie powiatu piskiego. ŚDS jest dziennym ośrodkiem wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, tj. przewlekle chorych psychicznie (typ A), upośledzonych umysłowo (typ B) i wykazujących inne przewlekle zaburzenia czynności psychicznych (typ C), niewymagających leczenia szpitalnego bądź opieki stacjonarnej, które w wyniku upośledzenia niektórych funkcji organizmu lub zdolności adaptacyjnych wymagają pomocy do życia w środowisku rodzinnym i społecznym, w szczególności w celu zwiększenia zaradności i samodzielności życiowej.

Są to między innymi:

- Środowiskowy Dom Samopomocy w Ukie prowadzony jest przez Parafię Ewangelicko-Augsburską w Mikołajkach od 2004 roku i jest jednostką organizacyjną pomocy społecznej powołaną przez powiat piski. ŚDS w Ukie jest jednostką działającą na zlecenie powiatu piskiego. ŚDS jest placówką dziennego pobytu przeznaczoną dla 45 osób. Organizowana w ramach zajęć forma wsparcia ma charakter zarówno indywidualny jak i grupowy, ukierunkowany na rozwijanie umiejętności społecznych i samodzielności. W 2019 roku ze wsparcia świadczonego przez ŚDS w Ukie skorzystało 49 osób, w tym 27 kobiet i 22 mężczyzn.
- Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy w Białej Piskiej prowadzony przez Ewangelickie Stowarzyszenie BETEL, również na zlecenie powiatu piskiego. Placówka także ma charakter ponadlokalny i skierowana jest do 50 osób z zaburzeniami psychicznymi (wszystkie typy), natomiast w 2019 roku przebywało w nim 54 osoby, w tym 4 osoby z niepełnosprawnościami sprzężonymi.
- Stowarzyszenie „Przymierze – Ziemia Piska” prowadzi na zlecenie powiatu piskiego Warsztaty Terapii Zajęciowej w Pisku dla 35 osób niepełnosprawnych. WTZ są placówką wykonującą rehabilitację społeczną i zawodową.

Całodobowe wsparcie osób chorych psychicznie na terenie powiatu piskiego zapewnione jest poprzez Dom Pomocy Społecznej - Ewangelicki Dom Opieki "BETEZDA" w Ukie, prowadzony przez Parafię Ewangelicko-Augsburską w Mikołajkach. DPS przeznaczony jest dla 40 dorosłych osób przewlekle psychicznie chorych i świadczy mieszkańcom usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające oraz zdrowotne, w oparciu o ich indywidualne potrzeby i możliwości. W 2019 roku, podobnie jak w roku poprzednim z pomocy świadczonej w ramach działalności DPS w Ukie skorzystało 41 osób.

Osoby z niepełnosprawnościami często czują się wyobcowane i odsunięte od udziału w życiu społecznym. Ograniczenia utrudniające bądź wręcz uniemożliwiające korzystanie z przysługujących im praw do zaspokajania swoich potrzeb na równi z innymi, stanowią problem równie istotny, co trudności z rehabilitacją zawodową.

Rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestniczenia w życiu społecznym. Realizowana jest przede wszystkim przez:

- wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej osoby niepełnosprawnej,
- wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych,
- likwidację barier, w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, w komunikowaniu się i w dostępie do informacji,
- kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.

Do najważniejszych form aktywności wspomagających proces rehabilitacji społecznej zalicza się:

- uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych,
- uczestnictwo w warsztatach terapii zajęciowej,
- uczestnictwo w zespołach ćwiczeń fizycznych usprawniających psychoruchowo,
- uczestnictwo w imprezach integracyjnych o charakterze sportowym lub kulturalnym.

W 2019 roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w ramach rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych udzieliło wsparcia finansowego dzięki dofinansowaniu ze środków PFRON 914 osobom w wysokości 1 117 123 zł, natomiast w roku poprzednim wsparciem objęto 989 osób na łączną kwotę 985 975,00 zł.

W ramach tych środków zrealizowano następujące zadania z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych:

- dofinansowanie kosztów działania warsztatów terapii zajęciowej dla 35 osób w wysokości 633 360,00 zł;

- dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych dla 94 niepełnosprawnych osób dorosłych, dzieci i młodzieży oraz ich opiekunów – łączna kwota wsparcia wyniosła 113 185,00 zł (w 2018 roku - 60 osób);
- dofinansowanie do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze dla 370 osób w wysokości 228 097,00 zł (w 2018 roku - 416 osób);
- dofinansowanie do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego dla dzieci i osób dorosłych – przyznano 10 osobom na kwotę 6 398,00 zł (w 2018 roku - 7 osobom);
- dofinansowanie likwidacji barier funkcjonalnych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych – pomocą objęto łącznie 40 osób (tj. o 9 osób więcej niż w roku poprzednim), w tym 10 osób w likwidacji barier architektonicznych, a 30 osób w likwidacji barier w komunikowaniu się i technicznych.

Tabela 27. Liczba osób objętych rehabilitacją społeczną przy udziale środków PFRON w latach 2018-2019

wyszczególnienie	2018	2019
dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych	60	94
dofinansowanie do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	416	370
dofinansowanie do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego	7	10
dofinansowanie likwidacji barier funkcjonalnych	31	40

Źródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie za 2019 rok

Osoby posiadające orzeczenia o stopniu niepełnosprawności umiarkowanym lub znacznym, ze wskazaniem do terapii zajęciowej, mogą ubiegać się o rehabilitację w ramach warsztatu terapii zajęciowej w celu zdobycia samodzielności, umiejętności i kwalifikacji umożliwiających w efekcie podjęcie pracy. Warsztat Terapii Zajęciowej dla mieszkańców powiatu piskiego znajduje się na terenie miasta Pisz i jest przeznaczony dla 35 dzieci i młodzieży niepełnosprawnej. Jednostką prowadzącą WTZ jest Stowarzyszenie „Przymierze – Ziemia Piska” w Pisz. Warsztat realizuje zadania w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej zmierzające do ogólnego rozwoju i poprawy sprawności, niezbędnych do prowadzenia przez osobę niepełnosprawną niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia. Warsztat realizuje zadania poprzez: ogólne usprawnienie, rozwijanie umiejętności, w tym wykonywania czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej, przy

Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla Powiatu Piskiego na lata 2021 - 2030

zastosowaniu różnych technik terapii zajęciowej, przygotowanie do życia w środowisku społecznym, w szczególności poprzez rozwój umiejętności komunikowania się, a także poprawę kondycji psychicznej i fizycznej, niezbędnej w pracy. W ramach WTZ osoby niepełnosprawne mają możliwość rozwijania podstawowych oraz specjalistycznych umiejętności zawodowych umożliwiających podjęcie pracy w zakładzie aktywności zawodowej lub innej pracy zarobkowej.

Według danych na koniec 2019 roku z warsztatów skorzystało 35 osób, w tym 17 uczestników z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności i 18 ze znacznym stopniem niepełnosprawności. 14 spośród wszystkich uczestników to osoby z upośledzeniem umysłowe, 1 osoba posiada dysfunkcję wzroku, 3 cierpią na choroby psychiczne, 2 na neurologiczne, 12 uczestników to osoby z niepełnosprawnością sprzężoną, a 3 z innymi rodzajami niepełnosprawności.

W 2019 roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piszczu przystąpiło do realizacji pilotażowego programu „Aktywny Samorząd”. W 2019 roku przeznaczono na realizację tych zadań 35 460,24 zł, a pomocą objęto 7 osób niepełnosprawnych. W ramach pilotażowego programu „Aktywny Samorząd” zrealizowano następujące działania:

- zakup i montaż oprzyrządowania do posiadanego samochodu (skorzystała 1 osoba);
- zakup sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania dla osób z dysfunkcją narządu wzroku lub obu rąk (skorzystały 2 osoby);
- zakup sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania dla osób z dysfunkcją narządu słuchu i z trudnościami w komunikowaniu się za pomocą mowy (skorzystała 1 osoba);
- utrzymanie sprawności technicznej posiadanego skutera lub wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym (skorzystały 2 osoby);
- zakup skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym lub oprzyrządowania elektrycznego do wózka ręcznego dla osób niepełnosprawnych z dysfunkcją narządu ruchu (skorzystała 1 osoba);
- pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym poprzez dofinansowanie kosztów edukacji (skorzystała 1 osoba).

Przy Staroście Piskim działa Powiatowa Społeczna Rada Do Spraw Osób Niepełnosprawnych, której celem działalności jest inspirowanie przedsięwzięć zmierzających do integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, realizacji praw osób niepełnosprawnych, opiniowanie projektów powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych, ocena realizacji programów, opiniowanie projektów uchwał i programów przyjmowanych przez Radę Powiatu pod kątem ich skutków dla osób niepełnosprawnych.

W świetle analizy systemu wsparcia osób niepełnosprawnych należy wskazać, że gminach należących do powiatu piskiego od lat problem niepełnosprawności utrzymuje się na wysokim poziomie i jest jednym z najczęstszych powodów udzielania pomocy i wsparcia mieszkańcom.

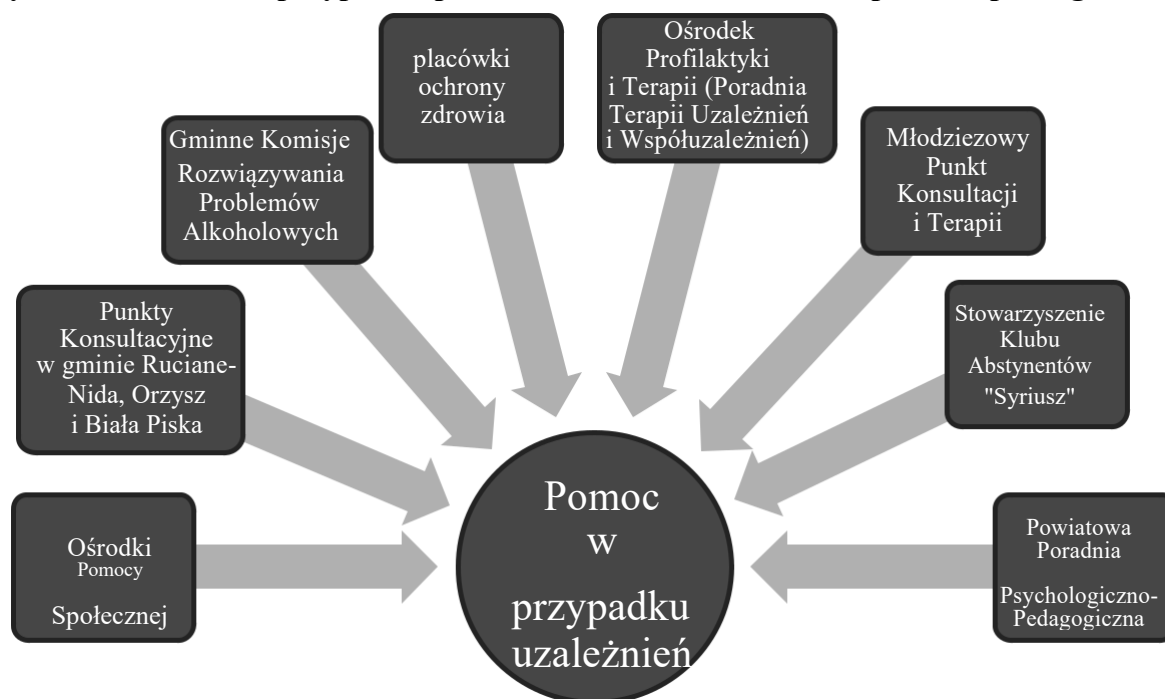
UZALEŻNIENIA

Alkoholizm jest problemem zdrowotnym i społecznym. Specjaliści z różnych profesji poszukują sposobu rozwiązywania tego problemu. Chcą poznać przyczyny powstawania alkoholizmu i działania, które mogłyby zapobiec rozprzestrzenianiu się tego zjawiska. Uzależnienie od alkoholu jest uznawane za chorobę spełniając trzy zasadnicze kryteria. Pierwsze kryterium dotyczy naruszonej równowagi między zdrowiem a patologią. Drugim kryterium jest swoista etiologia uzależnienia. Jako trzeci wskaźnik choroby są to zmiany patologiczne, w których obecny jest czynnik fizyczny⁹. Posługując się wskaźnikami europejskimi oraz na podstawie danych szacunkowych PARPA, można szacować, iż liczba uzależnionych od alkoholu w Polsce wynosi 600-800 tys., z czego 80% stanowią mężczyźni. Z kolei populacja osób pijących ryzykownie i szkodliwie szacowana jest w Polsce na około 2-3 mln osób. Dorośli członkowie rodzin alkoholowych tj. takich gdzie nadużywanie alkoholu zaburza życie rodzinne, stanowią w Polsce populację liczącą 1,5-2 mln osób. Dzieci i młodzież w rodzinach alkoholowych to w Polsce populacja licząca 1,5-2 mln osób.

Poniżej przedstawione zostały miejsca na terenie powiatu, gdzie mieszkańcy mogą uzyskać pomoc w przypadku problemu uzależnienia.

⁹ Kinney J., Leaton G., *Zrozumieć alkohol*, Warszawa 1996 r.

Rysunek 6. Pomoc w przypadku problemu uzależnień na terenie powiatu piskiego

Źródło: opracowanie własne

Istotnym zasobem w zakresie pomocy osobom uzależnionym na terenie powiatu piskiego jest Ośrodek Profilaktyki i Terapii w Pisz. W ramach jego działalności osoby doznające problemu uzależnień mogą skorzystać z wsparcia Poradni Terapii Uzależnień i Współuzależnień, Punktu Konsultacyjnego dla osób doznających przemocy w rodzinie, Młodzieżowego Punktu Konsultacji Terapii. W ramach Ośrodka prowadzona jest Świetlica Wychowawczo-Terapeutyczna „Smurfy” z programem profilaktycznym dla dzieci.

Ważną rolę w wychowywaniu i edukacji dzieci i młodzieży z terenu powiatu piskiego pełni Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, w której wizyty są bezpłatne. Statutowym zadaniem jest udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży oraz doradztwo w wyborze kierunku kształcenia, udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej rodzicom i nauczycielom, związanej z wychowywaniem i kształceniem dzieci, wspomaganie przedszkoli, szkół i placówek w zakresie realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, a także diagnozowanie problemów uzależnień wśród młodych mieszkańców powiatu, edukacja w zakresie zagrożeń związanych z uzależnieniami oraz specjalistyczna pomoc i poradnictwo.

W 2019 roku z powodu alkoholizmu z pomocy i wsparcia Ośrodków Pomocy Społecznej korzystało łącznie 63 mieszkańców gmin, w tym 38 z gminy Pisz,

18 z gminy Orzysz, 5 z gminy Biała Piska oraz 2 z gminy Ruciane-Nida. Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba rodzin, którym udzielono pomocy z omawianego powodu łącznie we wszystkich gminach należących do powiatu piskiego, uległa wahaniom i w 2019 roku w stosunku do 2017 wzrosła o 15%.

Tabela 28. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia Ośrodków Pomocy Społecznej z powodu alkoholizmu w gminach należących do powiatu piskiego na przestrzeni lat 2017-2019

gmina	2017	2018	2019
gmina Ruciane-Nida	0	0	2
gmina Orzysz	10	45	18
gmina Pisz	44	38	38
gmina Biała Piska	1	3	5
łącznie	55	86	63

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Z danych uzyskanych z Komendy Powiatowej Policji w Pieszce wynika, że w okresie ostatnich trzech lat, tj. 2017-2019, liczba zatrzymanych nietrzeźwych kierowców wyniosła 459, a funkcjonariusze policji zatrzymali 407 praw jazdy.

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom odgrywają również podejmowane przez Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w ramach przysługujących im uprawnień, działania.

Według stanu na koniec 2019 roku GKRPA w Rucianem-Nidzie liczyła 7 członków, w gminie Biała Piska 5 członków, w gminie Orzysz 7 członków, natomiast w gminie Pisz 8 członków. Dane dotyczące działań GKRPA w gminach należących do powiatu piskiego podejmowanych wobec osób uzależnionych w latach 2017-2019 przedstawia poniższa tabela.

Jak wynika z prezentowanych danych:

- w gminie Ruciane-Nida w 2019 roku przeprowadzono rozmowy z 18 osobami uzależnionymi, natomiast nie podjęto rozmów z członkami ich rodzin. Zostały podjęte czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia wobec 1 osoby i wystąpiono

do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego 1 osoby. Na przestrzeni ostatnich 3 lat można zauważyć spadek we wszystkich omawianych kwestiach w Gminie;

- w gminie Orzysz w 2019 roku przeprowadzono rozmowy z 28 osobami uzależnionymi, 4 członkami rodzin osób uzależnionych (oznacza to spadek liczby osób w stosunku do lat poprzednich), podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia wobec 5 osób i wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego wobec 5 osób;
- w gminie Pisz w 2019 roku przeprowadzono rozmowy z 55 osobami uzależnionymi i 34 członkami rodzin osób uzależnionych (jest to znaczny spadek w stosunku do roku 2017), podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia wobec 55 osób i wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego wobec 14 osób – na przestrzeni ostatnich lat nastąpiły znaczne wahania liczby osób, wobec których podjęto te czynności;
- w gminie Biała Piska w 2019 roku przeprowadzono rozmowy z 43 osobami uzależnionymi, 46 członkami rodzin osób uzależnionych, podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia wobec 56 osób i wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego wobec 20 osób – we wszystkich omawianych kwestiach nastąpił spadek w stosunku do 2017 roku).

Tabela 29. Działania Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminach należących do powiatu piskiego wobec osób uzależnionych w latach 2017-2019

gmina Ruciane-Nida			
wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	26	16	18
liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	8	0	0
liczba osób w stosunku do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia	7	4	1

Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla Powiatu Piskiego na lata 2021-2030

liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	7	4	1
gmina Orzysz			
wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	37	31	28
liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	5	13	4
liczba osób w stosunku do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia	13	6	5
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	13	6	5
gmina Pisz			
wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	60	51	55
liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	150	73	34
liczba osób w stosunku do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia	53	79	55
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	15	12	14
gmina Biała Piska			
wyszczególnienie			
liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	72	55	43
liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	59	50	46
liczba osób w stosunku do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia	94	80	56
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	31	30	20

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

Punkt Informacyjno-Konsultacyjny w gminie Ruciane-Nida w ciągu 2019 roku czynny przez 48 godzin w każdym miesiącu, w gminie Orzysz 44 godziny, natomiast w gminie Biała Piska 168 godzin. W Punktach pomoc i wsparcie uzyskują osoby uzależnione, współuzależnione, dzieci z rodzin dotkniętych przemocą lub alkoholizmem rodziców, osoby doznające przemocy w rodzinie lub stosujące przemoc.

W 2019 roku w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym w Rucianem-Nidzie udzielono porady 33 osobom z problemem alkoholowym i 16 dorosłym członkom rodziny osoby z problemem alkoholowym, co oznacza wzrost liczby osób, którym udzielono porad w stosunku do lat poprzednich. W gminie Orzysz z kolei udzielono porad w omawianym roku 61 osobom z problemem alkoholowym (spadek w porównaniu do lat poprzednich) oraz 53 członkom ich rodzin (spadek w stosunku do lat poprzednich). W gminie Biała Piska wzrosła zarówno liczba osób z problemem alkoholowym, którym udzielono porad jak i liczba dorosłych członków rodziny osoby z problemem alkoholowym. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 30. Liczba osób, którym udzielono porad w Punktach Informacyjno-Konsultacyjnych w gminach należących do powiatu piskiego w latach 2017-2019

gmina Ruciane-Nida			
wyszczególnienie	2017	2018	2019
osobom z problemem alkoholowym	30	22	33
dorosłych członkom rodziny osoby z problemem alkoholowym	15	0	16
gmina Orzysz			
wyszczególnienie	2017	2018	2019
osobom z problemem alkoholowym	84	78	61
dorosłych członkom rodziny osoby z problemem alkoholowym	90	44	53
gmina Biała Piska			
wyszczególnienie	2017	2018	2019
osobom z problemem alkoholowym	431	403	562
dorosłych członkom rodziny osoby z problemem alkoholowym	538	497	662

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

Na terenie powiatu funkcjonuje kilka grup samopomocowych:

- w gminie Ruciane-Nida: 2 grupy samopomocowe dla osób z problemem alkoholowym (AA);
- w gminie Biała Piska: 1 grupa samopomocowa dla dorosłych członków rodzin z problemem alkoholowym (Al-Anon);
- w gminie Pisz: prowadzone są 2 grupy samopomocowe dla osób z problemem alkoholowym (AA) oraz Klub Abstynenta.

W gminie Orzysz nie ma żadnych funkcjonujących grup samopomocowych.

GKRPA zajmuje się również profilaktyką zachowań ryzykownych. W 2019 roku przeprowadzono programy rekomendowane w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonego przez PARPA, ORE, KBdsPN, IPiN:

- w gminie Biała Piska: programy z obszaru profilaktyki uniwersalnej skierowane do dzieci i młodzieży (uczestniczyło w nich łącznie 360 uczniów i 30 nauczycieli);
- w gminie Pisz: programy z obszaru profilaktyki uniwersalnej skierowanej do dzieci i młodzieży (uczestniczyło w nich łącznie 1 330 uczniów, 30 nauczycieli i 90 rodziców), selektywnej dla młodzieży z grup ryzyka (uczestniczyło w nich łącznie 27 uczniów), programy z obszaru profilaktyki wskazującej (w tym programy dla młodzieży eksperymentującej z substancjami psychoaktywnymi, w tym z alkoholem (uczestniczyło w nich łącznie 42 uczniów oraz 2 nauczycieli).

W gminie Ruciane-Nida nie prowadzono rekomendowanych programów profilaktycznych w 2019 roku, natomiast w roku realizowano programy z obszaru profilaktyki uniwersalnej skierowane do dzieci i młodzieży (uczestniczyło w nich łącznie 500 uczniów, 70 nauczycieli oraz 120 rodziców). Również w gminie Orzysz nie realizowano w 2019 roku programów profilaktycznych. W 2018 roku dzieci i młodzież objęci byli 1 programem profilaktyki uniwersalnej (uczestniczyło w nich łącznie 18 uczniów, 1 nauczyciel i 10 rodziców).

PRZEMOC W RODZINIE

Przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Definicja przemocy w rodzinie wg ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie mówi, że: „przemoc w rodzinie należy rozumieć jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt 1 (członek rodziny – osoba najbliższa w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks, a także inna osoba wspólnie zamieszkującą lub gospodarującą), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Przemoc jest jednym ze zjawisk współwystępujących z innymi problemami funkcjonowania rodziny. W celu rozwiązania problemu przemocy jest potrzeba podejmowania interwencji socjalnej i psychologicznej niezależnie od możliwości podejmowania działań prawnych. Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w gminach powiatu piskiego zajmują się Zespoły Interdyscyplinarne ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W skład ZI wchodzi przedstawiciele:

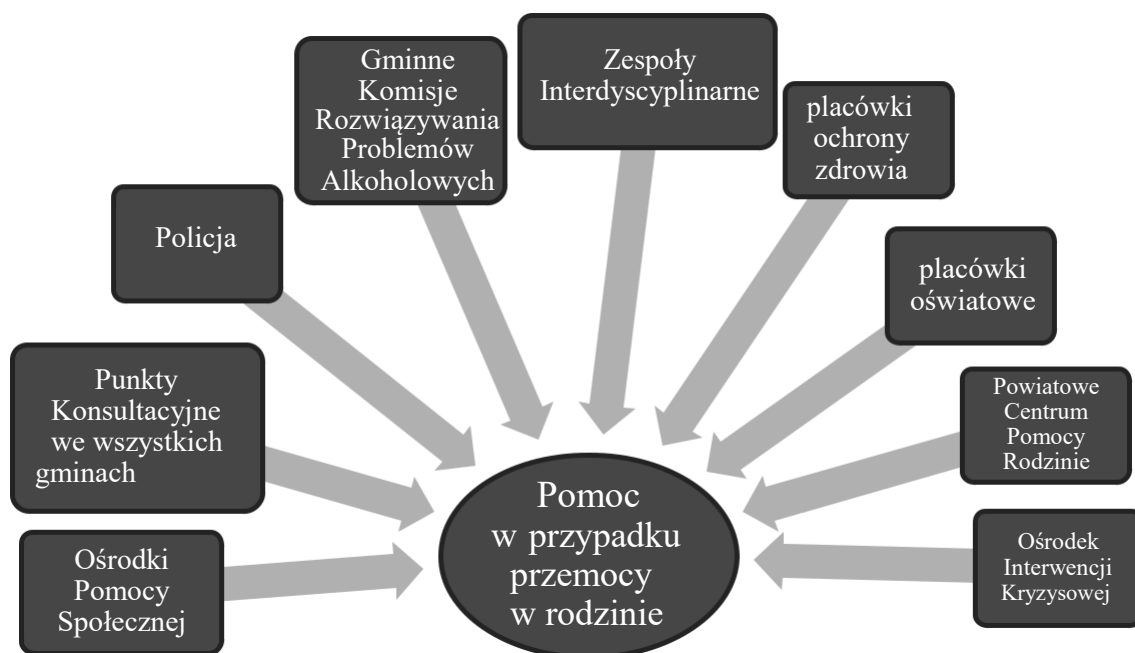
- jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
- gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,
- Policji,
- oświaty,
- ochrony zdrowia,
- organizacji pozarządowych.

Celem działania Zespołu jest skoordynowanie wszystkich działań instytucji i organów zaangażowanych w niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Poniżej przedstawione zostały miejsca, gdzie na terenie powiatu piskiego mieszkańcy mogą uzyskać pomoc i wsparcie w przypadku doświadczania przemocy w rodzinie.

*Strategia rozwiązywania problemów
społecznych dla Powiatu Piskiego na lata
2021-2030*

Rysunek 7. Pomoc w przypadku problemu przemocy w rodzinie na terenie powiatu piskiego

Źródło: opracowanie własne

W 2019 roku z pomocy Ośrodków Pomocy Społecznej na terenie powiatu piskiego z powodu przemocy w rodzinie skorzystało łącznie 27 rodzin, a w 2018 roku 23, co wskazuje na zwiększenie się skali problemu w powiecie. W gminie Pisz w 2019 roku pomoc i wsparcia z omawianego powodu otrzymało 19 rodzin, w gminie Orzysz 6 rodzin, natomiast w gminie Biała Piska 2 rodziny. Jedynie w gminie Ruciane-Nida w omawianym roku żadna z rodzin nie skorzystała z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w związku z problemem przemocy w rodzinie.

Tabela 31. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu przemocy w rodzinie w gminach należących do powiatu piskiego na przestrzeni lat 2017-2019

gmina	2017	2018	2019
gmina Ruciane-Nida	0	0	0
gmina Orzysz	4	4	6
gmina Pisz	19	19	19
gmina Biała Piska	112	0	2
łącznie	135	23	27

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla Powiatu Piskiego na lata 2021-2030

Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Piszcu jest miejscem, gdzie ofiary przemocy w rodzinie mogą uzyskać kompleksowe wsparcie w postaci schronienia nawet do 3 miesięcy w ramach interwencji kryzysowej. Ponadto, osoby objęte zostają pomocą psychologa, a także udzielane jest im specjalistyczne poradnictwo prawne oraz socjalne. Ośrodek dysponuje 6 miejscami dla osób doświadczających przemocy, natomiast w 2019 roku z jego wsparcia skorzystało 5 mieszkańców powiatu. Osoby przebywające w OIK korzystają z pomocy specjalistów zatrudnionych w Specjalistycznej Poradni Rodzinnej działającej przy PCPR w Piszcu, tj. psychologa, pedagoga, mediatora oraz prawnika. Placówka prowadzi również program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy w rodzinie. Warunkiem wzięcia udziału w tym programie jest dobrowolne przyznanie się do stosowania przemocy i chęć uczestnictwa w nim.

Podjęcie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta - A” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny, bądź przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

W 2019 w gminie Orzysz założone zostały 53 formularze „Niebieskie Karty – A”, a interwencji związanych z przemocą było łącznie 69. W 2018 roku założona została większa liczba formularzy – 63, natomiast odnotowanych interwencji przemocy w rodzinie było 82. Dla porównania, w gminie Pisz procedurę „Niebieskie Karty” grupy robocze prowadziły w 10 rodzinach, a w roku poprzednim w 129 rodzinach.

W 2019 roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie realizowało projekt „RAZEM przeciwko przemocy w rodzinie” na terenie powiatu piskiego. Działanie zostało dofinansowane ze środków Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w ramach programu osłonowego „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W ramach tego projektu PCPR w Pisku zrealizował szkolenie „Przemoc wobec dziecka w domu i w szkole jako przyczyna zachowań agresywnych” dla 40 przedstawicieli instytucji odpowiedzialnych za przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Ponadto, zorganizowane zostały warsztaty edukacyjne rodziców oraz cykl spotkań dla dzieci i młodzieży dotyczący życia bez przemocy. Dodatkowo, dla dzieci został przewidziany konkurs plastyczny, zajęcia edukacyjne i zabawy.

BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do ich wypełniania. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Wsparcie rodziny polega w szczególności na:

1. wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
2. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
3. podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
4. pomocy w integracji rodziny,
5. przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
6. dążeniu do reintegracji rodziny,
7. pracy z rodziną,
8. pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Wszystkie jednostki pomocowe działające na terenie powiatu w określony sposób zajmują się wspieraniem rodziny w różnych obszarach jej funkcjonowania, a ich integralne, holistyczne oddziaływania pozwalają uzyskać zamierzone efekty i wprowadzić istotne zmiany w zakresie funkcjonowania instytucji rodziny.

*Strategia rozwiązywania problemów
społecznych dla Powiatu Piskiego na lata
2021-2030*

Na poziomie gmin główną jednostkę organizacyjną zajmującą się szeroko rozumianym wspieraniem rodziny stanowi Ośrodek Pomocy Społecznej, który służy pomocą rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, prowadzi działania zmierzające do zaspokojenia niezbędnych ich potrzeb i umożliwiające życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Poniższa tabela prezentuje liczbę rodzin w poszczególnych gminach powiatu piskiego z podziałem na liczbę dzieci w tych rodzinach w 2019 roku. Jak wynika z przedstawionych danych, gminę Pisz zamieszkuje największa część rodzin z dziećmi, które w omawianym roku objęte były pomocą społeczną. Rodziny z gminy Ruciane-Nida skorzystały z najmniejszej ilości świadczeń w każdej kategorii, przy czym największa ich część to rodziny z trojgiem dziećmi. Podobnie przedstawia się sytuacja w gminie Orzysz, Pisz oraz Biała Piska.

Najwięcej rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną w formie świadczeń łącznie we wszystkich gminach powiatu piskiego było w przedmiotowym roku tych, które wychowują troje dzieci (39 598). Na drugim miejscu pod tym względem znalazły się rodziny mające dwoje dzieci (30 930).

Tabela 32. Typy rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną w formie świadczeń w gminach należących do powiatu piskiego w 2019 roku (liczba świadczeń)

typ rodzin	gmina Ruciane-Nida	gmina Orzysz	gmina Pisz	gmina Biała Piska	łącznie
jedno dziecko	2 202	1 552	5 967	1 988	11 709
dwoje dzieci	2 628	5 170	15 007	8 125	30 930
troje dzieci	4 432	8 182	18 642	8 342	39 598
czworo i więcej dzieci	1 141	3 839	15 196	4 744	24 920

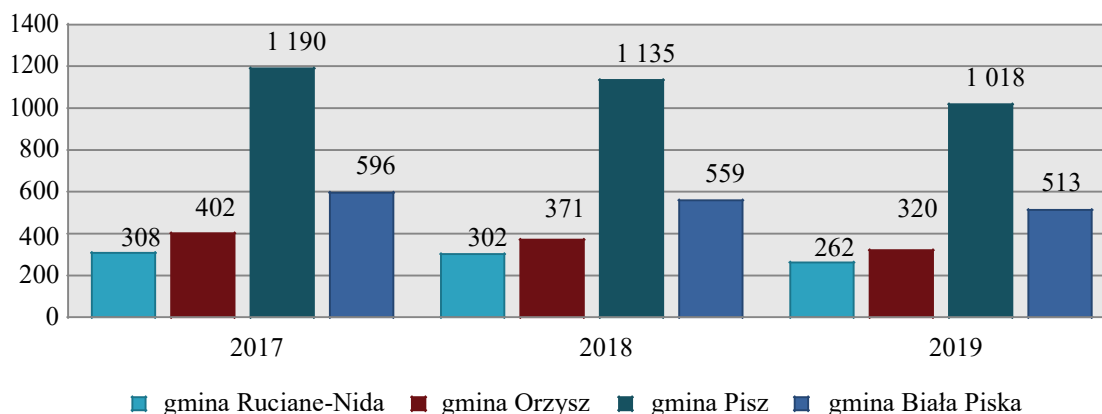
Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Na poniższym wykresie zaprezentowana została średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2017-2019 z podziałem na poszczególne gminy powiatu piskiego. Możemy zauważyć, że ze świadczeń tych w 2019 roku korzystało średnio 1 018 rodzin w gminie Pisz, 513 rodzin w gminie Biała Piska, 320

*Strategia rozwiązywania problemów
społecznych dla Powiatu Piskiego na lata
2021-2030*

rodzin w gminie Orzysz oraz 262 w gminie Ruciane-Nida. W latach 2017-2019 dostrzegalna jest tendencja spadkowa jeśli chodzi o średniomiesięczną liczbę rodzin korzystających z tego typu świadczeń we wszystkich gminach należących do powiatu piskiego. W stosunku do 2017 roku w gminie Pisz, Biała Piska oraz Ruciane-Nida liczba rodzin spadła o 15%, z kolei w gminie Orzysz o 30%.

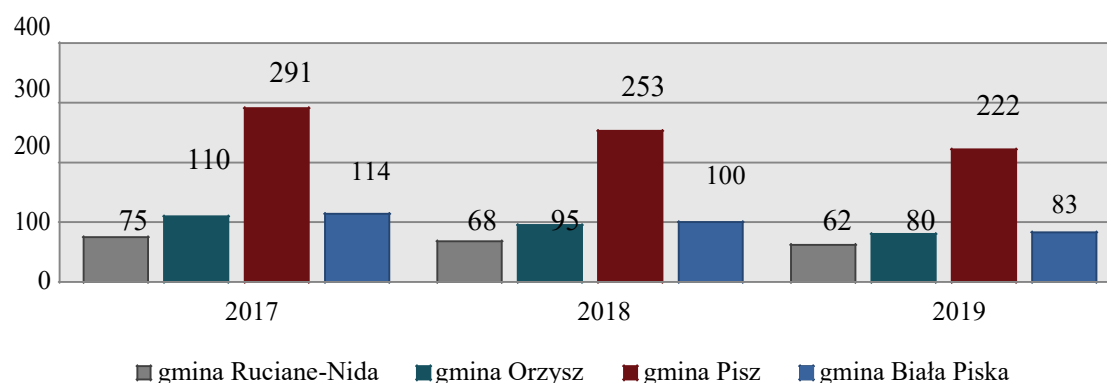
Wykres 12. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2017-2019 z podziałem na poszczególne gminy powiatu piskiego

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W przypadku samotnego wychowywania dzieci, gdy jeden z rodziców uchyla się od płacenia alimentów na rzecz dzieci, obowiązek ten jest realizowany z funduszu alimentacyjnego. W roku 2019 z omawianych świadczeń skorzystały 222 osoby z gminy Pisz, 83 osoby z gminy Biała Piska, 80 osób z gminy Orzysz oraz 62 osoby z gminy Ruciane-Nida. Warto zwrócić uwagę na to, że liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego w gminie Pisz była na przestrzeni omawianych lat ponad dwukrotnie większa niż w pozostałych gminach. W ostatnich latach liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego spadła we wszystkich gminach należących do powiatu piskiego. Największy spadek (w stosunku do 2017 roku) dostrzegalny jest w gminie Biała Piska oraz Orzysz (27%), natomiast w gminie Pisz wyniósł 24%, a w gminie Ruciane-Nida był najmniejszy (17%).

Wykres 13. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2017-2019 z podziałem na poszczególne gminy należące do powiatu piskiego

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2019 roku bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej, znajdowała się w gminie Ruciane-Nida na **czwartym** miejscu pod względem liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej, natomiast w gminie Orzysz, Pisz oraz Biała Piska uplasowała się na **piątym** miejscu.

Na przestrzeni lat 2017-2019 liczba rodzin, którym udzielona została pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych uległa we wszystkich gminach powiatu piskiego spadkowi. W 2017 roku z tego powodu z pomocy skorzystało 413 rodzin z całego powiatu, natomiast w 2019 roku 371. Rozpatrując liczbę rodzin, którym udzielone zostało pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego z podziałem na poszczególne gminy powiatu piskiego można stwierdzić, że w stosunku do 2017 roku w gminie Ruciane-Nida nastąpił duży spadek liczby rodzin (o 40%), w gminie Biała Piska spadek ten wyniósł 13%, w gminie Orzysz 14%, natomiast w gminie Pisz odnotowany został spadek liczby rodzin o 20%.

Tabela 33. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego we wszystkich gminach należących do powiatu piskiego w latach 2017-2019

gmina	2017	2018	2019
gmina Ruciane-Nida	42	42	59
gmina Orzysz	79	52	68
gmina Pisz	186	179	149
gmina Biała Piska	109	97	95
łącznie	413	370	371

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Kolejną analizowaną kwestią jest liczba rodzin wielodzietnych i niepełnych, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego z podziałem na poszczególne gminy powiatu piskiego. Wśród rodzin, które otrzymały pomoc i wsparcie z wyżej wymienionych powodów przeważają te, które są niepełne. W 2019 roku z pomocy korzystało 252 rodzin niepełnych oraz 114 rodzin wielodzietnych. W gminie Ruciane-Nida rodziny niepełne stanowiły 62% spośród wszystkich rodzin otrzymujących wsparcie z ww. powodów, w gminie Orzysz 57%, w gminie Pisz 815, natomiast w gminie Biała Piska 59%.

Tabela 34. Rodziny wielodzietne i niepełne, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego z podziałem na wszystkie gminy należące do powiatu piskiego w 2019 roku

gmina	rodziny niepełne	rodziny wielodzietne	ogółem
gmina Ruciane-Nida	37	23	59
gmina Orzysz	39	33	68
gmina Pisz	120	30	149
gmina Biała Piska	56	28	95
łącznie	252	114	371

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Ośrodki pomocy społecznej realizują zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (Dz. U. z 2020 r. poz. 821). Ustawa kładzie nacisk na pracę z rodziną celem niedopuszczenia do odebrania dziecka. W związku z tym wprowadzona została instytucja asystenta rodziny, którego zadaniem jest poprawa całościowego funkcjonowania rodziny oraz udzielanie jej pomocy w wielu obszarach: socjalnym, psychologicznym, wychowawczym, czy też ekonomicznym.

W 2019 roku na terenie całego powiatu piskiego pracowało 6 asystentów rodziny, w tym 2 w gminie Ruciane-Nida, również 2 w gminie Pisz oraz 1 w gminie Orzysz i Biała Piska. W przedmiotowym roku, asystenci rodziny zatrudnieni w Ośrodkach Pomocy Społecznej obejmowali wsparciem łącznie 69 rodzin z powiatu piskiego, w tym 32 rodziny z gminy Pisz, 16 rodzin z gminy Biała Piska, 11 rodzin z gminy Ruciane-Nida oraz 10 rodzin z gminy Orzysz. W stosunku do 2017 roku:

- w gminie Orzysz nastąpił spadek liczby rodzin objętych pomocą asystenta o 33%;
- w gminie Pisz liczba rodzin objętych pomocą asystenta spadła o 11%;
- w gminie Biała Piska nastąpił spadek objętych wsparciem o 41%;
- w gminie Ruciane-Nida liczba rodzin korzystających z pomocy asystenta rodziny utrzymywała się na względnie stałym poziomie.

Tabela 35. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem w poszczególnych gminach powiatu piskiego na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017		2018		2019	
	liczba asystentów rodziny	liczba rodzin	liczba asystentów rodziny	liczba rodzin	liczba asystentów rodziny	liczba rodzin
gmina Ruciane-Nida	2	12	2	11	2	11
gmina Orzysz	1	15	1	10	1	10
gmina Pisz	2	36	2	33	2	32
gmina Biała Piska	2	27	2	24	1	16

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla Powiatu Piskiego na lata 2021-2030

Ważną rolę w wychowywaniu i edukacji dzieci i młodzieży z terenu powiatu piskiego pełni Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, w której wizyty są bezpłatne. Jej statutowym zadaniem jest udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży oraz doradztwo w wyborze kierunku kształcenia, udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej rodzicom i nauczycielom, związanej z wychowywaniem i kształceniem dzieci, wspomaganie przedszkoli, szkół i placówek w zakresie realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, a także diagnozowanie problemów uzależnień wśród młodych mieszkańców powiatu, edukacja w zakresie zagrożeń związanych z uzależnieniami oraz specjalistyczna pomoc i poradnictwo.

Zorganizowaną działalność w celach zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży w formie Świetlica wychowawczo-terapeutyczna „Smerfy” prowadzi na terenie gminy Pisz Ośrodek Profilaktyki i Terapii w Pieszku.

PROBLEMY ZWIĄZANE Z ZAPEWNIENIEM OPIEKI DZIECIOM POZBAWIONYM OPIEKI RODZICÓW

Podstawowym celem działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie jest udzielanie pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym: dzieciom, rodzinom, osobom starszym, chorym i niepełnosprawnym; a także zabezpieczenie dzieciom pieczy zastępczej w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców. Zgodnie z definicją zawartą w art. 2 ustawy system pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.

W 2019 roku w pieczy zastępczej umieszczono 88 dzieci z powiatu piskiego, w tym:

- 47 dzieci w 34 rodzinach spokrewnionych,
- 25 dzieci w 16 rodzinach niezawodowych,
- 8 dzieci w 2 zawodowych rodzinach zastępczych,
- 8 dzieci w 1 Rodzinnym Domu Dziecka.

*Strategia rozwiązywania problemów
społecznych dla Powiatu Piskiego na lata
2021-2030*

Poniższa tabela prezentuje liczbę dzieci umieszczonych w poszczególnych typach rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu piskiego na przestrzeni ostatnich trzech lat. W 2019 roku obserwowany jest wzrost liczby dzieci objętych opieką rodzin zastępczych oraz wzrost liczby tych rodzin. W stosunku do 2017 roku liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej zwiększyła się o 31%. Liczba rodzin niezawodowych oraz dzieci wychowujących się w nich nie zmieniła się znacznie w omawianym okresie, natomiast liczba dzieci Rodzinnych Domach Dziecka nieznacznie się zwiększyła. Największa różnica w latach 2017-2019 nastąpiła w przypadku spokrewnionych rodzin zastępczych. W przedmiotowym roku zostało utworzonych ich 6, a umieszczono w nich łącznie 9 dzieci.

Tabela 36. Liczba rodzin zastępczych oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej na terenie powiatu piskiego na przestrzeni lat 2017-2019

rodzina zastępcza	2017		2018		2019	
	liczba rodzin	liczba dzieci	liczba rodzin	liczba dzieci	liczba rodzin	liczba dzieci
spokrewniona	23	33	27	38	34	47
niezawodowa	15	22	16	25	16	25
zawodowa	2	5	2	5	2	8
RDD	1	7	1	7	1	8
razem	41	67	46	75	53	88

Źródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie za 2018 i 2019 rok

W 2019 roku w związku z polepszeniem się warunków i sytuacji życiowej rodzin biologicznych dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej, zdecydowano o umożliwieniu 6 dzieciom powrotu do nich. Do rodziny biologicznej powróciło: 1 dziecko ze spokrewnionej rodziny zastępczej, 1 z niezawodowej rodziny zastępczej, 1 z zawodowej rodziny zastępczej oraz dwoje dzieci z rodzinnego domu dziecka. Ponadto, jedno dziecko przebywające w niezawodowej rodzinie zastępczej zostało umieszczone w rodzinie adopcyjnej.

Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej jest jednostka organizacyjna powiatu lub podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania na podstawie art. 190 zlecenie realizacji zadań jednostek samorządu terytorialnego. Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie piskim jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisu.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla Powiatu Piskiego na lata 2021-2030

Do zadań Zespołu do spraw Pieczy Zastępczej należy wykonywanie zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej określonych w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w szczególności:

1. pozyskiwanie, kwalifikowanie oraz szkolenie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego oraz prowadzenia naboru kandydatów;
2. informowanie sądu rodzinnego o ustaniu przyczyny umieszczenia dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej lub złożenie wniosku wraz z uzasadnieniem o uregulowanie sytuacji prawnej dziecka;
3. organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy osoba sprawująca pieczę rodzinną nie może pełnić opieki;
4. zapewnianie opiekunom zastępczym szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, grup wsparcia, pomocy wolontariuszy, badań psychologiczno – pedagogicznych;
5. prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
6. dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej, informowanie sądu rodzinnego o całokształcie sytuacji dziecka, dokonywanie oceny osób sprawujących pieczę zastępczą oraz przygotowanie planu pomocy dziecku;
7. zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej;
8. zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną;
9. udzielanie wsparcia dyrektorowi placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego w opracowaniu planu pomocy dziecku i udział w zespole ds. oceny sytuacji dziecka;
10. wyznaczanie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej;
11. udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej;

12. wydawanie opinii w sprawie zasadności przyznania środków finansowych na utrzymanie lokalu;
13. prowadzenie rejestru danych o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny niezawodowej, zawodowej, osobach do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz o osobach pełniących wyżej wymienione funkcje;
14. sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu zadań realizowanych przez Zespół w ramach systemu pieczy zastępczej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w 2019 roku zatrudniało trzech koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej pozostaje w stałym kontakcie osobistym i telefonicznym z rodzinami zastępczymi. Na podstawie dokonanej we współpracy z rodziną zastępczą i innymi specjalistami diagnozy, a także zgłoszonych przez rodzinę zastępczą potrzeb obejmuje ją wsparciem i udziela pomocy. W omawianym roku koordynatorzy sprawowali pieczę nad wszystkim funkcjonującymi w powiecie rodzinami zastępczymi. Na terenie powiatu piskiego nie funkcjonuje natomiast żadna rodzina pomocowa.

Na terenie powiatu piskiego nie funkcjonują placówki opiekuńczo-wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne ani interwencyjne ośrodki preadopcyjne. Instytucjonalna piecza zastępcza na terenie powiatu piskiego realizowana jest poprzez działalność ośrodków z znajdujących się w innych powiatach województwa warmińsko-mazurskiego.

W 2019 roku w placówkach opiekuńczo-wychowawczych umieszczonych zostało 6 dzieci, a rok wcześniej 7. Głównymi powodami umieszczenia dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej jest konieczność zapewnienia mu szczególnej opieki, trudność w przystosowaniu się do życia w rodzinie, zły stan dziecka oraz wielodzietność i związane z tym trudności opiekuńczo-wychowawcze.

Placówkę opiekuńczo-wychowawczą w omawianym roku opuściło 2 dzieci, które zostały umieszczone w rodzinach zastępczych, natomiast w roku poprzednim instytucjonalną pieczę zastępczą opuściło 4 dzieci, z czego 1 powróciło do rodziny naturalnej.

W świetle analizowanych danych dotyczących problemu przemocy w rodzinie nasuwa się kilka niepokojących wniosków, tj. konieczność umieszczania dzieci w pieczy zastępczej spowodowana jest często złym stanem zdrowia dziecka, brakiem możliwości zapewnienia mu

specjalistycznej opieki w domu, bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz uzależnieniem od alkoholu opiekunów. Wskazane powody umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej wskazują ponadto na obszary problemowe, w stosunku do których należy podjąć odpowiednie działania rozwiązujące je lub ograniczające ich zasięg.

STARZENIE SIĘ SPOŁECZEŃSTWA

Aktywność i integracja społeczna seniorów stanowią niezwykle ważny i wymagający obszar dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dzięki postępowi medycznemu żyjemy coraz dłużej, coraz dłużej chcemy być aktywni i korzystać z życia w pełni. Pomimo tego w starszych osobach często nie dostrzega się potencjału i korzyści płynących dla społeczności lokalnej, należy pamiętać, że to właśnie seniorzy dzięki swej wiedzy i życiowemu doświadczeniu mogą stanowić niezwykle cenne źródło nauki dla młodych pokoleń. Równie często projektując infrastrukturę rekreacyjną pomija się potrzeby osób starszych, co negatywnie wpływa na ich samopoczucie, a co za tym idzie – na ich odbiór przez resztę społeczeństwa. Należy kreować zupełnie nowy wizerunek osoby starszej – jako osoby aktywnej, sprawnej i będącej pełnoprawnym obywatelem społeczności lokalnej.

Na przestrzeni ostatnich lat możemy zauważyć wzrost udziału osób, które ukończyły 60 lat w populacji ogólnej. Zjawisko to nazywane starzejącym się społeczeństwem ma miejsce zarówno w Polsce, jak i w większości uprzemysłowionych krajów. Niesie to za sobą konieczność intensyfikacji działań skierowanych w stronę wsparcia i integracji seniorów. W 2019 roku osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły 19,4% wszystkich mieszkańców powiatu piskiego, co oznacza wzrost w stosunku do 2017 roku o 1,2 pp. Największy odsetek seniorów jest w gminie Ruciane-Nida (22,9%), natomiast najmniejszy w gminie Biała Piska (17,4%).

Tabela 37. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności na przestrzeni lat w powiecie piskiego i gminach do niego należących 2017-2019 (w procentach)

gmina	2017	2018	2019
gmina Ruciane-Nida	20,8	21,8	22,9
gmina Orzysz	18,8	19,9	20,4
gmina Pisz	18	18,5	19
gmina Biała Piska	16,3	16,8	17,4
powiat piski	18,2	18,8	19,4

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Łączna liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy i wsparcia pomocy społecznej we wszystkich gminach powiatu piskiego wyniosła w 2019 roku - 437. Na przestrzeni ostatnich lat dostrzegalny jest wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w gminie Ruciane-Nida oraz Pisz, natomiast w gminie Orzysz oraz Biała Piska nastąpił niewielki spadek. W stosunku do 2017 roku w gminie Ruciane-Nida nastąpił wzrost o 45%, w gminie Pisz o 9%, natomiast w gminie Orzysz spadek wyniósł 10%, a w gminie Biała Piska o 17%.

Tabela 38. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w gminach powiatu piskiego w latach 2017-2019

gmina	2017	2018	2019
gmina Ruciane-Nida	42	47	61
gmina Orzysz	109	97	98
gmina Pisz	191	220	208
gmina Biała Piska	84	78	70
powiat piski	426	442	437

Źródło: *Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok*

W 2019 łącznie we wszystkich gminach powiatu piskiego przyznano 440 zasiłków pielęgnacyjnych osobie, która ukończyła 75 lat, w tym 185 w gminie Pisz, 115 w gminie Orzysz, 80 w gminie Biała Piska i 60 w gminie Ruciane-Nida. Liczba zasiłków przyznawanych osobom po 75 roku życia łącznie we wszystkich gminach powiatu piskiego w porównaniu do 2018 roku zmalała o 4% i jest podobna do liczby zasiłków przyznanych w 2017 roku.

Tabela 39. Liczba zasiłków pielęgnacyjnych przyznanych osobom, które ukończyły 75 lat na przestrzeni lat 2017-2019 w gminach powiatu piskiego

gmina	2017	2018	2019
gmina Ruciane-Nida	66	60	60
gmina Orzysz	130	136	115
gmina Pisz	180	189	185
gmina Biała Piska	66	72	80
powiat piski	442	457	440

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Osobom starszym, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w życiu codziennym, przysługuje prawo do opieki w Domu Pomocy Społecznej. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej koszty pobytu w Domu Pomocy Społecznej pokrywa zainteresowany w wysokości 70% swojego dochodu (najczęściej jest to renta bądź emerytura). Uzupełnienie kwoty do 100% (całkowite koszty utrzymania) to zadanie rodziny bądź gminy, gdy rodzina nie jest wydolna finansowo. Pobyt w Niepublicznym Domu Seniora opłacany jest przez samych jego pensjonariuszy ze środków własnych (rent, emerytur, oszczędności, dochodów z innych tytułów), bądź przez rodzinę osoby zamieszkującej. Istnieje również możliwość dofinansowań pobytów z budżetu publicznego, o ile dom nie jest związany umową z Ośrodkiem Pomocy Społecznej. Zajmują się tym odpowiednie jednostki administracyjne Pomocy Rodzinie¹⁰.

Szczegółowe dane dotyczące liczby mieszkańców poszczególnych gmin powiatu piskiego umieszczonych w Domach Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2017-2019 znajdują się w tabeli poniżej. Z danych statystycznych wynika, że w stosunku do lat poprzednich Ośrodki Pomocy Społecznej we wszystkich gminach ponosiły odpłatność za pobyt w DPS coraz większej liczby osób, wzrost w 2019 roku w stosunku do 2017 roku wyniósł 22%. Na terenie powiatu piskiego funkcjonuje jeden Dom Pomocy Społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych, zatem mieszkańcy wymagający całodobowej opieki z powodu niepełnosprawności lub podeszłego wieku umieszczani są w DPS w sąsiednich powiatach, tj.: szczycieńskim, mrągowskim, grajewskim, kolneńskim, ełckim oraz giżyckim.

¹⁰ Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1507 z późn.zm.).

Tabela 40. Odpłatność poszczególnych gmin powiatu piskiego za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2017-2019

gmina	2017	2018	2019
gmina Ruciane-Nida	9	17	21
gmina Orzysz	16	13	13
gmina Pisz	37	37	32
gmina Biała Piska	19	19	22
powiat piski	81	86	99

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Jak wynika z danych przedstawionych przez Ośrodki Pomocy Społecznej znajdujące się na terenie powiatu piskiego, liczba osób korzystająca z usług opiekuńczych łącznie we wszystkich gminach powiatu piskiego wahała się – w 2019 roku liczba osób była taka sama jak w roku 2017, tj. 159 osób, natomiast w stosunku do 2018 roku nastąpił wzrost o 10%. Rozpatrując tą kwestię z podziałem na gminy możemy zauważyć, że wzrost nastąpił w gminie Ruciane-Nida i Biała Piska, natomiast w gminie Orzysz oraz Pisz liczba osób korzystających z usług opiekuńczych spadła.

Tabela 41. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w poszczególnych gminach powiatu piskiego na przestrzeni lat 2017-2019

gmina	2017	2018	2019
gmina Ruciane-Nida	21	15	24
gmina Orzysz	38	32	35
gmina Pisz	70	62	68
gmina Biała Piska	30	35	32
powiat piski	159	144	159

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla Powiatu Piskiego na lata 2021-2030

Do istotnych zasobów w zakresie pomocy i wsparcia osób starszych na terenie powiatu piskiego należą:

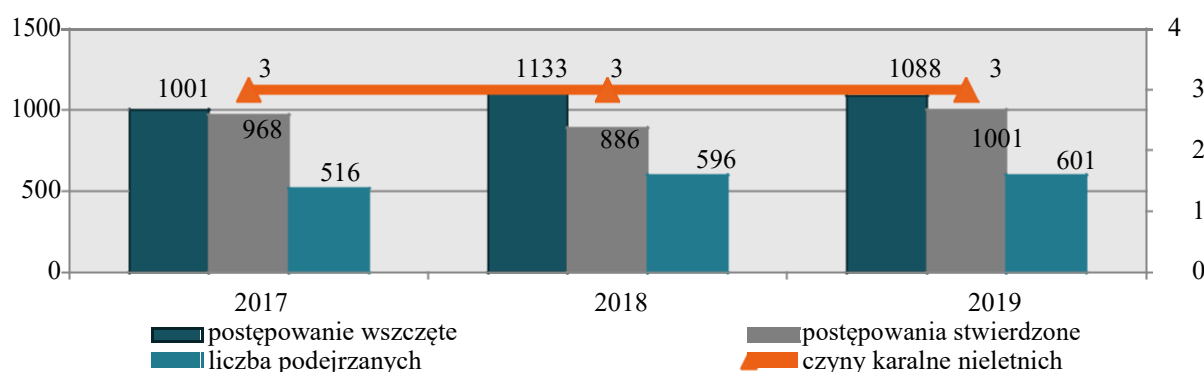
- Piski Uniwersytet Trzeciego Wieku,
- Uniwersytet Trzeciego Wieku w Orzyszu,
- Uniwersytet Trzeciego Wieku w Białej Piskiej,
- Grupy „My Pisanie”; „Żywioł”; „MERITUM” przy Piskim Domu Kultury,
- Ośrodek Profilaktyki i Terapii w Pisku,
- Rady Seniorów w gminach: Orzysz i Ruciane-Nida.

Ponadto, Ośrodek Profilaktyki i Terapii w Pisku jest organizatorem licznych wydarzeń skierowanych na integrację międzypokoleniową mieszkańców powiatu, m.in. wieczery wigilijnej dla osób starszych, samotnych i będących w trudnej sytuacji życiowej. Ponadto, OPiT aktywnie działa na rzecz edukacji pracowników socjalnych, opiekunów, pracowników samorządowych i ochrony zdrowia oraz innych w obszarze przemocy w rodzinie wobec osób starszych.

PRZESTĘPCZOŚĆ

Na poniższym wykresie przedstawiona została liczba wszczętych i stwierdzonych postępowań ogółem oraz wobec nieletnich, a także liczba podejrzanych na terenie powiatu piskiego w latach 2017-2019. W 2017 roku wszczęto łącznie 1 001 postępowań, w 2018 roku o 3% więcej, z kolei w 2019 roku liczba wszczętych postępowań zmalała i wyniosła 1 088, z czego stwierdzonych zostało 1 001 (o 115 więcej niż w roku poprzednim). W 2019 roku, podobnie jak w latach poprzednich, wykryte zostały 3 przestępstwa nieletnich.

Wykres 14. Liczba wszczętych i stwierdzanych postępowań, liczba podejrzanych oraz czyny karalne nieletnich w powiecie piskim w latach 2017-2019

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Pisku

Analizie poddana została w następnej kolejności liczba przestępstw w poszczególnych kategoriach w latach 2017-2019 na terenie powiatu piskiego. Dane źródłowe wskazują na to, że największa liczba wykrytych przestępstw dotyczy kradzieży oraz kradzieży z włamaniem. Ich liczba na przestrzeni ostatnich lat wahała się. Należy zwrócić uwagę na znaczną liczbę przestępstw narkotykowych, natomiast zauważalny jest ich spadek, w stosunku do roku 2017 w 2019 roku zmalał o 43%. W stosunku do 2017 roku obserwowalny jest natomiast trend spadkowy pod względem odnotowanych rozbojów i wymuszeń, a zarazem wzrost liczby bójek i pobic (o 140%). Liczba spraw związanych z uszczerbkiem na zdrowiu pozostaje niezmienna na przestrzeni ostatnich lat.

Tabela 42. Liczba wykrytych przestępstw w poszczególnych kategoriach na terenie KPP Pisz w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
Zabójstwo	1	0	2
Uszczerbek na zdrowiu	20	20	20
Bójka i pobicie	5	8	12
Kradzież cudzej rzeczy	135	96	113
Kradzież z włamaniem	86	45	87
Przestępstwa narkotykowe	108	73	62
Rozboje i wymuszenia	8	2	3

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Pisz

ANALIZA SWOT

Jedną z najbardziej powszechnie stosowanych metod i technik służących budowaniu strategii jest analiza SWOT. Analiza SWOT polega na zbadaniu silnych i słabych podmiotów działających w sferze polityki społecznej, a następnie ich konfrontacji z szansami i zagrożeniami tkwiącymi w jej bliższym i dalszym otoczeniu. Pozwala oszacować możliwości i potencjał, jakim dysponuje dany podmiot.

GRUPY CZYNNIKÓW W METODZIE SWOT SĄ DEFINIOWANE W NASTĘPUJĄCY SPOSÓB:

PROBLEM BEZROBOCIA**MOCNE STRONY**

1. Współpraca licznych placówek, m.in. Centrów i Klubów Integracji Społecznej, Zakładu Aktywizacji Zawodowej, Powiatowego Urzędu Pracy i Ośrodków Pomocy Społecznej.
2. Szeroka oferta wsparcia dla osób bezrobotnych: kursy zawodowe, warsztaty kompetencyjne, program staży, możliwości zatrudnienia subsydiowanego.
3. Pozytywna zmiana struktury zatrudnienia: spadek udziału osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP, spadek liczby rodzin, którym zostało udzielone wsparcie z OPS z powodu bezrobocia.
4. Rozwijająca się gospodarka: wzrost liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON, funkcjonowanie na terenie powiatu średnich i dużych przedsiębiorstw.
5. Wzrost świadomości znaczenia wykształcenia, kompetencji i mobilności na rynku pracy.

SŁABE STRONY

1. Znacznie wyższa niż w Polsce stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie.
2. Wysoki udział osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy w ogólnej liczbie osób zarejestrowanych w PUP (osoby po 50 roku życia i wychowujące dzieci).
3. Sezonowość rynku pracy.
4. Problem emigracji zarobkowej wśród mieszkańców: ujemne saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych.
5. Niska mobilność zawodowa mieszkańców.
6. Niski poziom przedsiębiorczości i aktywności zawodowej (w szczególności gminy Biała Piska i Orzysz)

SZANSE

1. Wykorzystanie narzędzi aktywnej polityki rynku pracy.
2. Zmiana koncepcji działania instytucji rynku pracy (oddzielenie narzędzi pasywnych od aktywnych).
3. Pozyskanie środków unijnych na rozwój powiatu.
4. Dostosowanie programu nauczania do oczekiwań rynku pracy.
5. Wzrost mobilności zawodowej mieszkańców.
6. Utworzenie nowych miejsc pracy poprzez rozwój i pojawianie się nowych, dużych przedsiębiorstw.
7. Dostępność terenów uzbrojonych pod inwestycje w ramach Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefy Elektronicznej.
8. Rozwój turystyki poza sezonem wakacyjnym.
9. Rozwój gospodarczy.
10. Promocja powiatu w całej Polsce.

ZAGROŻENIA

1. Zmiana prawa pracy skutkująca zmniejszeniem popytu na pracę.
2. Zatrudnienie na czarnym rynku przy jednoczesnym pobieraniu świadczeń z pomocy społecznej.
3. Dziedziczenie bezrobocia.
4. Pogorszenie się sytuacji gospodarczej kraju.
5. Zmiany komunikacyjne na terenie Warmii i Mazur skutkujące brakiem połączeń do lokalnych centrów usługowo handlowych.

PIECZA ZASTĘPCZA, PROBLEMY OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none">1. Wysoka dostępność placówek specjalistycznego wsparcia rodziny i punktów konsultacyjnych, w których rodziny mogą zasięgnąć porad i znaleźć rozwiązanie spotykających ich trudności.2. Funkcjonowanie grupy wsparcia „Rodzina Zastępcza na Plus”.3. Udzielanie wsparcia dzieciom i młodzieży opuszczającej pieczę zastępczą poprzez wsparcie finansowe i poradnictwo.4. Prowadzenie na terenie powiatu mieszkania chronionego dla dorosłych osób opuszczających pieczę zastępczą.	<ol style="list-style-type: none">1. Niewystarczająca liczba rodzin zastępczych.2. Brak rodzin zastępczych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego.3. Niewystarczające zatrudnienie w obszarze pieczy zastępczej.4. Niewystarczająca liczba mieszkań chronionych.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none">1. Wzrost solidarności społecznej w zakresie wsparcia rodzin zastępczych poprzez dotacje, darowizny i organizacje odpoczynku letniego dla dzieci.2. Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej, w tym rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka.3. Wzrost zaangażowania środowiska lokalnego i wolontariuszy w animowanie czasu i aktywności dzieci ze środowisk zagrożonych przemocą, bezradnością i uzależnieniami.	<ol style="list-style-type: none">1. Przeciążenie i wypalenie zawodowe pracowników PCPR.2. Zmiana przepisów prawa rodzinnego i wynikające z tego trudności we wsparciu dziecka.3. Stygmatyzacja i wykluczenie społeczne dzieci ze środowisk zagrożonych uzależnieniem i przemocą.4. Niechęć rodzin, w szczególności opiekunów do skorzystania ze specjalistycznego wsparcia w punktach poradnictwa.5. Obojętność społeczna na krzywdę dzieci.6. Zmiana wzorców kulturowo-społecznych i rozpad więzi rodzinnych.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla Powiatu Piskiego na lata 2021-2030

PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOC W RODZINIE

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Funkcjonowanie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na terenie każdej gminy w powiecie. 2. Prowadzenie Ośrodka Interwencji Kryzysowej. 3. Realizowanie procedury „Niebieskie Karty” w rodzinach dotkniętych przemocą. 4. Prowadzenie Programu Korekcyjno-Edukacyjnego dla Sprawców Przemocy w Rodzinie. 5. Udzielanie specjalistycznego wsparcia osobom dotkniętym przemocą w ramach Specjalistycznej Poradni Rodzinnej oraz Ośrodka Leczenia, Terapii i Rehabilitacji Uzależnień w Gaudynkach. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sięganie po alkohol przez osoby młode. 2. Brak wiedzy na temat rzeczywistej skali problemu narkomanii w powiecie. 3. Brak świadomości rodziców o łatwej dostępności substancji psychoaktywnych np. w Internecie i wśród starszych znajomych dziecka. 4. Ograniczenie możliwości kontroli rodzin biologicznych ze względu na przepisy. 5. Niewystarczająca kadra pomocy społecznej, w tym pracowników socjalnych, monitorująca problem uzależnień i przemocy na terenie powiatu. 6. Utrzymująca się na przestrzeni ostatnich lat wysoka liczba osób uzależnionych objętych wsparciem GKRPA. 7. Niewystarczająca liczba samopomocowych grup wsparcia w gminach na terenie powiatu.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizowanie programów profilaktycznych na temat uzależnień oraz przemocy wśród dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców powiatu. 2. Prowadzenie kampanii społecznych uświadamiających problem przemocy w rodzinie oraz możliwe formy wsparcia. 3. Udzielanie i rozwijanie form pomocy osobom dotkniętym przemocą w zakresie wsparcia materialnego oraz specjalistycznego poradnictwa. 4. Podnoszenie kwalifikacji pracowników PCPR. 5. Podejmowanie i rozwijanie współpracy różnych środowisk na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sięganie po alkohol i substancje odurzające coraz młodszych mieszkańców powiatu. 2. Demoralizacja młodych mieszkańców powiatu i podejmowanie przez nich zachowań ryzykownych. 3. Dziedziczenie nieprawidłowych wzorców funkcjonowania w społeczeństwie i rodzinie. 4. Kontynuowanie wyuczonych zachowań przemocowych przez osoby wcześniej doświadczające ich. 5. Brak odpowiednich zasobów finansowych i kadrowych do podjęcia należnych działań profilaktycznych i wspierających osoby dotknięte problemem przemocy i uzależnień.

STARZENIE SIĘ SPOŁECZEŃSTWA

MOCNE STRONY

1. Znajomość mechanizmów, problemów i konsekwencji starzenia się społeczeństwa.
2. Dostęp do opieki medycznej i obecność lekarzy specjalistów na terenie powiatu.
3. Zwiększanie się liczby miejsc opieki zdrowotnej.
4. Skuteczna rehabilitacja, wsparcie i pomoc oraz działania integracyjne seniorów w społeczeństwie.

SŁABE STRONY

1. Starzejące się społeczeństwo i wzrost liczby osób starszych w ogóle osób korzystających z pomocy społecznej.
2. Brak odpowiedniej infrastruktury opieki nad seniorami (np. Domu Pomocy Społecznej dla osób starszych).
3. Niewystarczająca liczba miejsc dziennego pobytu osób starszych.

SZANSE

1. Kontynuowanie i rozwijanie polityki senioralnej w kraju oraz realizacja ponadregionalnych programów.
2. Zwiększenie środków finansowych i wsparcia merytorycznego dla powiatów w celu kreowania polityki senioralnej lokalnego środowiska zgodnego z oczekiwaniami.
3. Rozwijanie nowych form wsparcia osób starszych (rodzinne domy opieki, Centra Aktywności Seniorów, itp.).

ZAGROŻENIA

1. Zmiany demograficzne i migracje wewnętrzne oraz zewnętrzne osób w wieku produkcyjnym.
2. Zmiany gospodarcze kraju oraz brak odpowiednich środków finansowych na wsparcie osób starszych, wypłatę emerytur i innych świadczeń materialnych.
3. Wzrost zapotrzebowania osób starszych na usługi opiekuńcze oraz wsparcie w postaci umieszczenia w placówce wsparcia całodobowego lub pobytu dziennego.
4. Zmiany wzorców kulturowych w stosunku do osób starszych i samotność seniorów.

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ I ZABURZENIA PSYCHICZNE

MOCNE STRONY

1. Funkcjonowanie instytucji na rzecz wsparcia osób z niepełnosprawnościami (Środowiskowy Dom Samopomocy, Warsztaty Terapii Zajęciowej, Domu Pomocy Społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi).
2. Realizacja lokalnych i ponadregionalnych strategii i programów wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi i niepełnosprawnością.
3. Wzrost wiedzy na temat potrzeb i problemów osób niepełnosprawnych i podejmowanie działań na rzecz ich integracji społecznej.

SŁABE STRONY

1. Niewystarczająca kadra PCPR świadcząca wsparcie osób niepełnosprawnych.
2. Niewystarczająca liczba mieszkań chronionych skierowanych do osób z zaburzeniami psychicznymi oraz dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych.
3. Niska aktywność lokalnej społeczności w zakresie ekonomii społecznej, w ramach której możliwa jest aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych.

SZANSE

1. Zwiększenie zasobów wsparcia osób niepełnosprawnych i z zaburzeniami psychicznymi (mieszkania chronione, ŚDS).
2. Polityka Państwa skierowana na rozwój nowych form wsparcia.
3. Realizacja i rozwój statutowych zadań PCPR.

ZAGROŻENIA

1. Zwiększenie liczby osób niepełnosprawnych i z zaburzeniami psychicznymi oraz wiążąca się z tym konieczność wsparcia finansowego.
2. Negatywne zmiany społeczne polegające na stygmatyzacji osób z zaburzeniami psychicznymi i niepełnosprawnych oraz ich marginalizacja.

ZASOBY POMOCY SPOŁECZNEJ**MOCNE STRONY**

1. Zaangażowana i profesjonalna kadra PCPR oraz GOPS realizujących działania z zakresu polityki społecznej państwa w lokalnym środowisku.
2. Ścisła i rozwijająca się współpraca między jednostkami administracji samorządowej z podmiotami sektora pozarządowego.
3. Stałe doskonalenie praktyki pracowników PCPR oraz ich uczestnictwo w szkoleniach podnoszących umiejętności i kwalifikacje zawodowe.
4. Umiejętność pozyskiwania dodatkowych funduszy na rzecz wsparcia osób niepełnosprawnych oraz rodzin z terenu powiatu oraz współpraca z osobami prywatnymi.
5. Prowadzenie działalności licznych organizacji pozarządowych na rzecz rozwiązywania problemów społecznych i wsparcia lokalnej społeczności, w szczególności osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
6. Podejmowanie współpracy PCPR ze stażystami oraz wolontariuszami stanowiącymi ważny zasób kadrowy placówki.

SŁABE STRONY

1. Obciążenie pracowników PCPR związane z małą liczbą pracowników oraz rozwijającym się spektrum działań placówki.
2. Brak wystarczających zasobów infrastrukturalnych skierowanych na wsparcie osób niepełnosprawnych, bezdomnych, z zaburzeniami psychicznymi oraz rodzin i dzieci przebywających w pieczy zastępczej.
3. Brak wystarczającej liczby samopomocowych grup wsparcia na terenie powiatu.

SZANSE

1. Dalsza współpraca instytucji publicznych z organizacjami pozarządowymi.
2. Prowadzenie ścisłej i skoordynowanej współpracy instytucji publicznych na szczeblu gminnym, powiatowym oraz regionalnym.
3. Rozwój działalności państwa na rzecz wsparcia i integracji społecznej w postaci programów ogólnokrajowych i przeznaczenie odpowiednich środków finansowych na ich realizację.
4. Zewnętrzne wsparcie finansowe pochodzące od podmiotów i osób prywatnych, w tym poprzez działalność CSR.

ZAGROŻENIA

1. Obniżenie zaangażowania pracowników PCPR oraz wypalenie zawodowe osób bezpośrednio wspierających beneficjentów Centrum.
2. Trudności organizacyjne i zarządcze związane z biurokracją, nowymi modelami zarządzania oraz zmianami oczekiwań pracowników.
3. Obciążenie pracowników PCPR w związku z rozszerzeniem ich obowiązków i form pracy.
4. Brak odpowiedniego wsparcia finansowego jednostki.

CZĘŚĆ PROGRAMOWA

MISJA, WIZJA I CELE STRATEGII

MISJA POWIATU PISKIEGO W OBSZARZE POMOCY SPOŁECZNEJ

Misja określa podstawowe wartości którymi kierują się lokalne instytucje samorządowe. Ponadto, wskazuje ona na priorytetowy kierunek kreowanych i realizowanych w powiecie działań.

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Piskiego jest realizowanie polityki społecznej opartej na współpracy międzyinstytucjonalnej, zapewniającej kompleksowe wsparcie rodzin i umożliwiającej mieszkańcom przezwyciężanie trudności życiowych, a także kreującej warunków włączenia społecznego i przeciwdziałania marginalizacji społecznej grup szczególnie nią zagrożonych.

WIZJA POWIATU PISKIEGO W OBSZARZE POMOCY SPOŁECZNEJ

Wizja określa pożądany obraz powiatu w przyszłości, do którego urzeczywistnienia ma dojść w drodze realizacji poszczególnych założeń Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Piskiego. Została ona opracowana w oparciu o szczegółową analizę sytuacji społecznej, identyfikację obszarów strategicznych oraz misję powiatu.

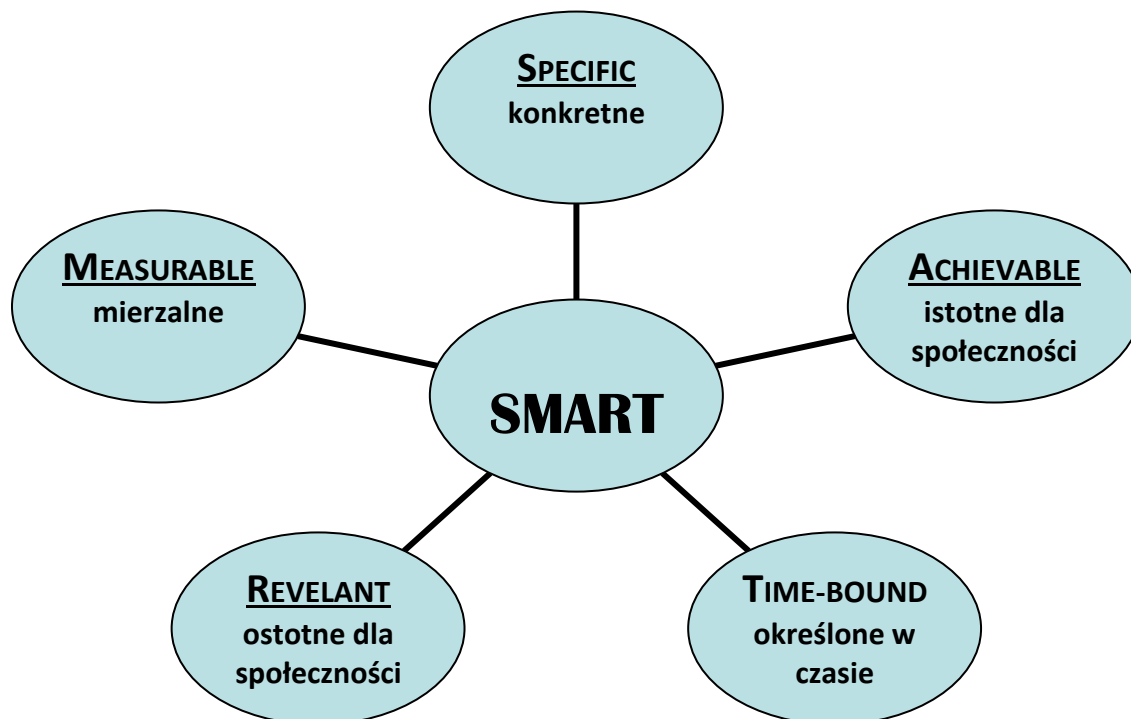
Powiat piski będący przykładem miejsca bezpiecznego i godnego życia lokalnej społeczności, gdzie każdy jej członek ma możliwość rozwijania swojego potencjału, wypełniania ról społecznych i angażowania się w sprawy istotne dla wspólnoty, bez względu na swoje indywidualne cechy lub problemy.

CELE STRATEGICZNE I CELE OPERACYJNE

W celu realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Piskiego opracowane zostały cele strategiczne i operacyjne, które wynikają ze zdiagnozowanych problemów, a których realizacja przyniesie poprawę jakości realizowanej w powiecie polityki społecznej. Wyznaczając cele średnio- i długookresowe należy uwzględnić możliwości jednostki, w szczególności jej zasoby kadrowe i finansowe oraz potencjał lokalnej społeczności w rozwiązywaniu problemów społecznych.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla Powiatu Piskiego na lata 2021-2030

Wskazane w Strategii cele zostały określone metodyką **SMART**, zgodnie z którą powinny być:

Cele strategiczne Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Piskiego na lata 2021-2030 to:

1. **Wspieranie rodzin, zapewnienie opieki i warunków do rozwoju dzieciom i młodzieży oraz przeciwdziałanie problemom uzależnień i przemocy w rodzinie.**
2. **Aktywizacja i integracja społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w szczególności osób niepełnosprawnych, starszych, dotkniętych problemem ubóstwa oraz pozostających bez pracy.**
3. **Rozwój potencjału społecznego, aktywności lokalnej społeczności i wzmocnienie jej solidarności.**
4. **Rozwój instytucjonalnych form wsparcia mieszkańców oraz podniesienie umiejętności osób zaangażowanych w rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych.**

*Strategia rozwiązywania problemów
społecznych dla Powiatu Piskiego na lata
2021-2030*

CELE OPERACYJNE

1. Wspieranie rodzin, zapewnienie opieki i warunków do rozwoju dzieciom i młodzieży oraz przeciwdziałanie problemom uzależnień i przemocy w rodzinie.

1.1. Wsparcie rodzin w wypełnianiu ich funkcji społecznych.

- Zapewnienie rodzinom dostępu do specjalistycznego poradnictwa.
- Rozwijanie i doskonalenie form pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności popularyzacja wsparcia w postaci asystenta rodziny.
- Ścisła współpraca instytucji samorządu powiatowego z organizacjami pozarządowymi działającymi w zakresie wsparcia rodzin.

1.2. Wsparcie rodzin zastępczych w pełnionej przez nie roli i wypełnianiu ich zadań oraz rozwijanie sieci rodzin zastępczych.

- Udzielanie wsparcia materialnego.
- Udzielanie specjalistycznego poradnictwa.
- Organizowanie szkoleń skierowanych do opiekunów.
- Prowadzenie kampanii społecznych mobilizujących mieszkańców powiatu do obejmowania funkcji rodzin zastępczych.

1.3. Wsparcie dzieci i młodzieży w ich rozwoju naukowym, społecznym i emocjonalnym oraz pomoc dzieciom opuszczającym pieczę zastępczą w usamodzielnieniu się.

- Rozwój dostępności i oferty środowiskowych świetlic opiekuńczo-wychowawczych.
- Rozwijanie wolontariatu w powiecie i współpraca z organizacjami pozarządowymi wspierającymi rodziny i dzieci.
- Podejmowanie działań w celu pozyskania dodatkowych środków finansowych na funkcjonowanie i rozwijanie działalności świetlic opiekuńczo-wychowawczych i organizację zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży.
- Inicjowanie działań w celu utworzenia na terenie powiatu pogotowia rodzinnego.
- Objęcie kompleksowym wsparciem pełnoletnich wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych poprzez pomoc psychologiczno-pedagogiczną, materialną oraz w podjęciu zatrudnienia.

1.4. Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie.

- Podejmowanie działań edukacyjnych, informacyjnych oraz prowadzenie lokalnych kampanii i profilaktycznych w zakresie zagrożeń związanych z uzależnieniem.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla Powiatu Piskiego na lata 2021-2030

- Udzielanie informacji o możliwych formach wsparcia osobom zagrożonym przemocą w rodzinie, w tym telefonie zaufania „Niebieska Linia”, procedurze „Niebieskie Karty” i Ośrodku Interwencji Kryzysowej.
- Prowadzenie Programu Korekcyjno-Edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie.
- Prowadzenie ścisłej współpracy między instytucjami zaangażowanymi w realizowanie procedury „Niebieskie Karty” oraz koordynowanie wspólnych działań na rzecz przeciwdziałania przemocy.
- Zapewnienie osobom doznającym przemocy schronienia i opieki psychologicznej w Ośrodku Interwencji Kryzysowej.

2. Aktywizacja i integracja społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w szczególności osób niepełnosprawnych, starszych, dotkniętych problemem ubóstwa oraz pozostających bez pracy.

2.1. Wsparcie osób bezrobotnych poszukujących pracy w rozwijaniu kompetencji pożądanых na rynku pracy.

- Wykorzystywanie narzędzi aktywnej polityki rynku pracy w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych na rynku pracy i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznego poprzez staże, szkolenia, kursy zawodowe, zatrudnienie subsydiowane i dotacje dla przedsiębiorców).
- Rozwój podmiotów ekonomii społecznej i placówek aktywizujących bezrobotnych.
- Podejmowanie działań na rzecz upomnienia programu nauczania w szkołach zawodowych z oczekiwaniami lokalnych przedsiębiorców.

2.2. Aktywizacja zawodowa i społeczna osób z niepełnosprawnościami oraz wzmacnianie pozytywnych postaw społecznych wobec nich.

- Wzrost zatrudnienia pracowników świadczących usługi opiekuńcze, w tym specjalistyczne.
- Wsparcie opiekunów i rodzin wychowujących dzieci niepełnosprawne (materialne i niematerialne).
- Upowszechnianie informacji na temat praw osób z niepełnosprawnościami oraz dostępnych dla nich formach wsparcia (miejsc, świadczeń itp.), a także korzyściach i ulgach finansowych wynikających z zatrudnienia osoby z orzeczoną niepełnosprawnością.

*Strategia rozwiązywania problemów
społecznych dla Powiatu Piskiego na lata
2021-2030*

- Inicjowanie i organizowanie spotkań osób z niepełnosprawnościami z potencjalnymi pracodawcami.
 - Usuwanie barier architektonicznych, komunikacyjnych i funkcjonalnych w przestrzeniach publicznych, które utrudniają osobom z niepełnosprawnościami pełne uczestnictwo w życiu społecznym i zawodowym.
 - Rozwijanie Infrastruktury wspierającej Osoby z niepełnosprawnościami w prawidłowym funkcjonowaniu społecznym i samodzielność z codziennych aktywnościach, w tym rozwój mieszkań chronionych.
 - Rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działania oraz placówki wsparcia osób z niepełnosprawnościami, tj. ŚDS, DPS, WTZ.
 - Rozwijanie infrastruktury wspierającej osoby z niepełno sprawnościami w prawidłowym funkcjonowaniu społecznym i samodzielność w codziennych aktywnościach, w tym rozwój mieszkań chronionych.
- 2.3. Rozwój usług opiekuńczych i oferty kulturalnej i rekreacyjnej oraz miejsc integracji społecznej osób starszych
- Wzrost zatrudnienia pracowników świadczących usługi opiekuńcze, w tym specjalistyczne.
 - Rozwój środowiskowych form wsparcia dla osób starszych, w tym klubów seniora, domy dziennego pobytu, organizacja wydarzeń mających na celu integrację międzypokoleniową.
 - Ścisła współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie aktywizacji i wsparcia osób starszych w lokalnym środowisku.
 - Udzielanie pomocy i wsparcia osobom starszym w formie wolontariatu.
 - Inicjowanie działań mających na celu utworzenie Domu Pomocy Społecznej dla osób starszych, somatycznie chorych i niepełnosprawnych na terenie powiatu.
- 2.4. Pomoc i włączenie społeczne wszystkich osób zagrożonych marginalizacją.
- Udzielanie osobom potrzebującym świadczeń pieniężnych i niepieniężnych zgodnie z przepisami prawa.
 - Rozwój zasobów mieszkań socjalnych.
 - Podejmowanie działań w celu utworzenia miejsc noclegowych dla osób bezdomnych.
 - Poszerzenie oferty i dostępności placówek skierowanych na integrację i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w lokalnym środowisku.

3. Rozwój potencjału społecznego, aktywności lokalnej społeczności i wzmocnienie jej solidarności.

3.1. Wsparcie i promocja działań prospołecznych.

- Propagowanie idei wolontariatu.

- Pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w niesieniu pomocy potrzebujących.
 - Wspieranie rozwoju wiedzy i umiejętności osób zaangażowanych w wolontariat.
 - Udzielanie wsparcia w promocji działań prospołecznych na terenie powiatu.
- 3.2. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego: stowarzyszeń, organizacji pozarządowych, organizacji pożytku publicznego itp.
- Zachęcanie mieszkańców do zaangażowania w sprawy społeczności lokalnej.
 - Udzielania wsparcia tym instytucjom poprzez udostępnianie zasobów gmin (lokale, tereny rekreacyjne itp.), pomoc w promocji, nawiązaniu współpracy z innymi instytucjami i pozyskaniu środków.
- 4. Rozwój instytucjonalnych form wsparcia mieszkańców oraz podniesienie umiejętności osób zaangażowanych w rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych.**
- 4.1. Rozwój kapitału ludzkiego jako kluczowego zasobu pomocy społecznej.
- Wzrost liczby pracowników socjalnych.
 - Podnoszenie kompetencji pracowników pomocy społecznej poprzez udział w kursach i szkoleniach.
- 4.2. Rozwój zasobów instytucjonalnych.
- Inicjowanie działań na rzecz utworzenia całodobowej placówki wsparcia dla osób starszych, somatycznie chorych i niepełnosprawnych.
 - Wspieranie tworzenia rodzinnych domów opieki.
 - Wspieranie powstawania rodzinnych domów dziecka.
 - Wspieranie rozwoju działalności środowiskowych świetlic opiekuńczo-wychowawczych.
- 4.3. Rozwój zasobów materialnych.
- Rozwój zasobów mieszkań chronionych.
 - Rozwój zasobów mieszkań socjalnych.
 - Wzrost liczby miejsc noclegowych dla osób bezdomnych na terenie powiatu.
 - Zakup samochodu służbowego na potrzeby realizacji zadań przez PCPR.

Cel	Miernik	Wartość bazowa (2020)	Wartość kontrolna (2025)	Wartość docelowa (2030)	Uwagi
Wspieranie rodzin, zapewnienie opieki i warunków do rozwoju dzieciom i młodzieży oraz przeciwdziałanie problemom uzależnień i przemocy w rodzinie.	Liczba rodzin, w których świadczone prace socjalną.	2 332	2 600	3 000	Łącznie dla 4 gmin, OZPS
Wsparcie rodzin w wypełnianiu ich funkcji społecznych.	Liczba asystentów rodziny.	6	7	8	OZPS
Wsparcie rodzin zastępczych w pełnionej przez nie roli i wypełnianiu ich zadań oraz rozwijanie sieci rodzin zastępczych.	Liczba rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka.	71	75	80	OZPS
	Roczna liczba ocen sytuacji dziecka/liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.	x	x	x	Statystyki PCPR
Wsparcie dzieci i młodzieży w ich rozwoju naukowym, społecznym i emocjonalnym oraz pomoc dzieciom opuszczającym pieczę zastępczą w usamodzielnieniu się.	Liczba środowisk świetlic opiekuńczo-wychowawczych.	3	4	6	Raport o Stanie Gminy (łącznie dla 4 gmin)
	Liczba osób objętych indywidualnym programem usamodzielnienia/liczba pełnoletnich osób opuszczających rodziny zastępcze.	x	x	x	Statystyki PCPR

Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie.	Liczba udzielonych porad osobom uzależnionym i współuzależnionym w Ośrodku Profilaktyki Uzależnień.	x	x	x	Statystyki OPU
	Liczba osób, które ukończyły Program Korekcyjno-Edukacyjny.	6	8	10	Sprawozdanie z działalności PCPR
Aktywizacja i integracja społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w szczególności osób niepełnosprawnych, starszych, dotkniętych problemem ubóstwa oraz pozostających bez pracy.	Wskaźnik kontraktu socjalnego.	2,3%	5%	8%	OZPS
Wsparcie osób bezrobotnych poszukujących pracy w rozwijaniu kompetencji pożądanых na rynku pracy.	Stopa bezrobocia rejestrowanego.	12,2%	9%	6%	GUS
	Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie w odniesieniu do stopy w Kraju.	235%	215%	190%	GUS
Aktywizacja zawodowa i społeczna osób z niepełnosprawnościami oraz wzmacnianie pozytywnych postaw społecznych wobec nich.	Liczba osób niepełnosprawnych objętych wsparciem w poszukiwaniu zatrudnienia.	x	x	x	Statystyki PCPR
Rozwój usług opiekuńczych i oferty kulturalnej i rekreacyjnej oraz miejsc integracji społecznej osób starszych.	Liczba placówek opieki dziennej i całodobowej dla osób w podeszłym wieku.	0	1	1	Raport o Stanie Gminy (łącznie dla 4 gmin)
	Wskaźnik korzystających z usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, realizowanych w gminach.	156	140	120	OZPS

*Strategia rozwiązywania problemów społecznych
dla Powiatu Piskiego na lata 2021-2030*

Pomoc i włączenie społeczne wszystkich osób zagrożonych marginalizacją.	Wskaźnik reintegracji społeczno-zawodowej.	x	x	x	OZPS
Rozwój potencjału społecznego, aktywności lokalnej społeczności i wzmocnienie jej solidarności.	Liczba organizacji pozarządowych, których działalnością jest pomoc w przewyżnianiu trudności życiowych.	24	30	35	Raport o Stanie Gminy (łącznie dla 4 gmin), bazy ngo.pl
Wsparcie i promocja działań prospołecznych	Wskaźnik wolontariatu.	0%	2%	5%	OZPS
Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego: stowarzyszeń, organizacji pozarządowych, organizacji pożytku publicznego itp.	Liczba organizacji pozarządowych, których działalnością jest pomoc w przewyżnianiu trudności życiowych.	24	30	35	Raport o Stanie Gminy (łącznie dla 4 gmin), bazy ngo.pl
Rozwój instytucjonalnych form wsparcia mieszkańców oraz podniesienie umiejętności osób zaangażowanych w rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych.	Liczba nowopowstałych placówek pomocy społecznej od początku realizacji Strategii.	0	4	8	Publiczne i niepubliczne placówki, np. rodzinne domy opieki, domy opieki społecznej, centra aktywności lokalnej, świetlice środowiskowe, placówka opiekuńczo-wychowawcza, klub seniora, uniwersytet trzeciego wieku itp.

*Strategia rozwiązywania problemów społecznych
dla Powiatu Piskiego na lata 2021-2030*

Rozwój kapitału ludzkiego jako kluczowego zasobu pomocy społecznej.	Liczba gmin spełniających przepisy dotyczące minimalnego zatrudnienia pracowników socjalnych w OPS.	3	4	4	OZPS
	Wskaźnik specjalizacji pracowników socjalnych I i II.	19,6%	25%	35%	OZPS
Rozwój zasobów instytucjonalnych.	Liczba nowopowstałych placówek pomocy społecznej od początku realizacji Strategii.	0	4	8	Publiczne i niepubliczne placówki.
Rozwój zasobów materialnych.	Liczba mieszkań chronionych na terenie powiatu.	1	1	2	OZPS
	Liczba oczekujących na mieszkanie socjalne/liczba mieszkań socjalnych w zasobie gmin.	94%	70%	50%	OZPS

ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI STRATEGII

Zakłada się, że realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Piskiego przyniesie:

- stałą i pełną diagnozę problemów społecznych i ocenę stopnia zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb wraz z ich stałym monitoringiem;
- wzrost aktywności na rzecz rozwiązywania problemów społecznych innych podmiotów niż jednostki pomocy społecznej oraz poprawę przepływu i wymiany informacji między tymi podmiotami;
- poprawę dostępu do informacji i stałą aktualizację wiedzy o oferowanych usługach społecznych, w tym o charakterze specjalistycznym dla rozmaitych grup adresatów w formie dla nich przyjaznej z wykorzystaniem elektronicznego dostępu do informacji;
- zwiększenie udziału obywateli, wspólnot mieszkańców i organizacji pozarządowych w tworzeniu lokalnych rozwiązań poprawiających jakość życia;
- wzrost atrakcyjności powiatu piskiego jako przyjaznego dla rodzin z dziećmi i seniorów miejsca życia;
- opracowanie i wdrożenie programów rewitalizacji w tym społecznej szczególnie zaniedbanych rejonów powiatu z udziałem samych mieszkańców i podmiotów ich reprezentujących;
- wzrost aktywności własnej obywateli i rodzin w tym na rzecz najbliższego otoczenia lokalnego;
- wzrost liczby osób objętych instrumentami aktywizacji zawodowej w podmiotach ekonomii społecznej;
- poprawę dostępu do takich ofert dla osób ze szczególnymi ograniczeniami z racji wieku, niepełnosprawności, długotrwałego bezrobocia i niskich kwalifikacji zawodowych.

SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII

Aby narzędzie jakim jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Piskiego mogło być określane mianem skutecznego – musi zostać logistycznie wdrażane do realizacji. Konieczne jest wyznaczenia lidera, który będzie pracował nad komunikacją, motywacją i kształtem realizacji zapisów. W procesie wdrażania dokumentu uwzględnić należy również udział zewnętrznych partnerów społeczno-gospodarczych.

Podstawowe założenia:

1. Liderem i koordynatorem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest PCPR.
2. Głównym partnerem w jej realizacji jest Starostwo Powiatowe w Pisz.
3. Przyjęty system wdrożeniowy wyposażony musi być w narzędzia, które m.in. mają służyć systematycznej kontroli i korekcie zapisów niniejszej Strategii.

PLAN KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ DOKUMENTU

W trakcie prac nad projektem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Piskiego na lata 2020-2030 dokument był przedłożony do konsultacji społecznych wśród wszystkich zainteresowanych mieszkańców powiatu. Po uchwaleniu go przez Radę Powiatu zostanie umieszczony na:

- stronach internetowych Starostwa Powiatowego;
- stronie internetowej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

MONITORING

Proces monitoringu wdrażania strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami. Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii. Będzie on polegał na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Punktem odniesienia będą przede wszystkim wskaźniki określone w strategii odnoszące się do poszczególnych celów. Dla oceny zmian zachodzących w wybranych, niemożliwych do opisu za pomocą wskaźników bazowych obszarach, służyć będą wskaźniki kontekstowe (pokazujące dane zjawisko w szerszym kontekście, zwykle

w odniesieniu do dłuższych okresów czasu). Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych Starostwa Powiatowego, Komendy Policji, PUP, ze sprawozdań OPS, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów, sprawozdań z działalności PCPR oraz od organizacji pozarządowych. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Informacja nt. realizacji strategii oraz osiągniętych efektów przygotowywana będzie przez PCPR przy ścisłej współpracy z Starostwem Powiatowym co dwa lata. Wnioski z monitoringu i rekomendacje na przyszłość będą stanowić jeden z elementów aktualizacji Strategii.

EWALUACJA

Ewaluacja oznacza systematyczne zbieranie, analizę i interpretację danych w celu określenia wartości strategii. W szerokim pojęciu proces ten musi odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu strategia rozwiązuje realne problemy społeczności lokalnej, w wąskim zaś aspekcie ewaluacja koncentruje się na realizacji oceny zapisów strategii np. wskaźników realizacji celów i zadań strategii, rozwiązywanie problemów.

ZAKRES EWALUACJI

Ewaluacji podlegać będzie:

- materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i ocen;
- ocena trafności, skuteczności, efektywności, użyteczności, trwałość i spójności.

SPOSÓB EWALUACJI

Analiza przeprowadzona zostanie w szczególności pod kątem identyfikacji obszarów ryzyka i barier dla skutecznej i efektywnej realizacji procesów monitorowania i ewaluacji i określenia nowych zagrożeń. Do ewaluacji zostanie wykorzystana metoda samodzielnej oceny stopnia realizacji Strategii i osiągniętych efektów, dokonywana siłami własnymi na podstawie zbioru informacji pochodzących z monitoringu, wsparta dodatkowymi narzędziami oceny.

NARZĘDZIA EWALUACJI

Planuje się stosowanie szerokiego zakresu metod i technik badań społeczno-ekonomicznych służących pomiarowi efektów oraz wyjaśnieniu mechanizmów interwencji publicznej z wykorzystaniem:

- ilościowych metod badawczych – pozwoli to na gromadzenie i analizę informacji liczbowych, poznanie częstości występowania badanego zjawiska oraz określenie poziomu zależności, jakie występują pomiędzy różnymi danymi;
- technik: ankiety, zestawienia danych (np. koszty, ilość świadczeniobiorców, ilość usług);
- narzędzi: tabel, wykresów, diagramów.

OKRES EWALUACJI

Planuje się przeprowadzenie w 2031 roku ewaluacji końcowej, która będzie stanowić obiektywną ocenę założeń, procesu realizacji i rezultatów pod względem stosowności, skuteczności, trwałości, efektywności, a także użyteczności podjętych w ramach Strategii działań.

OCENA RYZYKA

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych poddany został analizie pod kątem zgodności przyjętych postanowień i sposobu ich realizacji. Kluczową okolicznością jest fakt wyznaczenia przez Strategię celów, wskazania działań dla poszczególnych obszarów wsparcia i interwencji, określenia wskaźników stopnia ich realizacji oraz szeroko zakrojony zakres konsultacji tego dokumentu dla wyeliminowania ryzyka sprzeczności z innymi strategicznymi ustaleniami i opracowaniami. Ponadto przyjęcie tego dokumentu istotnie ograniczy ryzyko planowania zadań budżetowych w sferze społecznej bez uwzględnienia rzeczywiście zdiagnozowanych problemów i potrzeb. Analiza taka przeprowadzana będzie także okresowo z wykorzystaniem danych z monitoringu, a ewentualne stwierdzone ryzyka, w szczególności wynikające z zmiany zewnętrznych okoliczności i zdarzeń mających wpływ na realizację wyznaczonych celów i zadań na podstawie tego monitoringu i ewaluacji będą mogły być identyfikowane i ograniczane poprzez dopuszczalną aktualizację.

*Strategia rozwiązywania problemów
społecznych dla Powiatu Piskiego na lata
2021-2030*

WNIOSKI I PODSUMOWANIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Piskiego jest dostosowana do zidentyfikowanych w procesie badawczym potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania. W związku z powyższym, z jednej strony Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić

przed zagrożeniami społecznymi, z drugiej zaś wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania.

Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy. Strategia rozwiązywania problemów społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem.

W ramach wypracowanej strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych; wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej; partnerskich działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych.

Analiza problemów społecznych będących przedmiotem niniejszej Strategii zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne czyli trudne sytuacje, nie tylko materialne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych. Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnych od możliwości finansowych. Będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców powiatu piskiego i przepisami prawa. Wielość i różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz

*Strategia rozwiązywania problemów
społecznych dla Powiatu Piskiego na lata
2021-2030*

stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym. Przyjmuje się w niniejszym dokumencie, że osiągnięcie zamierzonego rezultatu będzie możliwe dzięki:

- podejmowaniu działań wspierających rozwój przedsiębiorczości mieszkańców oraz ścisłej korelacji tych działań z potrzebą zapewnienia osobom pracującym warunków do wychowywania dzieci,
- dostosowaniu oferty usług do potrzeb starzejącego się społeczeństwa; działania będą ukierunkowane na wspieranie rozwoju rynku usług dla seniorów, ale również na ich wszechstronną aktywizację,
- podniesieniu kapitału społecznego poprzez wzmacnianie potencjału istniejących i nowopowstających organizacji pozarządowych i podmiotów pożytku publicznego, które swoją działalnością wspierają społeczeństwo,
- wspieraniu działań prospołecznych, wolontarystycznych i samopomocowych oraz rozwijaniu umiejętności współpracy,
- promowaniu i rozwijaniu inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej,
- doskonaleniu dialogu społecznego poprzez badanie opinii i potrzeb lokalnych, propagowaniu działań profilaktycznych i edukacyjnych dla dzieci i młodzieży,
- zwiększeniu dostępu do informacji o działaniach w zakresie szeroko rozumianej polityki społecznej oraz wsparciu rodzin i opiekunów osób niepełnosprawnych, chorych i starszych,
- interdyscyplinarnej i wielosektorowej współpracy z instytucjami i organizacjami mającymi wpływ na budowanie kolejnych narzędzi na rzecz zabezpieczenia potrzeb mieszkańców powiatu.

Zgodnie z celami strategicznymi głównym założeniem niniejszego dokumentu, jego realizacja powinna przyczynić się do dobrej jakości życia mieszkańców powiatu piskiego, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości powiatu, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

BIBLIOGRAFIA

1. Joanna Staręga-Piasek, Metodologia strategicznego rozwiązywania problemów społecznych, Warszawa 2013.
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1507 z późn. zm.).
3. https://pl.wikipedia.org/wiki/Powiat_piski
4. <https://pl.wikipedia.org/>
5. Raport o Stanie Powiatu Piskiego 2019
6. <https://bdl.stat.gov.pl/>
7. <https://barometrzawodow.pl/>
8. <http://sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/BASLeksykon.xsp?id=06F226039DB0C772C1257A80003297FE&litera=C>
9. Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok.
10. Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok
11. Sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie za 2018 i 2019 rok.

*Strategia rozwiązywania problemów
społecznych dla Powiatu Piskiego na lata
2021-2030*

SPIS RYSUNKÓW, WYKRESÓW I TABEL

SPIS RYSUNKÓW

Położenie powiatu piskiego na mapie województwa warmińsko-mazurskiego	
Rysunek 1.	14
Rysunek 2. Gminy wchodzące w skład powiatu piskiego	15
Rysunek 3. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie powiatu piskiego według klas wielkości (stan na koniec 2019 roku)	24
Rysunek 4. Wartość wskaźnika barometru ubóstwa w wymiarze finansowym w gminach należących do powiatu piskiego w 2019 roku	54
Rysunek 5. Bezrobotni posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia w powiecie piskim w 2019 roku	57
Rysunek 6. Pomoc w przypadku problemu uzależnień na terenie powiatu piskiego	71
Rysunek 7. Pomoc w przypadku problemu przemocy w rodzinie na terenie powiatu piskiego	78

SPIS TABEL

Tabela 1. Powierzchnia gmin znajdujących się na terenie powiatu piskiego	16
Tabela 2. Przyrost naturalny w powiecie piskim na przestrzeni lat 2016-2019	18
Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w powiecie piskim w latach 2016-2019 (w procentach)	18
Tabela 4. Saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych w powiecie piskim w latach 2016-2019	19
Tabela 5. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w poszczególnych gminach powiatu piskiego w latach 2016-2019	23
Tabela 6. Rodzaj prowadzonej działalności osób fizycznych w powiecie piskim (stan na koniec 2019 roku)	23
Tabela 7. Placówki ochrony zdrowia znajdujące się na terenie powiatu piskiego	30
Tabela 8. Zasoby mieszkaniowe w powiecie piskim na przestrzeni lat 2016-2018	31
Tabela 9. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminach należących do powiatu piskiego w latach 2017-2019	35
Tabela 10. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w latach 2017-2019 w gminach należących do powiatu piskiego	35
Tabela 11. Liczba podmiotów pieczy zastępczej w powiecie piskim	42
Tabela 12. Liczba dzieci w pieczy zastępczej w powiecie piskim	43
Tabela 13. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu ubóstwa w gminach wchodzących w skład powiatu piskiego w latach 2017-2019	48
Tabela 14. Liczba osób, którym przyznano zasiłki stałe, celowe i okresowe na przestrzeni lat 2017-2019 w gminach należących do powiatu piskiego	49
Tabela 15. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane mieszkańcom gmin powiatu piskiego w ramach programu wieloletniego „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” w latach 2017-2018 (liczba osób)	51
Tabela 16. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane mieszkańcom gmin powiatu piskiego w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w 2018 roku i „Posiłek w szkole i w domu” w 2019 roku	52
Tabela 17. Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały dodatki mieszkaniowe w latach 2017-2019	53
Tabela 18. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w gminach wchodzących w skład powiatu piskiego w latach 2017-2019	55

Tabela 19. Mieszkańcy powiatu piskiego i wchodzących w jego skład gmin zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy na przestrzeni lat 2017–2019 oraz ich udział w ogólnej liczbie ludności (stan na koniec roku)	56
Tabela 20. Mieszkańcy powiatu piskiego będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy na przestrzeni lat 2017–2019 oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców w latach 2017-2019 (stan na koniec roku)	57
Tabela 21. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy z podziałem na gminy należące do powiatu piskiego w 2019 (stan na koniec grudnia) oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców	58
Tabela 22. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezdomności w gminach wchodzących w skład powiatu piskiego w latach 2017-2019	62
Tabela 23. Liczba wypłaconych zasiłków pielęgnacyjnych dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2017-2019	64
Tabela 24. Liczba wypłaconych zasiłków pielęgnacyjnych dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2017-2019	64
Tabela 25. Liczba wypłaconych zasiłków pielęgnacyjnych dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2017-2019	65
Tabela 26. Rodziny z terenu gmin wchodzących w skład powiatu piskiego, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2017-2019	65
Tabela 27. Liczba osób objętych rehabilitacją społeczną przy udziale środków PFRON w latach 2018-2019	68
Tabela 28. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia Ośrodków Pomocy Społecznej z powodu alkoholizmu w gminach należących do powiatu piskiego na przestrzeni lat 2017-2019	72
Tabela 29. Działania Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminach należących do powiatu piskiego wobec osób uzależnionych w latach 2017-2019	73
Tabela 30. Liczba osób, którym udzielono porad w Punktach Informacyjno-Konsultacyjnych w gminach należących do powiatu piskiego w latach 2017-2019	75
Tabela 32. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu przemocy w rodzinie w gminach należących do powiatu piskiego na przestrzeni lat 2017-2019	78
Tabela 33. Typy rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną w formie świadczeń w gminach należących do powiatu piskiego w 2019 roku (liczba świadczeń)	81
Tabela 34. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego we wszystkich gminach należących do powiatu piskiego w latach 2017-2019	84
Tabela 35. Rodziny wielodzietne i niepełne, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego z podziałem na wszystkie gminy należące do powiatu piskiego w 2019 roku	84
Tabela 36. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem w poszczególnych gminach powiatu piskiego na przestrzeni lat 2017-2019	85
Tabela 37. Liczba rodzin zastępczych oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej na terenie powiatu piskiego na przestrzeni lat 2017-2019	87
Tabela 38. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności na przestrzeni lat w powiecie piskiego i gminach do niego należących 2017-2019 (w procentach)	91
Tabela 39. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w gminach powiatu piskiego w latach 2017-2019	91

Tabela 40. Liczba zasiłków pielęgnacyjnych przyznanych osobom, które ukończyły 75 lat na przestrzeni lat 2017-2019 w gminach powiatu piskiego	92
Tabela 41. Odpłatność poszczególnych gmin powiatu piskiego za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2017-2019	93
Tabela 42. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w poszczególnych gminach powiatu piskiego na przestrzeni lat 2017-2019	93
Tabela 43. Liczba wykrytych przestępstw w poszczególnych kategoriach na terenie KPP Pisz w latach 2017-2019	95

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba mieszkańców powiatu piskiego w latach 2016-2019	16
Wykres 2. Liczba mieszkańców powiatu piskiego w podziale na Gminy w 2019 roku	17
Wykres 3. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących powiat piski na przestrzeni lat 2016-2019	17
Wykres 4. Stopa bezrobocia w powiecie piskim na przestrzeni lat 2016-2019 w porównaniu do województwa warmińsko-mazurskiego i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach)	20
Wykres 5. Liczba osób pracujących na 1000 ludności w powiecie piskim z podziałem na Gminy na przestrzeni lat 2016-2019	21
Wykres 6. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2016-2019	22
Wykres 7. Dochody i wydatki powiatu piskiego ogółem w latach 2017-2019 (w milionach złotych)	25
Wykres 8. Poziom wykształcenia mieszkańców powiatu piskiego według danych Narodowego Spisu Powszechnego	26
Wykres 9. Ludność powiatu piskiego według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku	27
Wykres 10. Powody udzielania świadczeń w 2019 roku w gminach powiatu piskiego (liczba rodzin)	37
Wykres 11. Rodziny z terenu gmin wchodzących w skład powiatu piskiego, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2017-2019	63
Wykres 13. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2017-2019 z podziałem na poszczególne gminy powiatu piskiego	82
Wykres 14. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2017-2019 z podziałem na poszczególne gminy należące do powiatu piskiego	83
Wykres 15. Liczba wszczętych i stwierdzanych postępowań, liczba podejrzanych oraz czyny karalne nieletnich w powiecie piskim w latach 2017-2019	94

ZESPÓŁ DS. OPRACOWANIA STRATEGII:

Imię i nazwisko	Reprezentowana instytucja
Magdalena Kleczkowska	PCPR w Piszczu - Dyrektor
Anika Czarnecka	PCPR w Piszczu – Zespół ds. Rehabilitacji i osób starszych
Monika Orłowska	PCPR w Piszczu – Zespół ds. Pieczy Zastępczej
Roksana Maksimowicz	PCPR w Piszczu – Zespół ds. Pieczy Zastępczej
Konrad Klepacki	PCPR w Piszczu – Zespół ds. Rehabilitacji i osób starszych
Barbara Galak	M-GOPS w Białej Piskiej – Kierownik
Jolanta Rakowska	MOPS w Orzyszu – Dyrektor
Elwira Świetlicka	Dyrektor M-GOPS w Piszczu
Monika Cwalińska	Dyrektor M-GOPS w Rucianem-Nidzie

Centrum Profilaktyki i Reedukacji „ATELIER”

*Strategia rozwiązywania problemów
społecznych dla Powiatu Piskiego na lata
2021-2030*